

ISSN: 2587-1919

E-ISSN: 2619-953X

DOĞU ASYA ARAŞTIRMALARI DERGİSİ

Journal of East Asian Studies in Türkiye

Yıl/Year/7
Sayı/Issue/14



Uluslararası hakemli dergi yılda iki sayı yayımlanır
International peer reviewed journal, Biannual

Güz/Fall 2024

Yıl 7 Sayı 14

DOĞU ASYA ARAŞTIRMALARI DERGİSİ

Güz / Fall 2024

DAAD Güz/Fall 2024

DAAD

ISSN: 2587-1919

E-ISSN: 2619-953X

Doğu Asya Araştırmaları Dergisi
Journal of East Asian Studies in Türkiye
土耳其东亚研究学刊

Gz/Fall 2024

Uluslararası Hakemli Dergi
International Peer Reviewed Journal

Yılda iki sayı yayımlanır/Biannual

Ankara-Türkiye

Doğu Asya Araştırmaları Dergisi

Yıl/Year/7
Sayı/Issue/14
Haziran 2024

ISSN: 2587-1919
E-ISSN: 2619-953X

Kurucu/Founder
Prof. Dr. Abdürreşit Celil KARLUK

Yayın Yönetmeni/Editor in Chief
Prof. Dr. Abdürreşit Celil KARLUK

Bu Sayının Editörü
Prof. Dr. Abdürreşit Celil KARLUK

Yazı İşleri Müdürü/Editorial Assistant
Doç. Dr. Haluk KARADAĞ

İngilizce Editörü/English Editor
Dr. Emrah ŞAHİN

Dergi Sekreteryası/Sekretariat of the Journal
Emre KARTAL

Haberleşme adresi: İlk Yerleşim Mahallesi, 1936. Cadde, No.64/B16,
Yenimahalle, Ankara, Türkiye.
E-Posta: abdurresit.karuk@hbv.edu.tr halukkaradag@gmail.com

*Doğu Asya Araştırmaları Uluslararası hakemli bir dergidir. Altı ayda bir yayımlanır.
Dergide yayımlanan yazıların tüm sorumluluğu yazarlarına aittir. Yazılar yayıncının izni
olmadan kısmen veya tamamen basılamaz, çoğaltılamaz ve elektronik ortama taşınamaz. Yazıların
yayımlanıp, yayımlanmamasından yayın kurulu sorumludur.*

Yayın-Editörler Kurulu/Editorial Board

Prof. Dr. Abdürreşit Celil KARLUK

Prof. Dr. Ali Merthan DÜNDAR

Prof. Dr. Mahmut Ertan GÖKMEN

Doç. Dr. Haluk KARADAĞ

Danışma Kurulu /Advisor Board

Prof. Dr. Ablet Kamalov (Turan Üniversitesi, Kazakistan)

Prof. Dr. Chong Jin Oh (Hankuk University of Foreign Studies,
Güney Kore)

Prof. Dr. İbrahim Maraş, (Ankara Üniversitesi, Türkiye)

Prof. Dr. Luo Shujie (Guangxi Üniversitesi, ÇHC)

Prof. Dr. Mehmet Akif Okur (Yıldız Teknik Üniversitesi, Türkiye)

Prof. Dr. Misawa Nobuo (Tokyo Toyu University, Japonya)

Prof. Dr. Özkul Çobanoğlu (Hacettepe Üniversitesi, Türkiye)

Prof. Dr. Saadettin Gömeç (Ankara Üniversitesi, Türkiye)

Prof. Dr. Bülent GÜL (Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Türkiye)

Prof. Dr. Zhang Mingxin (Minzu University of China, ÇHC)

Prof. Dr. Zhou Shaoqing (Chinese Social Science Academy)

Doç. Dr. Alessandra Cappeletti (Xian Jiaotong Liverpool
University, Çin)

Doç. Dr. Gürhan Kirilen (Ankara Üniversitesi)

Doç. Dr. Sezgin Kaya (Uludağ Üniversitesi, Türkiye)

Doç. Dr. Işık Kuşçu Bonnenfant, (ODTÜ, Türkiye)

Dr. Anna Hayes (James Cook University, Avustralya)

Dr. David Tobin (The University Sheffield, Birleşik Krallık)

Bu Sayının Hakemleri/Reviewers for This Volume

Prof. Dr. Mehmet Güray ÜNSAL – Başkent Üniversitesi

Doç. Dr. Arif BAŞBAŞLIOĞLU- İzmir Demokrasi Üniversitesi

Doç. Dr. İlknur SERTDEMİR (Bağımsız Akademisyen)

Doç. Dr. Öner AKGÜL-Milli Savunma Üniversitesi

Doç. Dr. Lokman ZOR (Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi)

Öğr. Gör. Dr. Gökberk DURMAZ-Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi

Arş. Gör. Dr. Ceren URCAN- Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi

Dr. Taner SABANCI (Bağımsız Akademisyen)

Tarandığı İndeksler / Indexing



ResearchBib

Kabul Tarihi / Acceptance Date: 02.2020



ASOS İndeks

Kabul Tarihi / Acceptance Date: 02.2018



Google Scholar

Kabul Tarihi / Acceptance Date: 02.2018



International Institute of Organized Research (I2OR)

Kabul Tarihi / Acceptance Date: 02.2021



Directory of Research Journals Indexing

Kabul Tarihi / Acceptance Date: 01.2019



İSAM

Kabul Tarihi / Acceptance Date: 09. 2021



Advanced Sciences Index (ASI)

Kabul Tarihi / Acceptance Date: 03. 2021



Türk Eğitim İndeksi

Kabul Tarihi / Acceptance Date: 03. 2021

Bu dergi Creative Commons Alıntı-Gayri Ticari-Türetilemez 4.0 Uluslararası Lisansı (CC BY-NC-ND 4.0) ile lisanslanmıştır.

This journal is licensed under a Creative Commons Attribution-Non Commercial-No Derivatives 4.0 (CC BY-NC-ND 4.0) International License.

İçindekiler/Contents

Abdürreşit Celil KARLUK

Takdim/Editorial

Araştırma Makaleleri/Research Article

Meryem TEMİZ

Amerika Birleşik Devletleri ve Çin Halk Cumhuriyeti Arasında Yaşanan Şubat 2023 Tarihli Balon Krizi

1-25

The Balloon Crisis Between The United States of America and The People's Republic of China in February 2023

Kübra DAĞ

Shinzo Abe's Psychological Analysis of Discourse on Sino-Japanese Relations: Take Japan Back and Japan's War Guilt Problems

26-49

Shinzo Abe'nin Çin-Japon İlişkisi Kapsamında Psikolojik Söylem Analizi: Japonya'yı Geri Getirme Politik Yaklaşımı ve Japonya'nın Savaş Suçu Problemi

Hümeyra GÜLMEZ

The Same Discrimination Against Two Different Groups: Burakumin and Koreans in The Meiji Japan

50-62

İki Farklı Gruba Karşı Aynı Ayrımcılık: Meiji Japonya'sında Burakumin ve Koreliler

Fatih BEYAZ

Konfüçyüsçü Değerlerin Çin'in Dış Politikası Üzerindeki Etkisi

The Impact of Confucian Values on China's Foreign Policy

63-83

Yayın Tanıtımı / Book Review

Setsuko Matsuzawa, *Activating China: Local Actors, Foreign Influence, And State Response Hikâyesi*,

84-89

Bölge Uzmanı ile Söyleşi / Interview with Regional Expert

90-100

Çağdaş GÜNGÖR/ *Konuşan*: Meryem TEMİZ

Yayın Şartları, İlkeleri ve Yazım Kuralları

101-107

TAKDİM

Değerli Okuyucular,

Türkiye’de disiplinler arası bakış ile Doğu Asya araştırmaları alanında (Çin/Japonya/Kore/Moğolistan/Tayvan kültürü, siyasî tarihi, ekonomisi, sosyolojisi, felsefesi, inanç sistemleri, dış politikası, güvenlik ve milliyetler/azınlıklar/etnik gruplar sorunu vb.) yapılan akademik çalışmaları bilim dünyasına ve kamuoyuna duyurmayı amaçlayan *Doğu Asya Araştırmaları Dergisi* (DAAD), 14. sayısını sizlerin istifadesine sunmanın mutluluğunu yaşıyor.

DAAD, ülkemizdeki Doğu Asya araştırmaları alanında bilgi üreten bilim insanlarına akademik etkileşim alanı yaratmak, birikimlerini alan uzmanları ile paylaşmak, yeni nesil bölge uzmanlarının daha geniş donanım ile yetişmesine katkı sağlamak amacı ile çıktığı yola deneyimlerini zenginleştirerek devam etmektedir. Dergimize gönderilen yazılar, bölge uzmanı editörleri tarafından incelendikten sonra uzman hakemlere gönderilmek sureti ile ciddi hakemlik sürecinden geçirilmektedir. Bu sayımızda bir çok makale hakemler tarafından reddedilmiş, bazı makalelerden ise yoğun düzeltme istenmiştir. 14. sayımızda, yoğun hakem değerlendirmelerinden geçen sosyal bilimlerin farklı alanlarında birbirinden kıymetli dört araştırma makalesi, bir alan uzmanı ile yapılmış derinlemesine söyleşi ile birlikte bir kitap tanıtım yazısına yer vermiş bulunmaktayız.

DAAD editörler kurulu olarak bilimsel çalışmalarını dergimizde yayınlamak üzere gönderen, hakemlerin istek ve tavsiyelerini hassasiyetle yerine getiren tüm yazarlara teşekkür ederiz. Aynı zamanda makalelerin incelenerek değerlendirilmesi işini üstlenerek özenli eleştirileri ile değerlendirmeler yaparak makalelere değer katan kıymetli hakemlerimize, DAAD sekreteryasını titizlikle yürüten Emre KARTAL’a, teknik desteği sağlayan Meryem TEMİZ’e teşekkür ederiz.

Ondördüncü sayımızda yayımlanan bilimsel çalışmaların Türkçe okurlara ve akademiye mutlaka faydalı olacağı inancıyla yeni sayımızın bilim camiasına hayırlı olmasını diliyoruz. 2025 Bahar sayısında buluşmak umudu ile.

Yayın/Editörler Kurulu adına
Prof. Dr. Abdürreşit Celil KARLUK

EDITORIAL

Dear Readers,

We are glad to announce of the 14th issue of Journal of East Asia Studies in Türkiye (JEAST), which aims to cover and analyze with a multidisciplinary approach a wide range of academic topics in East Asia studies, such as Chinese/Japanese/ Korean/Mongolian/Taiwanese cultures, political histories, economies, sociologies, philosophies, belief systems, foreign policies, security, and nationalities/minorities/ethnic group issues.

JEAST proceeds to create an academic interaction area for scientists who produce knowledge in the field of East Asian research in Türkiye, to share their knowledge with the experts in the field, and to contribute to the development of new generation area experts with the extensive knowledge. The manuscripts on East Asia sent to JEASt are carefully evaluated first by field/area editors and then by reviewers in this issue, some articles have been rejected by the journal reviewer and, intense correction has been requested from some articles. In the 14th issue, we have included four valuable research articles, an in-depth interview conducted with a field expert, and a book review paper, which have undergone intensive peer review.

As the editorial board of the DAAD, we are thankful to all the authors who submitted their scientific studies to be published in our journal and meticulously accomplished the requests and recommendations of the journal reviewers. At the same time, we would like to thank our precious journal reviewers who undertake the task of reviewing and evaluating the articles and add value to the articles with their attentive criticism and evaluations, and Emre KARTAL who meticulously conducted the DAAD secretariat and as well as to Meryem TEMİZ who provided the technical support.

We hope that the academic works presented in the 14th issue will provide tremendous benefit for the Turkish and international readers, and the scientific community. With the hope to meet you in the Spring issue of 2025.

On behalf of the Editorial Board
Prof. Dr. Abdürreşit Celil KARLUK

Araştırma Makalesi/Research Article

Amerika Birleşik Devletleri ve Çin Halk Cumhuriyeti Arasında Yaşanan Şubat 2023 Tarihli Balon Krizi

Meryem TEMİZ*

Öz: 28 Ocak - 4 Şubat 2023 tarihleri arasında Amerika Birleşik Devletleri hava sahası üzerinde seyreden Çin Halk Cumhuriyeti'ne ait balon, tarafları krizin eşiğine getirmiştir. Yaşanan balon krizi, ABD ile ÇHC arasında süregiden "istihbarat savaşının" yeni bir vechesi olarak değerlendirilmiştir. Makalede, Şubat 2023'te gerçekleşen balon krizinin tarafları olan ABD ve ÇHC'nin karar alma süreçleri, Graham Allison'ın "üç farklı karar alma modeli" üzerinden incelenmiştir. Devletlerin dış politika kararlarına hâkim olan davranış kodları bulunmaktadır. Bu kodlar, dış politika analizlerinde önemli bir yere sahiptir. ABD dış politikasındaki karar alma süreci, krize doğrudan veya dolaylı olarak müdahil olan pek çok aktörün tesiri altında şekillenmektedir. Casus balon krizine ilişkin olarak karar alma sürecinde Başkan, Başkan'ın ekibi, Savunma Bakanlığı, Dışişleri Bakanlığı ve CIA arasında gerçekleştirilen pazarlıklar ve fikir teatileri, önemli bir rol oynamıştır. ÇHC'nin dış politika kararlarının alınmasında rol oynayan temel karar alıcı aktörlerin ağırlığı incelendiğinde, Çin Hükümeti ve Komünist Parti yönetiminin dış politikaya etkisinin, 1990'lı yıllardan itibaren devlet başkanı Xi Jinping liderliği ve Çin Hükümeti lehine ağırlık kazandığı söylenebilir. Makalede, "Devletlerin dış politika kararlarına hâkim olan davranış kodlarının, devletlerin dış politikalarında karşılaştıkları krizlere yönelik karar alma davranışlarını şekillendirdiği" hipotezi sınanmıştır. Balon krizine ilişkin olarak ABD'nin karar alma davranışlarının açıklanmasında Allison'ın üç karar alma modelinden bürokratik siyaset modelinin öne çıktığı görülürken, ÇHC'nin dış politika karar alma davranışlarının açıklanmasında rasyonel aktör modelinin öne çıktığı görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Balon krizi, dış politikada karar alma, istihbarat, Amerika Birleşik Devletleri, Çin Halk Cumhuriyeti

* Arş. Gör., Başkent Üniversitesi, İİBF, Uluslararası İlişkiler ve Siyaset Bilimi Bölümü, temizmeryem3@gmail.com ; ORCID: [0000-0001-6950-1389](https://orcid.org/0000-0001-6950-1389)

Önerilen Atf: Temiz, M., (2024). Amerika Birleşik Devletleri ve Çin Halk Cumhuriyeti Arasında Yaşanan Şubat 2023 Tarihli Balon Krizi, *Doğu Asya Araştırmaları Dergisi*, 7(14), sç 1-25.

The Balloon Crisis Between The United States of America and The People's Republic of China in February 2023

Abstract: Between January 28 and February 4, 2023, a balloon belonging to the People's Republic of China over the airspace of the United States brought the parties to the brink of a crisis. The balloon crisis was considered as a new facet of the ongoing "intelligence war" between the US and the PRC. The article analyzes the decision-making processes of the US and the PRC, the parties to the February 2023 Balloon Crisis, through Graham Allison's three different decision-making models. There are codes of behavior that dominate the foreign policy decisions of states. These codes have an important place in foreign policy analysis. The decision-making process in US foreign policy is shaped under the influence of many actors directly or indirectly involved in the crisis. Negotiations and exchanges between the President, the President's team, the Ministry of Defense, the Ministry of Foreign Affairs and the CIA played an important role in the decision-making process regarding the spy balloon crisis. When the weight of the main decision-making actors involved in the PRC's foreign policy decisions is analyzed, it can be said that the influence of the Chinese government and the Communist Party leadership on foreign policy has gained weight in favor of the leadership of President Xi Jinping and the Chinese government since the 1990s. In this article, the hypothesis that "the codes of behavior that dominate states' foreign policy decisions shape their decision-making behavior towards the crises they face in their foreign policies" is tested. While the bureaucratic politics model of Allison's three decision-making models was found to be prominent in explaining the decision-making behavior of the US regarding the Balloon crisis, the rational actor model was found to be prominent in explaining the foreign policy decision-making behavior of the PRC.

Keywords: *Balloon crisis, foreign policy decision-making, intelligence, United States, People's Republic of China*

Giriş

Oldukça düşük maliyetle ve uçakların üzerindeki irtifalarda uçabildiği için radarlara yakalanmayacak biçimde tasarlanan balonlar, yüzyılı aşkın bir süredir, çoğunlukla da savaş zamanlarında, gözetleme ve keşif amacıyla kullanılmaktadır. Teknolojik gelişmeler çatışmanın yapısını ve araçlarını değiştirmiştir. Görsel fotoğrafçılık, kızılötesi, lazerler, çoklu spektral sensörler ve radarla toplanan görüntülerden elde edilen faaliyetler, istihbarat alanında yaşanan önemli gelişmelerdendir. Elde edilen görüntülerin askerî harekât kapsamında gözetleme ve keşif amacıyla kullanılmasının temeli, keşif ve gözetleme amacıyla kullanılan

hava balonlarına dayanmaktadır. Makalenin amacı ise Şubat 2023 tarihinde gerçekleşen ve uluslararası sistemde geniş bir yankı bulan balon krizinin tarafları olan ABD ve ÇHC'nin karar alma süreçlerinin değerlendirilmesidir.

Politika, sorunları yönetmek ve çözmek üzere üretilmektedir. Belirli üretilmiş bir politika olan dış politika, devletlerin, diğer uluslararası aktörler ile siyasi, ekonomik ve kültürel ilişkileri başta olmak üzere yürütmüş olduğu ilişkilerin bir toplamıdır. Devletlerin dış politikalarını yürütürken almış oldukları kararlara hâkim olan belirli davranış kodları bulunmaktadır. Bu kodlar, dış politika analizlerinde önemli bir yere sahiptir. Araştırmanın sorusu, "ABD ve ÇHC'nin dış politikalarını şekillendiren davranış kodlarının balon krizine olan yansımaları nelerdir?" olarak belirlenmiştir. Araştırma sorusuna verilecek yanıt, makalenin kuramsal çerçevesin şekillenmesine yardımcı olacaktır. Makalenin kuramsal çerçevesi, Graham Allison'ın 1971 yılında yayınladığı "The Essence of Decision: Explaining the Cuban Missile Crisis" (Kararın Özütü: Küba Füze Krizini Açıklamak) isimli eserindeki üç karar alma modeli olan rasyonel aktör modeli, örgütsel süreç modeli ve bürokratik siyaset modeli üzerinden çizilmiştir. Bu doğrultuda, ABD ve ÇHC'nin karar alma süreçlerinin Allison'ın üç karar alma modelinden hangisi çerçevesine oturtulabileceği, ABD ve ÇHC'nin dış politikalarını şekillendiren davranış kodları uyarınca açıklanmıştır.

Rasyonel aktör modeline göre, rasyonel hareket etiği kabul edilen bir aktörün, ilk olarak, bireysel tercih sıralaması temelinde amaçları belirlenmektedir. Ardından, rasyonel aktör, amaçlarına ulaşmak için elinde bulunan olanaklar arasında bir sıralama yapmakta ve seçeneklerini belirlemektedir. Mevcut seçenekler arasından, rasyonel aktörün yapacağı bir kar-zarar analizi sonucunda, kendisini amaçlarına en fazla yaklaştıran seçeneği seçmektedir. Örgütsel süreç modeline göre örgütler, kendi bünyesinde bulunan karar vericiler üzerinde önemli bir belirleyici etkiye sahiptir. Devletlerin dış politikada karar alma süreçleri, aslında, devleti teşkil eden ve belirli rutinlere göre işleyen örgütsel süreçlerin bir çıktısıdır. Bürokratik siyaset modeline göre, devletlerin dış politika kararları, devlet kurumları arasında yaşanan rekabet, çekişme ve pazarlıkların bir sonucudur. Dış politikada karar alma süreci, farklı öncelikleri bulunan birden çok kurum veya örgüt temsilcisinin ana oyuncular olduğu bir oyundur.

Makale giriş, üç ana başlık ve sonuç bölümlerinden oluşmaktadır. İlk bölümünde "dış politika nedir?" sorusuna cevap niteliğinde bir girizgâh yapılmış olup; makalenin kavramsal çerçevesini oluşturan Graham

Allison'un karar alma modeli açıklanmıştır. İkinci bölümde istihbarat aracı olarak geçmişten günümüze kullanılan balonlara ilişkin tarihsel bir anlatının yapılmasının ardından Şubat 2023 tarihli Balon Krizi ele alınmıştır. Üçüncü bölümde, Şubat 2023 Tarihli Balon Krizi'nde ÇHC ve ABD'nin karar alma süreçleri, Allison'un karar alma modellerine uygunluk bakımından incelenmiştir. Sonuç bölümü, makale hipotezinin sınanmasına ayrılmıştır.

Makalenin temel hipotezi, devletlerin dış politika kararlarına hâkim olan davranış kodlarının, devletlerin dış politikalarında karşılaştıkları krizlere yönelik karar alma davranışlarını şekillendirdiğidir. ABD'nin dış politika krizleri sonucunda karar alma süreçleri, pek çok aktörün kendi menfaatleri doğrultusunda hareket ettiği bir süreç olarak değerlendirilmektedir. Bu süreçte, krize doğrudan veya dolaylı olarak müdahil olan pek çok aktörün tesiri bulunmaktadır. Casus balon krizine ilişkin olarak karar alma sürecinde Başkan, Başkan'ın ekibi, Savunma Bakanlığı, Dışişleri Bakanlığı ve CIA arasında gerçekleştirilen pazarlıklar ve fikir teatileri, karar almada önemli bir rol oynamıştır.

ÇHC'nin dış politika kararlarının alınmasında karar alıcı olarak rol oynayan temel aktörler, Devlet Başkanı, ÇKP Merkez Komitesi, Politbüro Daimi Komitesi ve Politbüro Daimi Komitesi Dış İşleri Dairesi, Merkezi Ordu Komisyonu, Danıştay Bilgi Dairesi ve Merkez Komite Sekreterliği'dir. Merkezi bir yapıya sahip olan Çin hükümeti, aşağıdan yukarıya örgütlenen hiyerarşik bir yönetim modeli teşkil etmektedir. Çin Hükümeti ve Komünist Parti yönetiminin dış politikaya etkisinin, (1990'lı yıllardan itibaren parti denetiminin azalmaya başlaması göz önüne alındığında) Çin Hükümeti lehine ağırlık kazanmıştır.

1. Dış Politika ve Dış Politikada Karar Alma

İlgili bölümde dış politika kavramının tanımlanmasının ardından makalenin kavramsal çerçevesini oluşturan Graham Allison'ın "The Essence of Decision: Explaining the Cuban Missile Crisis" (Kararın Özü: Küba Füze Krizini Açıklamak) isimli eserinde dış politikada karar alma modeli açıklanmıştır. Dış politika, devletlerin uluslararası alanda hedeflerine ulaşmak amacıyla kullandıkları en önemli enstrümanlardandır (Efegil, 2016, s. 15). Dış politika, yalnızca dış politika çıktılarının anlaşılmasını sağlamamakta, aynı zamanda ilgili çıktılarda oluşmasını sağlayan süreçlerin de anlaşılabilmesine olanak tanımaktadır. Devletler, yalnız uluslararası sisteme değil, belirli bir sorun veya bölgeye ilişkin olarak da dış politika kararları alabilmektedir (Mintz & DeRouen Jr, 2010, s. 3-4)

Devletlerin en temel dış politika amacı, varlıklarını korumak ve devamlılıklarını sağlamaktır. Devletler bu amaçla ülke savunmasını güçlendirici önlemler almaktadırlar. Bununla birlikte devletler, çevrelerinde ve sistemde etki alanı oluşturma amacına sahiptirler. Büyük devletler için bu etki alanı hegemonya elde etmeyken; küçük veya orta büyüklükteki devletler, varlıklarına ihtiyaç duyulan bir birim olma amacı taşımaktadır. En nihayetinde devletler, diğer devletler karşısında bir prestij elde etmek amacına sahip olup dış politika yapım süreçlerini bu doğrultuda şekillendirmektedirler (Sönmezoğlu, 2017, s. 184)

Dış politika, dinamik bir uluslararası sistem içerisinde devletlerin, kurumların ve toplumların birbirleri ile kurdukları etkileşimin bir sonucu olarak meydana gelmektedir. Hükümetler, bürokrasiler, ordular, lobiler, düşünce kuruluşları, uluslararası örgütler, sivil toplum kuruluşları, terör ve suç örgütleri ve vatandaşlar gibi pek çok aktör savaş veya barış durumlarında önemli kararların alınmasına katkıda bulunmak, bu süreçlerde söz sahibi olmak amacıyla dış politika yapımında yer almaktadır (Alden, Aran, & Alves, 2016, s. 1-3). Dış politika kararları, kendisini oluşturan süreçlerden bağımsız bir şekilde değerlendirilemeyeceğinden, dış politika analizi yaparken, içsel ve dışsal pek çok faktörün dış politika kararlarını etkilediği unutulmamalıdır. Caydırıcılık, silahlanma yarışı, ekonomik koşullar, kamuoyu ve seçimler gibi ulusal ve uluslararası faktörler; imgeler, inanç sistemleri, analogiler, liderlerin kişilikleri ve yanlış algılamalar gibi psikolojik faktörlerin yanı sıra zaman kısıtlamaları, belirsizlik ve stres gibi çevresel faktörler de dış politika yapım sürecini etkilemektedir (Mintz & DeRouen Jr, 2010, s. 3-4).

Farklı düzeylerde ve birbirinden farklı pek çok aktör tarafından gerçekleştirilen dış politika kararları, sürekli bir eylem, tepki ve davranış dizisinden meydana gelmektedir. Dış politika kararları alınırken, hedefin ya da sorunun tespiti, tanınması ve algılanması, hedeflerin önceliklendirilmesi ve seçeneklerin değerlendirmesi önem arz etmektedir. Dış politika süreçlerinde kararın türü (tek seferlik, sıralı, etkileşimli, grup), analiz düzeyi (bireysel, grup, koalisyon), karara götüren süreçler ve dinamikler, karar verme modelleri (rasyonel aktör, siberetik, bürokratik siyaset, örgütsel süreç), dış politika kararlarının belirleyicileri (karar ortamı, psikolojik faktörler, uluslararası faktörler) gibi pek çok faktör bulunmaktadır (Hudson & Day, 2020, s. 3-5).

1970'li yıllar itibarıyla devlet kurumları ve bürokrasinin devletlerin dış politikalarında karar verme süreçlerine ve bu kararların uygulamasına olan etkisine ilişkin olarak çalışmaların sayısı belirgin bir artış meydana gelmiştir. Bu doğrultuda, Graham Allison'un "The Essence of Decision:

Explaining the Cuban Missile Crisis” (Kararın Özü: Küba Füze Krizini Açıklamak) ve Morton Halperin’in Bureaucratic Politics and Foreign Policy (Bürokratik Siyaset ve Dış Politika) simli eserleri, dış politikada karar alma çalışmalarında öncü kaynaklardır. Makalenin kuramsal çerçevesini, Graham Allison’ın “The Essence of Decision: Explaining the Cuban Missile Crisis” (Kararın Özü: Küba Füze Krizini Açıklamak) eserinde 1962 Küba Füze Krizi’ni incelediği üç farklı karar alma modeli oluşturmaktadır. Bunlar:

- a. Rasyonel aktör modeli
- b. Örgütsel süreç modeli
- c. Bürokratik siyaset modelidir.

Rasyonel aktör modeli uyarınca, rasyonel düşündüğü ve hareket ettiği varsayılan bir aktörün, bireysel tercihleri doğrultusunda amaçlarını belirlediği varsayılmaktadır. Rasyonel kararlar alabilen aktör, bu amaçlara ulaşmak için bir değerlendirmede bulunarak seçeneklerini belirlemektedir. Aktör, mevcut bulunan eldeki seçenekler arasında bir kâr-zarar analizi yaparak amaçlarıyla en uyumlu seçeneği tercih etmektedir. Rasyonel aktör veya klasik model olarak adlandırılan modele göre, aktörlerin amaçları ve seçimleri öne çıkmaktadır (Allison, 1971, s. 4).

Rasyonel aktörlerin davranışlarının incelenmesi, karşı karşıya olunan stratejik sorunlar göz önüne alındığında, devletlerin niçin bu şekilde hareket etmeyi seçtiğini açıklamaya çalışmaktadır. Böylece, belirli hedefler doğrultusunda yapılması gereken rasyonel eylemler hesaplanarak devletlerin ne yapacağına veya ne yapmayacağına ilişkin tahminler yürütebilmektedir. Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği’nin (SSCB) Küba’ya stratejik füzeler yerleştirmesi ele alınırken, “SSCB niçin Küba’ya stratejik füze yerleştirmeye karar vermiştir?” sorusuna yanıt aranmıştır. Analiz birimi olarak liderin ve hükümetin tercihi belirlenmiş, devletin amaçlarına ve hedeflerine odaklanılmıştır (Allison, 1971, s. 4).

Örgütlerin süreç ve prosedürlerini inceleyen örgütsel süreç modelinde, dış politika kararları rasyonel aktör modelinin temel aldığı amaç ve seçimlerin yerine düzenli davranış kalıplarına göre işleyen örgütlerin çıktıları olarak görülmektedir. Örgütsel süreç modeli uyarınca, örgütlerin örgütsel kimlikleri ve yetki alanları içerisinde uzmanlık iddia ettikleri kamusal alanları mevcuttur. Her örgüt, özerkliğini, bütçesini etki alanını ve personel sayısını artırma yönünde irade göstermektedir. Örgütlerin karar vericilerin davranışları üzerinde etkisi bulunmakla birlikte devletlerin dış politikaları, belirli rutinelere göre işleyen örgütsel süreçlerin sonucudur. Küba’daki Sovyet füzelerine ilişkin olarak örgütsel süreç

modeli, alınan kararın hangi örgütsel bağlamdan ortaya çıktığı sorusuna yanıt aramaktadır (Allison, 1971, s. 5).

Bürokratik siyaset modeli, devletler tarafından alınan dış politika kararlarının devlet kurumları arasındaki rekabet ve pazarlıklar sonucu alındığı görüşündedir. Bürokratik siyaset modelinde karar verme süreci, bir oyun olarak algılanmaktadır. Buna göre, birbirinden farklı öncelikleri bulunan kurumların temsilcileri esas oyunculardır. Kurumsal aidiyetleri bulunan devlet kurumlarının temsilcileri, kendi kurumlarının görüşünü diğer kurumların önüne geçirme ve dış politikada karar alma sürecine hâkim kılma isteğindedir. Karar verme sürecinde gerçekleşen mücadelelerin neticesinde çıkan kararlar genelde iç pazarlıklar sonucu karşılıklı ödünler verilerek alınmaktadır. Bürokratik siyaset modeline göre, dış politikada karar alma sürecinde bürokratlar, seçilmiş siyasetçilerden daha ağır basmaktadır (Allison, 1971, s. 5).

Bürokratik siyaset modeli, dış politikada karar almayı ne amaç ve seçimler olarak ne de örgütsel çıktılar olarak açıklamaktadır. Bu model alınan kararları, devlet kurumlarındaki oyuncular arasındaki çeşitli pazarlık oyunlarının bir sonucu olarak değerlendirmektedir. Oyuncuların algıları, motivasyonları, pozisyonları, güçleri ve manevralarına odaklanmaktadır. Küba'daki Sovyet füzelerine ilişkin olarak bürokratik siyaset modeli, kritik kararlar ve eylemlerin hangi oyuncular arasında ne tür pazarlıkların sonucu ortaya çıktığı sorusuna cevap aramaktadır (Allison, 1971, s. 6-7). Bununla birlikte, Graham Allison'a göre, dış politika kararlarını açıklamakta tek bir model tek başına yeterince açıklayıcı olmamaktadır. Dış politika kararlarının açıklanmasında rasyonel aktör modeli, örgütsel süreç modeli ve bürokratik siyaset modeli bir arada kullanılmalıdır. Bu bağlamda, ABD ile ÇHC arasında gerçekleşen casus balon krizinde, tarafların davranışlarının açıklanmasında her üç modelin de belirli oranlarda etkisinin olduğu söylenebilmekle birlikte, taraflar için öne çıkan belirli bir karar alma modeli mevcuttur.

2. Bir İstihbarat Aracı Olarak "Casus Balon" Krizi

Britannica Ansiklopedisine göre istihbarat, hükümetler tarafından düşman veya muhalif yabancı ülkelerin veya devlet dışı aktörlerin gücü, faaliyetleri ve muhtemel hareket tarzlarına ilişkin bilgilerin toplanması, analizi ve dağıtımı sürecidir. (Pringle & Ransom). Ulusal gücün önemli bir bileşeni olan istihbarat, ulusal güvenlik, savunma ve dış politikaya ilişkin kararların alınmasında önemli bir unsurdur. Milli İstihbarat Teşkilatı tarafından istihbarat, ilgili devlet kuruluşları ve karar vericiler tarafından milli güvenlik ve menfaatlere ilişkin konularda en doğru kararların

alınabilmesi amacıyla ihtiyaç duyulan bilgi, haber ve tecrübelerin gizlice toplanması, işlenmesi, analiz edilmesi ve değerlendirilmesi işlemlerinin bütünü olarak tanımlanmıştır (Milli İstihbarat Teşkilatı).

Teknolojik gelişmeler çatışmanın yapısını, ortamını ve araçlarını değiştirmiş, hayatın her alanını etkilediği gibi istihbarat alanını da etkilemiştir. Teknolojik gelişmelerin istihbarat tarihine olan etkisi değerlendirildiğinde, görsel fotoğrafçılık, kızılötesi, lazerler, çoklu spektral sensörler ve radarla toplanan görüntülerden elde edilen istihbari veriler, önemli gelişmeler olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu görüntülerden elde edilen istihbarat faaliyetlerinin askerî harekât kapsamında gözetleme ve keşif amacıyla kullanılmasının temeli, I. Dünya Savaşı'nda keşif ve gözetleme amacıyla kullanılan hava balonlarına dayanmaktadır (Pike, 2023).

Balonlar, yüzyılı aşkın bir süredir, çoğunlukla da savaş zamanlarında, gözetleme ve keşif amacıyla kullanılmaya başlanmıştır. Tarihte balonlar ilk olarak 3. yüzyılda Çin İmparatorluğu'nun Han Hanedanlığı zamanında imparator Zhuge Liang tarafından askerî sinyalizasyon aracı olarak kullanılmıştır (Pike, 2023). Bununla birlikte, Avrupa'da gözlem balonlarının ilk askerî kullanımı Fransız İhtilali sırasında olmuştur. Gözetleme ve keşif amacıyla gerçekleştirilen ilk askerî istihbarat faaliyetleri, 1794 yılında Fransız ordusu tarafından Avusturya ve Hollanda birliklerine karşı Fleurus Savaşı'nda düşman ordusunun manevralarını gözetlemek amacıyla hidrojenle şişirilmiş bir balonun gönderilmesi ile başlamıştır (Harris, 2015).

Balonlar, askerî amaçlı olarak, 1885 yılında Bechuanaland ve Suakin'e yapılan seferler sırasında İngiliz Ordusu'na bağlı Kraliyet Mühendisleri tarafından da kullanılmıştır. Ayrıca İkinci Boer Savaşı (1899-1902) sırasında ve Ladysmith, KwaZulu-Natal kuşatması sırasında topçu gözlemciliğinde kullanılmıştır. Topçu gözlemcilerinin balonlar üzerinde yüksekte konumlandırılması, hedefleri yerde görebileceklerinden daha uzak mesafeden görmelerini sağlamıştır. Yaklaşan bir savaş için kullanılan "*Balon yükseliyor!*" deyimini, gözlem balonunun yükselmesinin taarruz için hazırlık bombardımanına işaret etmesi sebebiyle türemiştir (The British Balloon Museum and Library, 2019).

Gözlem balonlarının askerî amaçlarla kullanımı, Amerikan İç Savaşı sırasında ve 1870 Fransa-Prusya Savaşı sırasında da kullanılmıştır. Amerikan İç Savaşı sırasında ilk defa fotoğraf makinesi ile askerî maksatlı keşif fotoğrafı çekilmiştir. Cepheden ortalama 1200-1800 metre yüksekliğe çıkabilen balonlar keşif amacıyla düşmanın savaş alanındaki hareketlerini izlemek için kullanılmıştır. 1908 yılında Fransız ordusu tarafından keşif

vasıtası olarak kullanılan hava balonları, 1911 yılında Alman ordusu tarafından savaş araçları arasına alınmıştır. Hava balonları, düşük maliyetli bir istihbarat toplama yöntemi olarak Soğuk Savaş sırasında da ABD ve SSCB tarafından yaygın olarak kullanılmıştır (National WWI Museum and Memorial).

Kısa zamanda uzun mesafeleri süratle kat edebilen hava balonlarının askeri gücünün öne çıkmasıyla birlikte, savaş sırasında düşmanın durumu hakkında karadan bilgi alınamaması durumunda, keşif ve haberleşme amacıyla da kullanılmıştır. Bununla birlikte, deniz hava balonları, keşif hizmeti vermesinin yanı sıra limanlar gibi düşman mevkilerini, sahil istihkâmlarını tahrip etmek amacıyla kullanılmıştır. Hava balonları aynı zamanda, iletilmesi gereken haberleri zamanında iletmek için bir iletişim aracı olarak da kullanılmıştır (Sullivan, 2023).

12,000 metreden daha yüksekte uçamayan uçakların aksine balonlar, 24,000 - 37,000 metre arasında, ticari hava trafiğinin uçtuğu alanın çok üzerinde seyredabilmektedir. Balonlar, uydularla aynı düzeyde gözetleme imkânı sunmasa da fırlatılmaları ve geri alınmaları kolay ve daha az maliyetli olduğundan tercih edilmektedir. Yine, balonlar, düşük irtifadan daha geniş bir bölgeyi tarayabilmekte ve uydulardan daha yavaş hareket ettiklerinden gözetlenmesi istenilen alan üzerinde daha fazla zaman geçirebilmektedirler (Sullivan, 2023).

Makalede, casus balonların gözetleme ve keşif amacıyla kullanılması, ÇHC ve ABD tarafları arasında Şubat 2023 tarihinde vuku bulan Casus Balon Krizi örnek olayı üzerinden incelenmiştir. 28 Ocak 2023 tarihinde Aleut Adaları üzerinden ABD hava sahasına giren Çin'e ait hava balonu, Alaska istikametinde ilerlemiş ve 30 Ocak 2023'te Kanada hava sahasına girmiştir. Balon 1 Şubat 2023'te Montana eyaleti üzerinden yeniden ABD'ye giriş yapmıştır. Malmstrom Hava Kuvvetleri Üssü başta olmak üzere kıtalararası balistik füze tesisinin bulunduğu Montana eyaleti üzerinde görülmesi, balonun nükleer tesislere ilişkin istihbarat toplamak amacıyla gönderildiğine ilişkin şüpheyi doğurmuştur (Miller , Balsamo, Long, Madhani , & Baldor, 2023). Çin Dışişleri Bakanlığı, mevzu bahis balonun ÇHC'ye ait olduğunu kabul etmiş, bununla birlikte, meteorolojik faaliyetler için kullanılan bir sivil hava aracı olduğunu, (Üstün, 2023) hava muhalefeti sebebiyle planlanan rotasından saptığını ve mücbir sebepler nedeniyle ABD hava sahasına istemeden girdiğini belirtmiştir (CTV News, 2023).

61 metre boyunda 45 metre çapında olduğu düşünülen balon, 4 Şubat 2023 tarihinde ABD'ye ait Carolina'daki Myrtle Beach yakınlarında kıyıda

yaklaşık 6 deniz mili açıktayken ABD'ye ait F-22 savaş uçağı tarafından fırlatılan füze ile vurularak düşürülmüş ve balonun parçaları toplanmıştır. Kurtarma çalışmalarının sona ermesinin ardından Güney Carolina açıklarında düşürülen şüpheli gözetleme aracının enkazı arasında elektronik ve optik parçalar bulunmuştur. Beyaz Saray ulusal güvenlik sözcüsü John Kirby, elektronik ve optik parçalar da dâhil olmak üzere önemli miktarda kurtarılmış malzemenin ele geçirildiğini ve ele geçirilen kalıntıların incelenmek üzere Quantico'daki FBI laboratuvarına gönderildiğini belirtmiştir. ABD ordusu kurtarma çalışmalarını sona erdirmesinin ardından son parçaların analiz için Virginia'daki bir FBI laboratuvarına gönderildiği belirtilmiştir. Casus balonunun büyük bir kısmı suya düşmüş, Amerikan donanması yüzeydeki kalıntıları toplarken ABD Donanmasına ait oşinografi gemileri, dalgıçlar ve insansız deniz araçları da diğer kalıntıları çıkarmıştır (The Guardian, 2023).

Kuzey Amerika Hava-Uzay Savunma Komutanlığı ise manevra kabiliyetine sahip olan balonun radyo ve cep telefonu sinyalleri de dâhil olmak üzere sinyalleri toplayarak coğrafi konum belirleyebilecek antenler, sensörler, güneş panelleri ve diğer ekipmanlara sahip olduğunu bildirerek, iddiayı reddetmiştir. Casus balonun asıl amacının ABD'nin güvenlik açığını yakalamak ve radar, silah sistemi ve iletişim yeteneklerinin bir veçhesini oluşturmak olduğu belirtilmiştir. Aynı zamanda, hassas görüntüler yakalayabilen elektro optik sensörleri, dijital kameraları, radyo sinyali ve uydu aktarım kabiliyetine sahip olduğunun altı çizilmiştir (Hudson, Nakashima, & Lamothe , 2023).

ABD Dışişleri Bakanlığı, casus balonun sivil askeri füzyon programının bir parçası olarak Çin Halk Kurtuluş Ordusu'na tedarik sağlayan bir şirket tarafından üretildiğini açıklamıştır. ABD Ulusal Güvenlik Konseyi sözcüsü Amiral John Kirby tarafından yapılan açıklamada, balonun pervaneye sahip olduğu ve uçuş sırasında manevra yapabildiği ve ÇHC'nin casus balonlar kullanarak dünyanın farklı kıtalarındaki 40'a yakın ülkeden istihbarat topladığını belirtmiştir (FOX Business, 2023).

ABD Dışişleri Bakanı Antony Blinken'ın, ÇHC'ye yapmayı planladığı gezi iptal edilmiştir. Blinken, yaşanan gelişmeyi, ABD egemenliğinin ve uluslararası hukukun açık ihlali olarak nitelendirmiştir¹. ABD hava

¹ Hava sahası, ulusal ve uluslararası hava sahası olarak ikiye ayrılmaktadır. Ulusal hava sahası, devletlerin egemenliğinde bulunan kara ülkesi, iç suları ve karasularının üzerindeki hava sahasıdır. Uluslararası hava sahasında ise uçuş serbestliği temel ilkedir. Devletlerin kara ülkesi ile karasularının üzerindeki ulusal hava sahası, ülke devletinin ayrılmaz bir parçasıdır. Devletler, ulusal hava sahaları üzerinde tam ve münhasır egemenlik yetkisiyle donatılmıştır. Devletlerin bu yetkisi, 1919 Paris Hava Ulaştırması Sözleşmesi ve 1944 tarihli Şikago Sözleşmesi'nde teyit

sahasında seyreden balonun ivedilikle etkisiz hale getirilmesi yönündeki kamuoyu baskısı karşısında Beyaz Saray, sivil halka zarar vermesinden duyulan endişe dolayısıyla sürecin uzadığını bildirmiştir (Hutzler, Cathey, Deliso, Guerilus, & Hutchinson, 2023).

Amerikan hava sahasının ihlal edilmesine ilişkin olarak Temsilciler Meclisi'nden ÇHC'yi kınayan bir karar tasarısı çıkmıştır. Çin Dışişleri Bakanlığı'nun sözcüsü Mao Ning, *Çin tehdidi* söyleminin iki ülke arasında güven inşa etmeye ya da ilişkileri geliştirmeye yardımcı olmadığı gibi ABD'yi de daha güvenli hale getirmeyeceğini bildirmiştir. Yaşanan olayı egemenliğin ihlali olarak değerlendiren ABD ise ikili ilişkilere zarar verenin ÇHC'nin ABD'nin ulusal egemenliğini sorumsuzca ihlal etmesi olduğunu bildirmiştir (Hudson, Nakashima, & Lamothe, 2023).

Amerikan kamuoyu, balon krizi ile birlikte Amerikan medyasında sıklıkla tasvir edilen *Çin tehdidi* konusunda yeni ve büyük bir tartışmayı başlatmıştır. Amerikan medyası, casus Çin balonu olayını, süper güçlerin rekabetinde yeni bir dönüm noktası olarak yorumlamış ve Amerika

edilmiştir. Ülke devletinin kendisi, yabancı hava araçlarının ulusal hava sahasına girmesine izin verme konusunda tam ve münhasır yetkili birimdir (Gündüz, 2003, s. 223). Milletlerarası Sivil Havacılık Andlaşması'nın tarafı olan ABD, Andlaşma'nın 1. maddesi uyarınca egemenliği altında bulunan kara ülkesi, iç suları ve karasularının üzerindeki hava sahasında tam ve münhasır egemenlik hakkını haizdir. Devletlerin resmi hava araçları, üçüncü bir devletin hava sahasına, ön izin almak suretiyle giriş yapabilmektedirler. İlgili ülke devletinden rıza almış bulunan yabancı devlet hava araçları, uçuş kurallarına uyduğu sürece dokunulmazlığa sahiptir. Üçüncü bir devlet ülkesine, uygulanan uluslararası hukuka uygun olarak girmek isteyen sivil hava araçları, ilgili devletten rıza almak durumundadır. Bununla birlikte, izinsiz girişte bulunan sivil hava araçlarının, kötü hava şartları, yön yanılması, teknik neden ya da hava aracının kaçırılması gibi tehlikeler ile karşı karşıya kalması durumunda izinsiz girişler mümkün olabilmektedir (Pazarıcı, 2016, s. 297-298). Şikago Sözleşmesi uyarınca, düzenli sefer yapan sivil uçaklar üçüncü devletin ulusal hava sahasına girmeden önce izin almak zorundadır. Şikago Sözleşmesi uyarınca, askeri, gümrük veya polis uçakları başta olmak üzere devlet uçakları da yabancı bir devletin ulusal hava sahasına girmeden önce izin almak zorundadır. Bununla birlikte Şikago Sözleşmesi'ne göre, düzenli sefer yapmayan sivil uçaklar üçüncü bir devletin ulusal hava sahasına girmeden önce izin almak zorunda olmaksızın giriş ve çıkış yapabilirler. Her şekilde, akit devletlerin güvenlik başta olmak üzere makul sebepler gerekçe göstererek ülkesi üzerindeki uçuşları sınırlama hakkı mevcuttur (Gündüz, 2003, s. 223). Başta askeri hava araçları olmak üzere, devlet hava araçlarının yabancı bir devletin hava sahasına kasıtsız bir şekilde izinsiz giriş yapması durumunda, sivil hava araçlarına uygulanan tarife uygulanmaktadır. Bununla birlikte, devlet araçlarının üçüncü bir devletin hava sahasına casusluk, kışkırtma vb. amaçlarla kasıtlı bir şekilde izinsiz giriş yapması durumunda, hava sahasına izinsiz giriş yapılan devletin uyarıda bulunmadan kuvvet kullanıp kullanamayacağı konusu tartışmalıdır. Uluslararası hukukta genel kabul, yabancı bir devletin ulusal hava sahasına giren askeri bir hava aracına uyarıda bulunduktan ve makul bir süre beklendikten sonra kuvvet kullanılabileceği yönündedir. Bununla birlikte, burada bir istisna mevcuttur. Düşmanca niyeti açıkça belli, saldırıya geçen ya da geçmek üzere olduğu kesinlik taşıyan askeri hava araçlarına, uyarıda bulunmaksızın Birleşmiş Milletler Antlaşması'nın 51. Maddesi uyarınca kuvvet kullanılması uluslararası hukuka uygunluk taşımaktadır (Pazarıcı, 2016, s. 297-298).

semalarında uçurulan casus balonu, ÇHC'nin Amerikan ulusal güvenliğine meydan okumasının somut bir sembolü olarak nitelendirmiştir. Bununla birlikte Çin medyası, ABD hükümetinin tepkisini *aşırı* bulmuştur (Chen, Li, Zhang, & Wang, 2023, s. 1-2).

3. Şubat 2023 Tarihli Balon Krizi'nde Tarafların Karar Alma Süreçleri

Devletlerin dış politika kararlarına hâkim olan davranış kodları bulunmaktadır. Bu kodlar, uluslararası arenada yaşanan kriz, çatışma, müzakere vb. süreçlerde devletlerin alacağı kararlar üzerinde etki etmektedir. Bu bölümde, Şubat 2023 tarihinde gerçekleşen Balon Krizi'nin tarafları olan ABD ve ÇHC'nin dış politik karar alma süreçleri, Allison'ın üç karar alma modeli çerçevesinde açıklanmıştır.

3.1. Amerika Birleşik Devletleri:

ABD'nin dış politika krizleri sonucunda karar alma süreçleri, pek çok aktörün kendi menfaatleri doğrultusunda hareket ettiği bir süreç olarak işlemektedir (Beşgöl, 2023, s. 462). Bu doğrultuda, casus balon krizi sırasında Balon Krizine ilişkin olarak ABD'nin dış politika kararlarının açıklanmasında rasyonel aktör modeli, örgütsel süreç modeli ve bürokratik siyaset modelinin yansımaları gözlemlenmekle birlikte, bürokratik siyaset modelinin öne çıktığı söylenebilir. ABD dış politikasındaki karar alma süreci, krize doğrudan veya dolaylı olarak müdahil olan pek çok aktörün tesiri altında şekillenmektedir (Beşgöl, 2023, s. 462). Bürokratik siyaset modeli, başkan Biden ve ekibi ile karar alma sürecine dâhil olan diğer aktörlerin pazarlıklarını öne çıkartan bir modeldir. Casus balon krizine ilişkin olarak karar alma sürecinde Başkan, Başkan'ın ekibi, Savunma Bakanlığı, Dışişleri Bakanlığı ve CIA arasında gerçekleştirilen pazarlıklar ve fikir teatileri, karar almada önemli bir rol oynamıştır.

Devletlerin dış politika kararlarına hâkim olan davranış kodları bulunmaktadır. Bu kodlar, dış politika analizlerinde önemli bir yere sahiptir. ABD'nin dış politika karar alma mekanizmasında, güçlü başkan figürünün yanı sıra bürokratik yapı, medya, çok uluslu şirketler, düşünce kuruluşları ve vakıflar gibi aktörlerden oluşan tamamlayıcı bir mekanizma da mevcuttur (Sümer, 2008, s. 130). ABD'nin dış politika kararlarına hâkim olan davranış kodları incelendiğinde, kuruluşundaki siyasi felsefenin önemli bir yerinin olduğu görülmektedir. Manifest Destiny olarak bilinen bu felsefe, ABD'nin Amerika kıtasında Tanrı tarafından bahşedilmiş olan doğal yayılma hakkının varlığını ifade etmektedir. Amerikan Bağımsızlık Bildirgesi'nin evrensel niteliği ise ABD'nin özgün evrensellik kültürünün bir yansımasıdır. ABD'nin

kurucularından olan Thomas Jefferson, Amerikan halkının Tanrı tarafından seçilmiş bir halk olduğunu söylemiştir. ABD, diğer devletlere karşı uygarlaştırıcı bir misyon üstlenmiştir. Püritenlik dini, ABD'nin siyasi kültürünün oluşmasında yine önemli bir yere sahiptir (Heidler & Heidler, 2024).

1823'te ABD Başkanı James Monroe'nin, Kongreye sunduğu Monroe Doktrini'nin temelinde, Eski Dünya olarak adlandırılan Avrupalı sömürge güçlerinin Yeni Dünya olan Amerika kıtasındaki nüfuzunu sona erdirmeye fikri bulunmaktadır. Bununla birlikte ABD, Amerikan İç Savaşı'ndan güçlenerek çıkmış ve Amerikan ekonomisi büyük bir atılım yapmıştır. Amerikan ekonomisindeki büyük atılım, ABD'nin daha etkili bir dış politika izlenmesi yönündeki fikri güçlendirmiştir. Buna paralel olarak, güçlü başkan imajı oluşmaya ve ulusal güvenlik bürokrasisinin gücü artmaya başlamıştır. Eski ABD Başkanı William McKinley, Kongre'nin izni olmadan Amerikan başkanlarının savaş zamanındaki başkomutanlık yetkilerini arttırmıştır. Kongre'yi hantal bulan Eski ABD Başkanı Franklin D. Roosevelt, başkanın dış politikadaki belirleyiciliğinin ağırlık kazanması gerektiğini savunmuştur (Sümer, 2008, s. 124).

Amerikan dış politikasındaki güçlü başkan imajı, Soğuk Savaş ile birlikte güçlenmiştir. Amerikan dış politikasındaki zaferler, dönemin başkanları ile özdeşleştirilmiş olup Amerikan halkı ortaya çıkan krizlerde ve alınan dış politika kararlarında başkanın belirleyiciliğini çoğunlukla onaylamıştır. Güçlü başkan imajının oluşumunda ABD Savunma Bakanlığı ve CIA önemli bir rol oynamıştır. Soğuk Savaş ile birlikte Savunma Bakanlığı yapılanması devasa bir görünüme kavuşmuştur (Sümer, 2008, s. 130).

28 Ocak - 4 Şubat 2023 tarihleri arasında ABD hava sahası üzerinde seyreden ÇHC'ye ait hava balonuna ilişkin karar alma süreci incelendiğinde, ABD temel olarak balonu Halk Kurtuluş Ordusu ile ilişkilendirmiş ve istihbarat toplama amaçlı olduğunu belirtmiştir. Buna karşılık Çin Dışişleri Bakanlığı, ABD hava sahası üzerinde seyreden insansız hava aracının sivil nitelikte olduğunu ve mücbir sebepler nedeniyle ABD ulusal hava sahasına girdiğini savunmuştur. Bununla birlikte ABD, ÇHC gibi otoriter bir rejim altında, üçüncü bir devletin hava sahasına girmeyi ve hassas askeri bölgeleri izlemeyi amaçlayan büyük ölçekli bir keşif balonunun ancak Halk Kurtuluş Ordusu'nun yetki ve kabiliyeti altında gerçekleştirilebileceğinin altını çizmiştir (Young, 2023).

ABD Başkanı Joe Biden, casus balon krizine ilişkin olarak bilgilendirildiğinde, Pentagon'a mümkün olan en kısa sürede casus

balonun düşürülmesi için talimat verdiğini açıklamıştır. Bununla birlikte, Savunma Bakanlığı, balonun 60,000 feet yükseklikten anakaraya indirilmesinin sivil halk için risk oluşturacağını bildirmiştir. Savunma Bakanı Lloyd James Austin, Genelkurmay Başkanı General Mark Milley, Kuzey Amerika Havacılık ve Uzay Savunma Komutanı General VanHerck dâhil olmak üzere üst düzey askeri yetkililerin katıldığı bir toplantı düzenlenmiştir (Kube & Lee, 2023). Yapılan toplantı sonucunda, başkana, balonun patlatılması sonucunda oluşacak enkazın sivilleri tehdit edebileceği gerekçesiyle derhal düşürülmemesi tavsiyesinde bulunulmuştur. Balonun su üzerinde vurulmasının daha güvenli olacağı ve enkazı istihbarat amaçlı inceleme fırsatını artıracığı belirtilmiştir. Kuzey Amerika Havacılık ve Uzay Savunma Komutanlığı liderleri, Çin balonunun tehdit profilini ve olası müdahale seçeneklerini gözden geçirmiş ve olası enkaz alanının sivillerin ve yapıların güvenliği için oluşturduğu risk nedeniyle balonun kinetik olarak imha edilmemesi gerektiği kararına varmıştır. Hassas istihbarat bilgilerinin yabancı güçler tarafından toplanmasına karşı koruma sağlamak amacıyla gerekli tüm adımların atıldığını belirten Pentagon, değerlendirilen seçenekleri Başkan Joe Biden'a sunmuştur (Kube & Lee, 2023).

Pentagon yetkilileri, Biden yönetimini balonu daha önce vurmaması dolayısıyla eleştiren Donald Trump ve diğer Cumhuriyetçilere karşı, balonu su üzerinden vurmanın en güvenli seçenek olmasının yanı sıra, en yüksek seviyede istihbarat toplamayı sağlayacak seçenek olduğunu açıklamıştır. 6 Şubat tarihinde ABD Dışişleri Bakan Yardımcısı Wendy Sherman, 40 müttefik ülkenin diplomasi temsilciliğine Çin'in casusluk programı hakkında brifing verildiğini açıklamıştır (Jr, 2023). ABD Temsilciler Meclisi'nin Silahlı Hizmetler Komitesi, ÇHC'nin askeri ve istihbarat tehditlerine ilişkin olarak 7 Şubat tarihinde bir oturum düzenlemiştir. 10 Şubat tarihinde, 6 Çinli şirketin ihracatına Halk Kurtuluş Ordusu'nun casusluk programına verdikleri destek sebebiyle belirli kısıtlamalar getirilmiştir (The Associated Press, 2023).

ABD Senatosu, 15 Şubat 2023 tarihinde, ÇHC'nin ABD toprakları üzerinde gözetleme balonu uçurmasını ABD'nin ulusal egemenliğinin küstahça ihlali olarak kınayan bir karar almıştır. İlgili karar uyarınca, ÇHC'nin ABD egemenliğini ihlal etmesini kınamakta ve Çin Komünist Partisi'nin (ÇKP) ABD egemenliğini ihlal eden istihbarat toplama çabalarını eleştirmektedir. Kararda ayrıca, yabancı hava gözetleme araçlarının ABD egemenliğini ihlal etmesini derhal, sorumlu ve kararlı bir şekilde caydırmanın ve durdurmanın ABD'nin temel politika düsturu olması gerektiği belirtilmektedir (Congress.gov, 2023).

Biden, Beyaz Saray'dan yaptığı röportajda, ÇHC başkanı Xi Jinping'in ABD ve kendisiyle olan ilişkisini temelden sarsmak istemeyeceğini düşündüğünü bildirmiştir. Biden, Amerikan halkının güvenliğine karşı tehdit oluşturacak herhangi bir eyleme karşı gerekeni yapacağından kimsenin şüphe duymaması gerektiğinin altını çizmiştir. Yeni bir Soğuk Savaş başlatma niyetinde olmadıklarını belirten Biden, ilgili süreci sorumlu bir şekilde yöneteceğini de sözlerine eklemiştir. Biden ayrıca, ulusal güvenlik danışmanı Jake Sullivan'ı insansız hava araçlarının bir envanterini oluşturmak ve ABD ulusal hava sahasında bu nesnelere tespit etmek için önlemler geliştirmek üzere görevlendirdiğini açıklamıştır (Alexander & Shabad, 2023).

3.2. Çin Halk Cumhuriyeti

Devletlerin dış politika kararlarını kodları, dış politika analizlerinde önemli bir yere sahiptir. ÇHC'nin dış politikasını şekillendiren davranış kodlarından en önemlisi, "Tek Çin" politikasıdır. Bir diğeri, kara, deniz ve hava sınırlarına karşı hassas sınır politikasıdır. ÇHC ülkesi içerisinde merkezîyetçilik ve Çin kültürünün üstünlüğüne işaret eden Tianxia sistemi öne çıkmaktadır. Merkezinde Çin'in bulunduğu kozmopolitik düzenin sağlanması ideali olan Tianxia, Zhou hanedanlığı (M.Ö. 1122-256) dönemine dayanmaktadır. "Cennetin Altındaki Her Şey" anlamına gelen Tianxia, ortak çıkarları gözetilen bir ana devlet (Çin Devleti) ile bu devleti yöneten Cennetin Oğlu (Çinli hükümdar) tarafından Cennetin altındaki her şey üzerinde mutlak bir hâkimiyeti şart kılmaktadır (Tingyang, 2021, s. 2-3). Uluslararası ilişkilerinde de benzer bir merkezîyetçilik yönelimi bulunan ÇHC, merkezde kendisinin bulunduğu kümelenmiş/Çinleşmiş komşular görmek istemektedir. Bu doğrultuda, her türlü ayrılıkçı hareketin karşısında yer almaktadır.

Devletlerin dış politika kararlarının alınmasında belirleyici olan karizmatik liderlerin etkin olduğu siyasal sistemlerde, dış politikanın oluşturulmasında liderlerin önemli bir rolünün olduğu durumlarda, kararın kısa sürede alınmasının zorunlu olduğu kriz durumlarında ve liderin belirli bir bölge veya alan uzmanlığının olduğu durumlarda karar alma sürecinin liderler tarafından domine edildiği görülmektedir. Otoriter rejimlerde güçlü bir merkezi otorite ve lider algısı mevcuttur. Devletlerin dış politika oluşturma süreçlerinde, yetkili karar alıcı pozisyonunda bulunan liderlerin liderlik özellikleri, dış politikada karar alınması üzerinde etkilidir. M. Hermann tarafından Xi Jinping tipi bir liderlik '*baskın liderlik*' olarak tanımlanmaktadır. Bu liderlik tipine göre baskın özelliklere sahip lider, alınan dış politika kararlarına doğrudan etki yapabilmektedir (Ak, 2012, s. 9).

Çin dış politikasına yön veren kalemlerden en önemli diğer ikisi askeri güç ve ulusal güvenlidir. ÇHC'ye göre, ulusal güvenlik uluslararası güvenliğin temelidir. Bu sebeple ülke içindeki ayrılıkçı hareketlerin önlenmesi Çin tarihi boyunca önemli bir mesele olagelmıştır. ÇHC'ye göre, güçlü ordu, güçlü devlet demektir. Bu minvalde, Çin Halk Kurtuluş Ordusu'nun modernize edilmesi ve caydırıcılığının artırılması, Xi Jinping'in de temel politikalarındandır. Çin Halk Kurtuluş Ordusu, Çin ulusal birliğinin korunmasının, aşırılıklar ve ayrılıkçılarla mücadelenin temel savunucusudur (Aydın, 2020, s. 149).

Çin dış politikasına yön veren önemli bir aygıt olan ÇKP, 1921 tarihinde kurulmuştur. ÇKP, Çin dış politikasına temel taşlarındandır. ÇKP'nin varlığının devamlılığı, rejimin devamlılığı ile eş tutulmaktadır. Bununla birlikte, aynı zamanda Partinin de Başkanı olan devlet başkanı (Xi Jinping), Çin dış politikasının esas karar alıcısıdır. Proaktif bir dış politika yaklaşımı benimseyen Xi Jinping, ÇHC'nin lider bir küresel güce dönüşme isteğini ÇKP Kongresinde beyan etmiştir. ÇHC'nin bu ideolojisi, Xi'nin '*Çin Rüyası ve Çin ulusunun gençleşmesi*' söylemlerinde de okunabilmektedir. ÇHC, ekonomik gücünü kullanarak '*Çin ulusunun gençleşmesi*' temasını öne çıkarmaktadır. İlk kez Sun Yat-sen tarafından kullanılan Çin Rüyası anlatısı, Xi Jinping tarafından küresel bir görünürlüğe kavuşturulmuştur. Çin Rüyası en genel anlamıyla, Çin'in Afyon Savaşları ile kaybettiği uluslararası gücünü ve prestijini yerine koymayı hedeflemektedir (Thayer & Friend, 2018).

Hâkim parti sistemine sahip ÇHC'de iktidarda bulunan Partinin Genel Sekreteri aynı zamanda Çin Devlet Başkanındır. ÇHC Hükümeti, Devlet Konseyi olarak da anılmaktadır. Yürütme organının en üstünde bulunan Devlet Konseyi, yasama işlemlerini gerçekleştirmekte olup devlet idaresinin en üstündedir. Politbüro Daimi Komitesi, devlet yönetimindeki en yetkili organı olup ÇHC'yi ilgilendiren önemli konularda kararların alınmasında rol oynamaktadır. 7 üyeli Politbüro Daimi Komitesinin üyeleri arasında Başbakan da bulunmakta olup; Devlet Başkanı başkanlık etmektedir (Türkiye Cumhuriyeti Dışişleri Bakanlığı, 2022). ÇHC'nin dış politika kararlarının alınmasında karar alıcı olarak rol oynayan temel aktörler, Devlet Başkanı, ÇKP Merkez Komitesi, Politbüro Daimi Komitesi ve Politbüro Daimi Komitesi Dış İşleri Dairesi, Merkezi Ordu Komisyonu, Danıştay Bilgi Dairesi ve Merkez Komite Sekreterliği'dir. Merkezi bir yapıya sahip olan Çin hükümeti, aşağıdan yukarıya örgütlenen hiyerarşik bir yönetim modeli teşkil etmektedir. Çin Hükümeti ve Komünist Parti yönetiminin dış politikaya etkisinin, (1990'lı yıllardan itibaren parti denetiminin azalmaya başlaması göz önüne alındığında) Çin Hükümeti lehine ağırlık kazandığı söylenebilir (Aydın, 2020, s. 148).

Şubat 2023 tarihinde ÇHC ile ABD arasında Casus Balon Krizi yaşanmıştır. İlgili krize ilişkin olarak Çin Dışişleri Bakanlığı, tarafları karşı karşıya getiren hava balonunun Çin'e ait olduğunu doğruladıktan sonra "planlanan rotasından sapmış" bir meteoroloji balonu olduğunu bildirmiştir. Yapılan açıklamada, balonun Çin'e ait olduğunun, başta meteorolojik olmak üzere araştırma amaçlı kullanılan sivil bir hava aracı olduğunun altı çizilmiştir. ÇHC Dışişleri Bakanlığı, ÇHC'nin daima uluslararası hukuka saygı gösteren sorumlu bir devlet olduğunu, hiçbir devletin ulusal hava sahasını ihlal etmek gibi bir niyetinin olmadığını ve balonun mücbir sebeplerden ötürü ABD ulusal hava sahasına girmesinden üzüntü duyduğunu bildirmiştir (Kube & Lee, 2023).

Çinli yetkililer, Milletlerarası Sivil Havacılık Antlaşması'nın tarifersiz uçuş hakkını düzenleyen 5. maddesi uyarınca ÇHC'ye ait sivil hava balonunun ABD'nin ulusal hava sahasına girdiğini öne sürmektedir. 5. madde uyarınca, akit taraflara ait olan ve tarifersiz uçuş hizmeti yapan hava araçları, bu Sözleşme hükümlerine uymak kaydıyla, üzerinden uçulan akit tarafın önceden izin almaksızın ülkesine girme, ülkesi üzerinden durmadan uçuş ve teknik iniş yapma hakkına sahiptir. Yine, Milletlerarası Sivil Havacılık Antlaşması'nın 8. maddesi uyarınca, pilotsuz uçabilen hava araçlarına özel bir izin verilmiş ve bu yetkilendirmenin şartlarına uymak kaidesiyle akit tarafların ülkesi üzerinde uçabileceği belirtilmiştir (BM Enformasyon Merkezi UNIC).

ÇHC Dışişleri Bakanlığı Sözcüsü Wang Wenbin'in, Çin'e ait bir insansız hava aracının mücbir sebepler nedeniyle ABD hava sahasına istenmeden girmesine ilişkin olarak yaptığı röportajda, ABD'nin 2022 yılının Mayıs ayından itibaren Uygur Özerk Bölgesi ve Tibet bölgeleri başta olmak üzere Çin hava sahası üzerinde ÇHC'nin onayı olmadan yasadışı balon uçurduğunu bildirmiştir. (Ministry of Foreign Affairs, the People's Republic of China, 2023). Wang Wenbin, ÇHC'ye ait sivil hava aracının ABD hava sahasına istenmeden girmesinin tamamen beklenmedik ve münferit bir olay olduğunu bildirmiştir. Wang Wenbin'e göre ABD, krizi tırmandırmaktadır. İletişim ve diyalogun önemini vurgulayan Wenbin, yaşanan olayı, ABD tarafının krizleri doğru yönetme kabiliyeti ve Çin ile ilişkileri istikrara kavuşturma konusundaki samimiyeti açısından bir test niteliğinde olduğunu belirtmiştir (Embassy of the People's Republic of China in the United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland, 2023).

ÇHC Dışişleri Bakanlığı, hava aracının 5 Şubat 2023 tarihinde düşürmesine ilişkin olarak, ABD'nin insansız hava aracına karşı güç kullanmasını onaylamadıklarını dile getirmiş ve ABD tarafından

konunun sakin, profesyonel ve itidalli bir şekilde ele alınmasını istemiştir (Hutzler, Cathey, Deliso, Guerilus , & Hutchinson, 2023). Dışişleri Bakan Yardımcısı Xie Feng ise ABD'nin düşürülen balon enkazının ÇHC'ye iade edilmesi gerektiğinin altını çizmiştir (Bloomberg News, 2023).

Çin'in eski Tunus Büyükelçisi Wang Wenbin, ABD Senatosu'nun 15 Şubat 2023 tarihinde, ÇHC'nin ABD toprakları üzerinde yüksek irtifa gözetleme balonu kullanmasını ABD'nin ulusal egemenliğinin küstahça ihlali olarak kınayan kararını (Congress.gov, 2023), iç siyasette puan toplamak amaçlı olarak değerlendirmiş ve ÇHC'nin ilgili karara kesin bir şekilde karşı çıktığının altını çizmiştir. ABD Kongresi'ni gerçeklere saygı göstermeye, uluslararası hukukun ruhuna ve uluslararası ilişkilerin temel normlara saygı göstermeye, ÇHC'yi karalamayı derhal bırakmaya ve durumu tırmandıracak adımlar atmaktan vazgeçmeye çağırmıştır (Embassy of the People's Republic of China in the United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland, 2023).

ÇHC'nin Fransa Büyükelçisi Lu Shaye, ABD'nin Çin'e ait sivil hava aracını düşürmesini, ilişkilerde çatışmayı tetikleyebileceği konusunda uyarmıştır (Davidson, 2023). ÇHC Dışişleri Bakanlığı, balonun sivil halk için askeri ya da fiziksel bir tehdit oluşturmadığını, bu koşullar altında, ABD'nin güç kullanımını aşırı bir eylem olarak 1919 Paris Hava Ulaştırması Sözleşmesi ve 1944 tarihli Şikago Sözleşmesi'nin ciddi bir ihlali olduğunu söylemiştir. Bakanlık, balonun üreticisi olan şirketin meşru hak ve menfaatlerini kararlılıkla koruyacaklarını ve gerektiği takdirde daha fazla karşılık verme hakkını saklı tuttıklarını belirtmiştir (Ministry of Foreign Affairs, the People's Republic of China, 2023).

ÇHC'nin dış politika karar alma davranış kalıpları incelendiğinde, casus balon krizi özelinde, Allison'un karar alma modellerinden, bilhassa rasyonel aktör modeli ile uyum gösterdiği görülmektedir. Rasyonel aktör modeline göre, rasyonel düşündüğü ve hareket ettiği varsayılan bir aktörün bireysel tercihleri doğrultusunda amaçlarını belirlediği düşünülmektedir (Allison, 1971, s. 4).

İlgili krize ilişkin olarak rasyonel aktör modeli uyarınca iki temel senaryo mevcuttur. İlk senaryo uyarınca, Amerikalı Senatörlere iletilen brifinglerde de yer aldığı üzere, balon krizi Çin sistemi içinde önemli bir koordinasyon eksikliğine işaret etmektedir. Dolayısıyla, Atlantik üzerinde düşürülen balonun ÇHC'nin Halk Kurtuluş Ordusu'na bağlı istihbarat programının bir parçası olmakla birlikte, Xi'nin programdan haberdar olması ancak günlük operasyonlardan önceden haberdar olmaması olasılık dâhilindedir. İlk senaryo uyarınca, ABD hava sahasına giriş yapan balonun uygunsuz zamanlaması Çin hükümeti ve Çin ulusal güvenlik

sistemi içindeki koordinasyon eksikliğinin bir sonucudur. Çünkü ABD Dışişleri Bakanı Antony Blinken'in Çin ziyareti, sivil dışişleri bürokrasisi için 2023 yılının en önemli olaylarından biri olarak değerlendirilmiştir (McCarthy, 2023). Her halükarda, Çin Devlet başkanı Xi Jinping'in, ABD hava sahasına gönderilen balonun dâhil olduğu istihbarat programından haberdar olmaması, ÇHC'nin yönetim yapısı dikkate alındığında çok da ihtimal dahilinde bir seçenek olarak görünmemektedir.

İkinci senaryoya göre Xi, Antony Blinken'in Çin ziyareti öncesinde ABD hava sahasında istihbarat toplamak amacıyla gönderilen balondan haberdardır. İkinci senaryo uyarınca Xi ve üst düzey danışmanları, Amerikan hava sahasına gönderilen balonun yol açacağı potansiyel sonuçları, Blinken'in ziyaretinin 2018 yılından bu yana ABD'nin Çin'e yapacağı ilk üst düzey ziyaret olmasını ve ÇHC-ABD arasındaki mevcut gerginliğin yumuşaması ihtimalini hafife almıştır. Her halükarda, Mart 2018 tarihinde devlet başkanlığı görevine yeniden seçilen ve Anayasada yer alan Çin Devlet Başkanının en fazla iki kez beşer yıllık süreyle seçilebileceği hükmünü kaldıran Xi Jinping yönetiminde, iktidarın merkezileşmesiyle ilgili temel sorunlardan birinin yetkinin alt kademelere devredilmemesi meselesi olduğu görülmektedir (McCarthy, 2023).

Sonuç

Dış politika, egemen devletlerin hedeflerine ulaşmak, kendi egemenlik alanı dışındaki durumu ya da tutumu değiştirmek veya yenisini yaratmak amacıyla resmi kanallarla başlattıkları eylem ya da tepkilerin toplamıdır. Dış politikada karar alma çalışmaları, 1970'li yıllar itibariyle uluslararası ilişkilerin temel inceleme alanlarından biri haline gelmiştir. İlgili makale, dış politikada karar alma çalışmalarında öne çıkan eserlerden olan Graham Allison'ın 1971 yılında yayınladığı "The Essence of Decision: Explaining the Cuban Missile Crisis" (Kararın Özü: Küba Füze Krizini Açıklamak) isimli çalışmasındaki üç karar alma modelini kuramsal çerçeve olarak belirlemiştir. "Devletlerin dış politika kararlarına hâkim olan davranış kodlarının, devletlerin dış politikalarında karşılaştıkları krizlere yönelik karar alma davranışlarını şekillendirdiği" hipotezinin sınındığı makalede, balon krizine ilişkin olarak ABD'nin dış politika kararlarının açıklanmasında Allison'ın üç karar alma modelinden bürokratik siyaset modeli öne çıkarken, ÇHC'nin dış politika karar alma davranışlarının açıklanmasında, rasyonel aktör modelinin öne çıktığı görülmüştür.

Oldukça düşük maliyetli ve uçakların üzerindeki irtifalarda uçabildiği için radarlara yakalanmayacak biçimde tasarlanan balonlar, istihbarat

faaliyetleri amacıyla hava casusluk araçları olarak geçmişten günümüze kullanılagelmiştir. 28 Ocak - 4 Şubat 2023 tarihleri arasında ABD'nin hava sahası üzerinde seyreden ÇHC'ye ait balon, tarafları krizin eşliğine getirmiştir. Yaşanan balon krizi, ABD ile ÇHC arasında süregiden "istihbarat savaşının" yeni bir vechesi olarak değerlendirilmiştir. Balon 4 Şubat 2023 tarihinde, Carolina'daki MyrtleBeach yakınlarında ABD'ye ait F-22 savaş uçağı tarafından düşürülmüştür. Kuzey Amerika Hava-Uzay Savunma Komutanlığı, manevra kabiliyetine sahip olan Çin'e ait balonun radyo ve cep telefonu sinyalleri de dahil olmak üzere sinyalleri toplayarak coğrafi konum belirleyebilecek antenler, sensörler, güneş panelleri ve diğer ekipmanlara sahip olduğunu bildirmiştir. Dolayısıyla, yapılan çalışmalar, bir meteoroloji balonunun yeteneklerinin çok ötesinde sinyal istihbaratı gerçekleştirebilen, bilgi ve sinyal istihbaratı toplama ve coğrafi konum belirleme kapasitesine sahip çok sayıda antene sahip olan balonun, casus balon olma olasılığını güçlendirmiştir.

ÇHC'nin dış politika karar alma davranış kalıpları incelendiğinde, casus balon krizi özelinde, Allison'un karar alma modellerinden, bilhassa rasyonel aktör modeli ile uyum gösterdiği görülmüştür. Makalede, rasyonel aktör modeli uyarınca ilgili krize ilişkin olarak iki temel senaryo üzerinde durulmuştur. İlk senaryo uyarınca, ABD hava sahasına giriş yapan balonun uygunsuz zamanlaması Çin hükümeti ve Çin ulusal güvenlik sistemi içindeki koordinasyon eksikliğinin bir sonucudur. Çin Devlet başkanı Xi Jinping'in, ABD hava sahasına gönderilen balonun dâhil olduğu istihbarat programından haberdar olmaması, ÇHC'nin yönetim yapısı dikkate alındığında çok da ihtimal dâhilinde bir seçenek olarak görünmemektedir. Dolayısıyla, ÇHC'nin Halk Kurtuluş Ordusu'na bağlı istihbarat programının bir parçası olduğu düşünülen balonun ABD hava sahasına girişi, yürütülen günlük bir operasyonun parçasıdır. Xi Jinping, ilgili istihbarat programdan haberdar olmakla birlikte yürütülen günlük operasyonlardan önceden haberdar değildir. İkinci senaryoya göre Xi ve üst düzey danışmanları, Amerikan hava sahasına gönderilen balonun yol açacağı potansiyel sonuçları, Blinken'ın ziyaretinin 2018 yılından bu yana ABD'nin Çin'e yapacağı ilk üst düzey ziyaret olmasını ve ÇHC-ABD arasındaki mevcut gerginliğin yumuşaması ihtimalini hafife almış olup; gönderilen casus balon bilinçli bir kararın sonucudur.

Yaşanan balon krizi, Çin dış politikasındaki temel karar alıcı olan devlet başkanı Xi Jinping'in Çin sistemi içinde yürütülen hassas karar ve uygulamalardan ne kadar yakından haberdar olduğu sorusunu gündeme getirmiştir. Aynı zamanda yaşanan balon krizi, Xi ve ÇKP liderleri için uyarı niteliğinde olup; yalnızca Ulusal Kurtuluş Ordusu'nun

yetenekleriyle ilgili değil, aynı zamanda ordunun yüksek riskli operasyonların sonuçlarını doğru şekilde ölçme kapasitesiyle ilgili endişeleri de güçlendirmiştir.

ABD dış politika karar alma davranış kalıpları incelendiğinde, casus balon krizi özelinde, bürokratik siyaset modelinin öne çıktığı görülmüştür. Bürokratik siyaset modeli, başkan Biden ve ekibi ile karar alma sürecine dâhil olan diğer aktörlerin pazarlıklarını öne çıkartan bir modeldir. ABD dış politikasındaki karar alma süreci de krize doğrudan veya dolaylı olarak müdahil olan pek çok aktörün tesiri altında şekillenmektedir. Casus balon krizine ilişkin olarak karar alma sürecinde Başkan, Başkan'ın ekibi, Savunma Bakanlığı, Dışişleri Bakanlığı ve CIA arasında gerçekleştirilen pazarlıklar ve fikir teatileri, karar almada önemli bir rol oynamıştır. ABD Başkanı Joe Biden'ın mümkün olan en kısa sürede casus balonun düşürülmesi talimatına karşın, üst düzey askeri yetkililerin katıldığı toplantıdan, balonun patlatılması sonucunda oluşacak enkazın sivilleri tehdit edebileceği gerekçesiyle derhal düşürülmemesi tavsiyesi çıkmıştır. Karar alma sürecine dâhil olan diğer aktörlerin pazarlıklarını öne çıkartan bir karar alma modeli olan bürokratik siyaset modeline uygun olarak, yapılan fikir teatileri sonucunda, casus balon krizine ilişkin olarak alınan dış politik kararda ortak bir akıl benimsenmiştir.

Kaynakça

- AK, Ö. (2012). *Liderlik Profili Analizi ve Dış Politika: Turgut Özal ve Recep Tayyip Erdoğan*. Ankara: Nobel Yayınevi.
- ALDEN, C., Aran, A., & Alves, A. (2016). *Foreign Policy Analysis New approaches*. London: Routledge.
- ALEXANDER, P., & SHABAD, R. (2023, Şubat 16). *Biden says Chinese President Xi doesn't want to damage relations with U.S. after spy balloon, in exclusive interview*. NBC News: <https://www.nbcnews.com/politics/white-house/biden-speech-spy-balloon-rcna71050>
- ALLISON, G. T. (1971). *Essence of Decision Explaining the Cuban Missile Crisis*. Boston: Little, Brown and Company.
- ASLAN, M. Ç. (tarih yok). *Parti Sistemleri*. Temmuz 1, 2023 tarihinde TÜBİTAK Bilim ve Toplum Başkanlığı Popüler Bilim Yayınları: https://ansiklopedi.tubitak.gov.tr/ansiklopedi/parti_sistemleri
- AYDIN, F. (2020). Çin Dış Politika Dinamiklerini Anlamlandırmak. *İş ve Hayat Dergisi*, 6(11), s. 142-155.

BEŞGÜL, B. (2023). Dış Politika Kültürünün Karar Alma Sürecine Etkisi: ABD'nin Irak İşgali. *ADAM AKADEMİ Sosyal Bilimler Dergisi*, 13(2), s. 455-481.

Bloomberg News. (2023, Şubat 8). *China Says US Should Return Debris From Balloon It Shot Down*. Bloomberg News: <https://www.bloomberg.com/news/articles/2023-02-08/china-says-us-should-return-debris-from-balloon-it-shot-down>

BM Enformasyon Merkezi UNIC. (tarih yok). *Milletlerarası Sivil Havacılık Andlaşması*. BM Enformasyon Merkezi UNIC: chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcgclefindmkaj/https://inhak.adalet.gov.tr/Resimler/Dokuman/2312020095658bm_36.pdf

BREUNING, M. (2007). *Foreign Policy Analysis: A Comparative Introduction*. New York: Palgrave Macmillan.

CHEN, T., Li, Q., Zhang, W., & Wang, F.-Y. (2023). Spy Balloon or Sputnik Moment: A Comparative Analysis of Public Opinion in China and the United States. *IEEE Transactions on Computational Social Systems*, s. 1-12.

Congress.gov. (2023, Şubat 16). *S.Res.66 - A resolution condemning the use by the People's Republic of China of a high-altitude surveillance balloon over the territory of the United States as a brazen violation of United States sovereignty*. Congress.gov: <https://www.congress.gov/bill/118th-congress/senate-resolution/66/all-actions>

CTV News. (2023). *Ottawa tight-lipped on details as Canada, U.S. call out China over balloon*. CTV News: <https://www.ctvnews.ca/politics/ottawa-tight-lipped-on-details-as-canada-u-s-call-out-china-over-balloon-1.6258826>

DAVIDSON, H. (2023, Şubat 13). *Chinese foreign ministry says US also flies balloons over China*. Guardian News & Media : <https://www.theguardian.com/world/2023/feb/13/chinese-foreign-ministry-says-us-also-flies-balloons-over-china>

EFEĞİL, E. (2016). *Dış Politika Analizi Ders Notları*. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.

Embassy of the People's Republic of China in the United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland. (2023, Şubat 16). *oreign Ministry Spokesperson's Remarks on the Unintended Entry of a Chinese Unmanned Airship into US Airspace Due to Force Majeure IV*. Embassy of the People's Republic of China in the United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland: https://gb.china-embassy.gov.cn/eng/PressandMedia/Spokepersons/202302/t20230217_11026198.htm

FOX Business. (2023, Şubat 6). *China spy flight: What to know*. FOX Business: <https://www.foxbusiness.com/politics/montana-china-spy-balloon>

GÜNDÜZ, A. (2003). *Milletlerarası Hukuk Temel Belgeler Örnek Kararlar*. İstanbul: Beta Basım Yayım Dağıtım A.Ş.

HARRİS, D. (2015, Haziran 9). *Intelligence, Surveillance and Reconnaissance in the Information Age. Leading Edge* : <https://leadingedgeairpower.com/2015/06/09/intelligence-surveillance-and-reconnaissance-in-the-information-age/>

HUDSON, J., NAKASHİMA, E., & LAMOTHE , D. (2023, Şubat 9). *U.S. declassifies balloon intelligence, calls out China for spying*. The Washington Post: <https://web.archive.org/web/20230210005507/https://www.washingtonpost.com/national-security/2023/02/09/chinese-balloon-surveillance-program/>

HUDSON, V., & DAY, B. (2020). *Foreign Policy Analysis Classic and Contemporary Theory*. United Kingdom: Rowman & Littlefield.

HUTZLER, A., CATHEY, L., DELİSO, M., GUERİLUS , S., & HUTCHİNSON, B. (2023, Şubat 5). *China says it reserves right to respond to downing of surveillance balloon*. ABC News: <https://abcnews.go.com/US/live-updates/china-spy-balloon/?id=96874279>

JR, B. D. (2023, Şubat 9). *Chinese balloon part of worldwide fleet, US officials say*. BBC News: <https://www.bbc.com/news/world-us-canada-64572324>

KUBE, C., & LEE, C. (2023, Şubat 3). *Suspected Chinese spy balloon found over northern U.S*. NBC News: <https://www.nbcnews.com/politics/national-security/suspected-chinese-spy-balloon-found-northern-us-military-installations-rcna68879>

MCCARTHY, S. (2023, Şubat 10). *The US says Xi didn't know about the balloon. That raises even more questions*. CNN World: <https://edition.cnn.com/2023/02/10/china/china-balloon-xi-jinping-unaware-intl-hnk/index.html>

MİLLER , Z., Balsamo, M., Long, C., Madhani , A., & Baldor, L. (2023, Şubat 5). *US downs Chinese balloon, drawing a threat from China*. The Associated Press: <https://apnews.com/article/politics-united-states-government-china-antony-blinken-51e49202f2a0a50541cde059934c4cfb>

Milli İstihbarat Teşkilatı. (tarih yok). *Milli İstihbarat Teşkilatı İstihbarat Sözlüğü*. Milli İstihbarat Teşkilatı: <https://www.mit.gov.tr/kariyer-sozluk.html#%C4%B0>

Ministry of Foreign Affairs, the People's Republic of China. (2023, Şubat 14). *Foreign Ministry Spokesperson Wang Wenbin's Regular Press Conference on February 14, 2023*. Ministry of Foreign Affairs, the People's Republic of China: https://www.fmprc.gov.cn/mfa_eng/xwfw_665399/s2510_665401/202302/t20230214_11024997.html

Ministry of Foreign Affairs, the People's Republic of China. (2023, Şubat 5). *The Foreign Ministry Issues Statement on the US Claim of Downing a Chinese Unmanned Airship*. Ministry of Foreign Affairs, the People's Republic of China:

https://www.fmprc.gov.cn/mfa_eng/zxxx_662805/202302/t20230205_11019871.html

MINTZ, A., & DeRouen Jr, K. (2010). *Understanding Foreign Policy Decision Making*. Cambridge: Cambridge University Press.

National WWI Museum and Memorial. (tarih yok). *Balloons and Dirigibles in WWI*. National WWI Museum and Memorial: <https://www.theworldwar.org/learn/about-wwi/balloons-and-dirigibles-wwi#:~:text=Rising%20at%20average%20altitudes%20between,of%20range%20of%20ground%20fire.>

PAZARCI, H. (2016). *Uluslararası Hukuk*. Ankara: Turhan Kitabevi.

PIKE, F. (2023, Şubat 3). *China and the strange history of balloon warfare*. The Spectator: <https://www.spectator.co.uk/article/china-and-the-strange-history-of-balloon-warfare/>

PRINGLE, R., & RANSOM, H. (tarih yok). *intelligence*. Encyclopædia Britannica: <https://www.britannica.com/topic/intelligence-international-relations>

SÖNMEZOĞLU, F. (2014). *Uluslararası Politika ve Dış Politika Analizi*. Ankara: Der Yayınevi.

SÖNMEZOĞLU, F. (2017). *Uluslararası İlişkiler Sözlüğü*. İstanbul: Der Yayınları.

SULLIVAN, H. (2023, Şubat 3). *Spy balloons: what are they and why are they still being used?* uardian News & Media: <https://www.theguardian.com/world/2023/feb/03/spy-balloons-what-are-they-and-why-are-they-still-being-used>

SÜMER, G. (2008). Amerikan Dış Politikasının Kökenleri ve Amerikan Dış Politik Kültürü. *Uluslararası İlişkiler Dergisi*, 5(19), s. 119-144.

THAYER, B., & FRIEND, J. (2018, Ekim 3). *The World According to China*. The Diplomat: <https://thediplomat.com/2018/10/the-world-according-to-china/>

The Associated Press. (2023, Şubat 11). *US blacklists 6 Chinese entities over balloon program*. The Associated Press: <https://apnews.com/article/politics-united-states-government-china-beijing-business-cdf319c71f097f7f8ef176b6d7b9526c>

The British Balloon Museum and Library. (2019, Kasım 25). *Military Ballooning*. The British Balloon Museum and Library: <https://www.bbml.org.uk/military-ballooning/>

The Guardian. (2023, Şubat 18). *FBI lab will get to the 'guts' of Chinese balloon – White House*. The Guardian: <https://www.theguardian.com/world/2023/feb/18/us-says-salvaged-sunken-remnants-of-downed-chinese-balloon-reinforce-it-was-for-spying>

Türkiye Cumhuriyeti Dışişleri Bakanlığı. (2022). *Çin Halk Cumhuriyeti'nin Siyasi Görünümü*. Haziran 30, 2023 tarihinde Türkiye Cumhuriyeti Dışişleri Bakanlığı: <https://www.mfa.gov.tr/cin-halk-cumhuriyeti-siyasi-gorunumu.tr.mfa#:~:text=1%20Ekim%201949%20tarihinde%20kurulan,ayn%C4%B1%20zamanda%20Devlet%20Ba%C5%9Fkan%C4%B1'd%C4%B1r>.

Türkiye Cumhuriyeti Dışişleri Bakanlığı. (2022). *Çin Halk Cumhuriyeti'nin Siyasi Görünümü*. Türkiye Cumhuriyeti Dışişleri Bakanlığı: <https://www.mfa.gov.tr/cin-halk-cumhuriyeti-siyasi-gorunumu.tr.mfa#:~:text=1%20Ekim%201949%20tarihinde%20kurulan,ayn%C4%B1%20zamanda%20Devlet%20Ba%C5%9Fkan%C4%B1'd%C4%B1r>

ÜSTÜN, K. (2023, Şubat 14). *Spy Balloons: A new chapter in the US-China intelligence crisis*. Foundation for Political, Economic and Social Research (SETA): <https://www.setav.org/en/spy-balloons-a-new-chapter-in-the-us-china-intelligence-crisis/>

YOUNG, M. P. (2023, Şubat 14). *China's balloon blunder shows the shortcomings of its national security apparatus*. Atlantic Council: <https://www.atlanticcouncil.org/blogs/new-atlanticist/chinas-balloon-blunder-shows-the-shortcomings-of-its-national-security-apparatus/>

Araştırma Makalesi/Research Article

Shinzo Abe's Psychological Analysis of Discourse on Sino-Japanese Relations: Take Japan Back and Japan's War Guilt Problems

Kübra DAĞ*

Abstract: In this paper, Shinzo Abe's political rhetoric will be taken into attention by utilizing Teun Van Dijk's 'critical discourse analysis' and James Martin's rhetorical structure, considering his perception of the war guilt of Japan during World War 2. Shinzo Abe's official speeches and interviews from his first and second presidential terms will be analyzed. This Analysis will help us to understand these two countries' shared past and the reflection of this past in presidents' discourse. Abe's identity, paternal relations, and connections with his political rhetoric will be presented at the end of the paper.

Keywords: *Abe Shinzo, Sino-Japanese Relations, Discourse Analysis, Psychological Analysis*

Shinzo Abe'nin Çin-Japon İlişkisi Kapsamında Psikolojik Söylem Analizi: Japonya'yı Gerigetirme Politik Yaklaşımı ve Japonya'nın Savaş Suçu Problemi

Öz: Bu makalede, Teun Van Dijk'ın 'eleştirel söylem analizi' ve James Martin'in retorik yapısı kullanılarak Shinzo Abe'nin siyasi retoriği, 2. Dünya Savaşı sırasında Japonya'nın savaş suçluluğu algısı göz önünde bulundurularak ele alınacaktır. Bu amaçla, Shinzo Abe'nin birinci ve ikinci başkanlık dönemlerinde yaptığı resmi konuşmalar ve röportajlar analiz edilecektir. Bu analiz, iki ülkenin ortak geçmişini ve bu geçmişin

* Boğaziçi University, Ma Student, Asian Studies (Maas), Kubra.dag@boun.edu.tr; ORCID: [0009-0001-9040-0598](https://orcid.org/0009-0001-9040-0598)

Önerilen Atıf: Dağ, K., (2024). Shinzo Abe's Psychological Analysis of Discourse on Sino-Japanese Relations: Take Japan Back and Japan's War Guilt Problems, *Doğu Asya Araştırmaları Dergisi*, 7(14), s.26-49.

günümüz uluslararası siyasetine yansımaları anlamamıza yardımcı olacaktır. Ayrıca, siyasi figürlerin söylemleriyle bu ilişkileri nasıl etkiledikleri de incelenecektir. Çalışmanın sonunda Abe'nin kimlik inşası, baba figürü ile ilişkisi ve bunun siyasi retoriği ile bağlantıları analiz edilecektir.

Anahtar Kelimeler: *Shinzo Abe, Çin-Japon İlişkileri, Söylem Analizi, Psikolojik Söylem Analizi*

Introduction

Japan and China have long-lasting relations as neighbours, economic partners, and political rivals. Their relations are crucial to see which phases they had been through and how those phases reshaped their relations over time. In this paper, specifically, Shinzo Abe's two presidency terms will be considered to understand an important political figure's discourse in the scope of the historical upheavals. In this discourse analysis, the war guilt problem of Japan during the Second World War will be the main point.

The discourse frame will be blended with Salazar's international life theory to conduct an "international discourse frame" for that purpose. The reason for conducting an 'international frame' is to observe an individual leader's perception of another country, in this case, Abe and rising China, which shares a common history with his own country.

To apprehend Abe's perception of China, this paper will focus on the 'common history' in his rhetoric. And, eventually, how this discourse affects the masses and shapes the relations. By doing so, the influence of individuals, as actors in policymaking, would be apprehended in the international arena. To analyse Abe's discourse in detail, Abe's official speeches on the anniversary of the war in Japan every year on August 15, his interviews, and his speeches delivered on official visits will be analysed. Abe is a very controlling speaker, there is no slip of tongue case, and as we will see in the 3rd and 4th parts, he uses the same speech patterns at the anniversary ceremonies. Nevertheless, this controlling attitude changed in his 2nd term. In 2014, he delivered his speech on the anniversary day, and through the end of the speech, he used "history of humility". This is an important alteration in his word choice.

Therefore, I will try to answer this shift in his rhetoric and, at the same time, contribute to these CDA analyses, a psychological evaluation will be held by considering Abe's ancestral connections as Choshu's origin. By

doing so, this paper aims to answer whether the social identity theory of IR could be suitable for the shift in Abe's rhetoric or not. Alongside the identity theory, other IR theories will be included: realism and postwar constructivism. In these theories, moral values, changing discourses according to the post-war conditions, and leaders' perception of their 'power' relations in a new sphere of politics will be taken into attention.

Methodology and Literature Review

Philippe Joseph Salazar claims that, by using Maus's 'International Life' theory, international life expresses the anthropological characteristics of a country on the rhetorical shape of international life. In this sense, different rhetorical styles of different countries are important to examine to determine the influence and contributions of a political figure, as the 'shaper' of the difference, in international relations¹.

Leader, as a political figure, will be the focus point to see the collective consciousness, political interests, and psychological biases in their discourses by observing the semiotic and semantic parts of the CDA. To do so, the research question for the CDA, according to Salazar², will be: How do nations talk to each other, how do the roles of the leaders change, and how do they transact words in their discourses?

For discourse analysis, I prefer Teun A. Van Dijk's "Critical Discourse Analysis". The CDA is used by various scholars for written or spoken analysis to see the macro, super, and microstructures of the text.

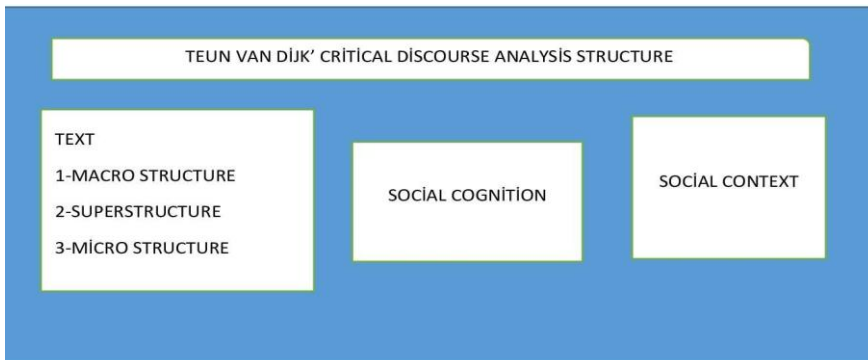


Figure 1. Dijk's CDA Structure³

¹ Salazar, Philippe Joseph, *Rhetoric and International Relations: An Introduction*, University of Cape Town, 2005, P.5-10.

² *Ibid*, P.5-10.

³ Conducted by the author of this article by utilisin Van Dijk's CDA.

Van Dijk divides the critical discourse analysis into three phases: Text, social cognition, and social context⁴. The microstructure part of the "text" involves linguistic themes: semantics (meanings), syntax, stylistic, and rhetorical (technique or art of the text)⁵. In this paper, mainly semantics and rhetorical sub-categories will be used to analyze Abe's attempts at the creation of an argument and the interpretation of the historical events of Japan.

To conduct a framework between international relations and critical discourse analysis, besides Van Dijk's analysis, James Martin's "political rhetoric" structure will be used. The rhetorical argument part of Martin's structure will be directly related to Van Dijk's 'Micro Structure of the CDA', namely the rhetorical sub-part because both of them are linked to argument creation (*inventio*)⁶, in which political figures are involved.

JAMES MARTIN'S RHETORIC STRUCTURE

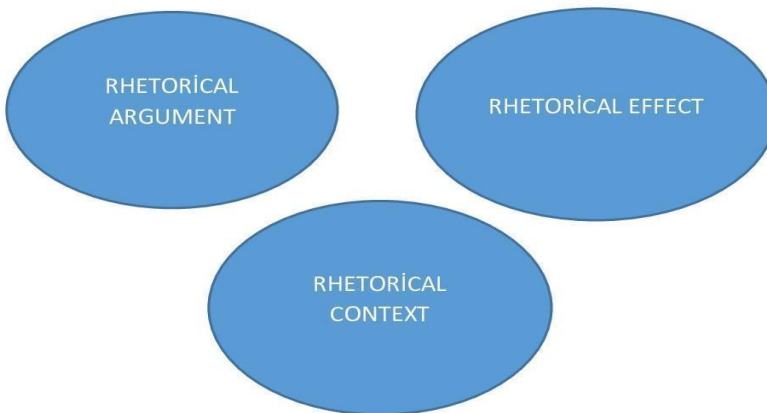


Figure 2. Martin's Rhetoric Structure⁷

James Martin asserts that rhetoric has three main characteristics: rhetorical context, rhetorical argument, and rhetorical effects. , these three characteristics refresh the audiences' perspective on the situation through

⁴ Lina Rosliana, Fajar P. Mahardika I, Micro Structure in Shinzo Abe's Policy Speech at the 195th Assembly Meeting (Critical Discourse of Teun A. van Dijk), Universitas Diponegoro, Semarang, Indonesia, IZUMI, Volume 9 No 1, 2020, P. 13-21.

⁵ Discourse and Literature, edited by Teun Van Dijk, John Benjamins Publishing Company, Amsterdam and Philadelphia, 1985, P. 59.

⁶ Op,Cit, 1985, P.60.

⁷ Conducted by the author of this article by using Martin's cited article.

the speakers' efficient discourse⁸. According to Chris Pope, semiotic observations could be related to the IR field by analysing leaders' discourse, specifically the rhetorical part of Van Dijk's⁹.

Current literature on speech analysis varies from theoretical approaches to the relations between power and rhetoric¹⁰¹¹, the image/charisma creation of a leader with the help of political rhetoric¹²¹³, the organizational discourse examining¹⁴, morality and rationality in rhetoric¹⁵, ideology, and psychology in rhetoric¹⁶, rhetoric, and political deliberation¹⁷. Some case studies focused on legendary leaders such as Nelson Mandela¹⁸, Barack Obama,¹⁹ and other prominent African leaders²⁰.

In terms of Shinzo Abe's discourse, the current literature has some analysis²¹ of Shinzo Abe's resignation speech in 2020. This article used Teun Van Dijk's critical discourse analysis, but only the text dimension

⁸ Martin, James, *Situating Speech: A Rhetorical Approach to Political Strategy*, Goldsmiths, University of London, Political Studies, 2015, Vol 63, P.25–42.

⁹ Pope, Christie Farnham. "Bringing back 'Japan'?: Prime Minister Abe's political rhetoric in critical perspective." (2017), P.3.

¹⁰ Ronald R. Krebs, Patrick Thaddeus Jackson, *Twisting Tongues and Twisting Arms: The Power of Political Rhetoric* SAGE Publications and ECPR-European Consortium for Political Research, 2007, Vol. 13(1): 35–66.

¹¹ Bowo, T. A., Wijayanti, N., & Wulansari, D. (2022). A dramatic fall: Critical discourse analysis of Boris Johnson's resignation speech. 1st International Conference on Language Education, Linguistics and Literature 2022. NST Proceedings. pages 122-138. doi: 10.11594/ nstp.2022.2615.

¹² Nadezhda Frolova, Anna Morozova, Alexander Pushkov, *Use of the discourse analysis method to study current political practice (by the example of representation of the political leader image)*, SHS Web of Conferences, 2016.

¹³ Deanne N. Den Hartog, Robert M. Verburg, *Charisma and Rhetoric: Communicative Techniques of International Business Leaders*, Vrije Universiteit Amsterdam.

¹⁴ Gail T. Fairhurst, Mary Uhl-Bien, *Organizational discourse analysis (ODA): Examining leadership as a relational process*, Elsevier, 2012.

¹⁵ Jack L. Goldsmith and Eric A. Posner. *Moral and Legal Rhetoric in International Relations: A Rational Choice Perspective*, *Journal of Legal Studies*, vol. XXXI, by The University of Chicago, 2002.

¹⁶ Michael Billig, *Ideology and Opinions Studies in Rhetorical Psychology*, SAGE Publications, 1991.

¹⁷ Ryan Walter, *Rhetoric or Deliberation? The Case for Rhetorical Political Analysis*, *Political Studies* 2017, Vol. 65(2) 300–315.

¹⁸ Amitabh Vikram Dwivedi, *Mendelian Rhetoric: An Analysis of Nelson Mandela's Political Speeches*, School of Languages & Literature, Shri Mata Vaishno Devi University, Katra, Jammu (J&K), India

¹⁹ Makoro Sj, *Political Rhetoric In Public Speaking: A Stylistic Analysis of Selected Political Speeches*, University Limpopo, 2018.

²⁰ Moses A. ALO, *A Rhetorical Analysis of Selected Political Speeches of Prominent African Leaders*, Department of English, University of Ibadan, Ibadan, Nigeria, 2012.

²¹ Syartanti, Nadya Inda, Ketut Artawa, I Wayan Pastika, and Ketut Widya Purnawati. 2023. "Discourse Structure of Shinzo Abe's Resignation Speech: Critical Discourse Analysis". *The International Journal of Social Sciences World (TIJOSW)* 5 (2):22-32.

part (word choices, speech order, semantic cohesion of words) is covered in this article. By using the same theory, CDA, Junky Nakahara²² deconstructed Abe's "Take Japan Back" nationalism to observe how he used national ideas in his speech.

Moreover, Chris pope²³ is declared that Shinzo Abe's rhetoric is based on neoliberal principles, however, his political actions reflect a 'neoliberalism' and 'political realist' ideology to surround China and enhance its power in international and regional dimensions., this rhetoric according to Yahui Zhang²⁴ and Xiaoming Zhang²⁵ negatively perceived by China.

In the existing literature, even though some studies declare that the problem of the Sino-Japanese relations is buried in the historical memory (or as Gao Dexiang describes 'chosen trauma'²⁶). However, there is no study specifically focusing on Shinzo Abe's discourse at the psychological level of the CDA.

Therefore, I will commit to constructing a framework by using the Freudian trilogy with Adorno's studies on "Propaganda and Fascism" and "Authoritarian Leadership", and James Martin's "Rhetorical Argument" by blending with Van Dijk's "Microstructure" to observe how Shinzo Abe's discourse shaped the Sino-Japanese relations. For that reason, I chose the year 2012, as a turning point in East Asian politics. I wanted to make the rise of China through Xi Jinping's administration coincide with the 2nd phase of Abe's presidency to observe how Shinzo Abe perceived "the rising China".

1. The Historical Background of Sino-Japanese Relations

1.1. 1880-1949: From the Meiji to The Second World War

Japan and China have been neighbours for centuries, China influenced Japanese cultural and social life until the end of the Qing period. They had not been into a big clash until Japan attacked China in 1894 to take advantage of the fragile position of China after the large-scale Opium

²² Junky Nakahara, Deconstructing Abe Shinzo's "Take Back Japan" Nationalism, *The Asia-Pacific Journal: Japan Focus*, December 2021.

²³ Pope, Christie Farnham, 2017.

²⁴ Yahui Zhang, Interpreting "Statement by Prime Minister Shinzo Abe of Japan" as Rhetorical Strategy, Wayland Baptist University, April 2016.

²⁵ Xiaoming Zhang, China's Perceptions of and Responses to Abe's Foreign Policy, *Asian Perspective*, Volume 39, Number 3, July-September 2015, pp. 423-439.

²⁶ Gao Dexiang, Memory, Reconciliation, and Chosen Traumas: The Political Psychology of the Chinese state, media and Public on Sino-Japanese relations, National University of Singapore, 2008.

Wars. During the Meiji restoration, Japan believed that he would be the transporter of Westernization into other Asian countries and began to make expansion plans for East Asia, especially in Korea. It was normally under the suzerainty of China, even though was an independent country²⁷. On the surface, Japan wanted to add Korea to its territory to modernize and westernize it, however, The real reason for this expansionist foreign policy was Japan's requirements for raw materials²⁸.

Consequently, China was tremendously defeated by the Japanese army at the Yalu River and in Weihaiwei in 1895. In the subsequent process of the defeat, China had to sign a peace treaty at Shimonoseki on 17 April 1895. The articles of the treaty were a further burden for China: Extra concessions were given to Japan and Japanese merchants²⁹.

The Japanese aggression had not ceased in the Sino-Japanese wars. One of the most devastating chains of events happened during World War 2: the Nanjing Massacre. Alongside the loss of Taiwan in 1895 and the occupation of Manchuria in 1931, the Nanking Massacre was the most traumatic event in the Chinese people's minds³⁰. This incident caused the death of 300,000 Chinese people who were exposed to all kinds of cruelty: rape, torture, and the mass killing of civil people³¹.

1.2. 1949-1989: Textbooks, Normalization, and the Tiananmen

During the post-war period, China and Japan remained as commercial partners by disregarding political affairs until the Gorbachev Period with the USSR-USA rapprochement. They had signed the Treaty of Peace and Friendship and a long-term trade agreement in 1978. China generally had been seen by Japan as a balancing power against the USSR hegemony with the support of the USA-Japan-China triangle relations³².

However, after the 1980s, conditions changed with China's withdrawal from the construction of the Baoshan Steelworks near Shanghai in 1982³³ and the textbook issue emerged between the years 1982-86. That was about high-school-level history books in which the Japanese war crimes were censored.

²⁷ Philip Jowett, *China's Wars: Rousing The Dragon 1894-1949*, Osprey Publishing, 2013, P.20

²⁸ Kürşat Yıldırım, *Çin Tarihi: Tarih Öncesinden 21. Yüzyıla*, Ötüken, 2021, P.257.

²⁹ Peter Harrington, *Peking 1900: The Boxer Rebellion*, United Kingdom, 2001, P. 9.

³⁰ Derek McDougall, *Asia Pacific in World Politics*, Lynne Rienner Publishers, 2016, P.139.

³¹ Editors Fei Fei Liu, Robert Sabella, David Liu, *Nanking 1937: Memory and Healing*, An East Gate Book, 2002, P. 35-45.

³² Op. Cit, 2016 P. 139-140.

³³ Ibid, 2016, P.141-142

The usage of words such as 'invasion'(shinryaku/shinyu), 'aggression'(shinryaku), and 'rape' had not allowed being used in the books, instead of them, some naive words are used like 'advance'(shinshutsu) or 'incident'(jiken) to elevate the meaning³⁴. Therefore, China accused Japan of not presenting a decent view of history³⁵.

In the 1990s, Japanese right-wing intellectuals promulgated this 'revisionist' way of history to restore Japanese dignity by getting rid of the war stigma. Therefore, a Hawkish group within the LDP including Abe Shinzo and Nakagawa Shoichi attempted to reconstruct the idea of Japan as a normal country. In their manifesto, historical narratives- especially the Nanjing Massacre and the Comfort Women- were important components³⁶.

The Notion of nationalism in East Asian countries must be stressed to observe the whole Picture and the dynamics between China and Japan. As Gregory Moore states, one of the main problems between these two countries is nationalism. This nationalism is built upon history as collective guidance that the hereditary Confucian ancestors worshipped³⁷. And, this problem reflects in their foreign relations, especially during Xi Jinping's and Shinzo Abe's administrations³⁸.

2. Main Themes: Take Japan Back, Rising China, And Nationalism

After the 1990s, Japan began to decline, whereas China was on the rise of economic prosperity. This is evident in the statistics of Japanese economic stagnation beginning in the 1990s. On the contrary, China was prestigious and filled the place that Soviet Russia left after the dissolution³⁹. This change affected Sino-Japanese relations directly; Japan had to mitigate its textbook controversies as a response to reactions from China and South Korea between 2004 and 2005.

³⁴ Caroline Rose, *Sino-Japanese relations: Facing the Past, Looking to the Future ?*, Routledge, 2005, P.56-58.

³⁵ Caroline Rose, *Interpreting History in Sino-Japanese Relations A case study in political decision-making*, Routledge, 1998, P.1.

³⁶ Junki Nakahara, *Deconstructing Abe Shinzo's "Take Back Japan" Nationalism*, *The Asia-Pacific Journal | Japan Focus*, Volume 19, Dec 15, 2021, P. 4.

³⁷ Gregory J. Moore, *History, Nationalism and Face in Sino-Japanese Relations*, *Journal of Chinese Political Science/ Association of Chinese Political Studies* 2010, P. 283-306.

³⁸ Xiaoming Zhang, *China's Perceptions of and Responses to Abe's Foreign Policy*, *Asian Perspective*, Volume 39, Number 3, Published by Johns Hopkins University Press, July-September 2015, pp. 423-439.

³⁹ *Ibid.* P. 285-300.

Prime Minister Junichiro Kouzimi's apology in 2005 for the war guilt of Japan, albeit not directly to China or Korea, also, rectify this case⁴⁰. That was not the only apology that the Japanese side proposed. Before him, in 1995 Prime Minister Muruyama apologized for the first time but was not taken seriously by the Chinese side as being a socialist leader who led Japan for a short time. Therefore, the Chinese remain unpersuaded that Japan represents a decent way of looking at the past⁴¹.

The persuasion of China was a hard task for Abe's administration in Japan because, after the Cold War period, China utilized 'myth-making' of historical 'heroism' constructed by othering Japan's self-face in world politics⁴². Their main theme was 'victorious resistance against Japanese aggression', so Japan is perceived as the villain of the story. This stigma forced Japan to act more freely in East Asia⁴³.

The rise of China against the US dominance in the region made the historical debates an important task for Japan to deal with. Because there were outside allegations against Abe's administration, China Daily's Zhao Luoxi stated once that Abe's administration tried to whitewash Japan's history of war⁴⁴.

This kind of reaction became acute after Abe's Yasukuni Shrine visits in December 2013. Abe believed that the Japanese did not have to respond to past war crimes because it was difficult to determine how many people died in the Nanjing massacre. And he declared that by visiting the Yasukuni Shrine he just wanted to display his respect for the spirit of the war dead⁴⁵.

This 'rising China' theme coincides with Abe's 'taking Japan back' theme. This theme 'Take Japan Back' was the main concern of the Liberal Party and Shinzo Abe's discourse. For this theme, war memory is the critical component to revitalizing the national identity of Japan. However, neither Abe nor his party members had overwhelmingly stressed the historical narratives. Rather focused on the strong image of Japan by validating two

⁴⁰ Ibid, P. 285-306.

⁴¹ Ibid. P. 290.

⁴² Shogo Suzuki, The importance of 'Othering' in China's national identity: Sino-Japanese relations as a stage of identity conflicts, *The Pacific Review*, Vol. 20 No. 1 March 2007: 23-47.

⁴³ Yanan He, Remembering and Forgetting the War: Elite Mythmaking, Mass Reaction, and Sino-Japanese Relations, 1950-20, India University Press, *History and Memory*, Vol. 19, No. 2 (Fall/Winter 2007), P. 43-74.

⁴⁴ Kong Yeung Ronald Lai, *Shinzo Abe's Version of History and the "Rise of China"*, MA Thesis, University of Victoria. 2018, P. 47-69.

⁴⁵ Ibid, P. 71-77.

points: The reconstruction of Japan after World War 2 and the economic growth period⁴⁶.

The reason for this revitalization of nation-building is 'restoring confidence in Japan. The Abe administration thought that Japanese nationalism would help the 'Constitutional Revision' of Japan through the elite-driven and top-down nationalism of the two non-government organizations, Nippon Kaigi and Jinja Honcho⁴⁷.

To do so, Abe, even though he never overwhelmingly emphasized the historical narratives related to militarist Japan during WW2 in his rhetoric, took action by visiting the Yasukuni Shrine⁴⁸. The reason for Abe's hesitation to take a more solid stance in Japanese politics is the taboo of war in Japan⁴⁹. The "War Guilt" issue became evident in the revisionist history-making in Japan after the Cold War. The "guilty" and "aggressor" labels are so permanent stains in the hands of the Japanese government such not easy to eliminate it easily.

In the further part, Shinzo Abe's discourse will be analyzed in the scope of 'the history controversy', 'living with guilt', 'rising China', and 'taking Japan back'.

3. Shinzo Abe's Discourse Analysis

For Abe's discourse analysis, firstly all official speeches⁵⁰ will be analyzed by categorizing them as domestic and international. The domestic speeches were delivered in Japan such as the anniversary of the War Dead at Hiroshima Peace Memorial Ceremony and Nagasaki Peace Ceremony, whereas the international speeches were delivered during the official visits to other countries. This split is vital to help our psychological analysis in the next part.

In addition to this categorizing, I will divide Abe's presidency terms. The reason for doing this is that I believe that in his second term, he became quite mature in politics because Abe was the first president who was born in the postwar years, so he was so young.

⁴⁶ Op. Cit. 2021, P. 4.

⁴⁷ These two organizations have high-ranking leaders from LDP and prestigious entrepreneurs. Matthew D. Boyd, "Towards a Beautiful Country": The Nationalist Project to Transform Japan, 2019, P.1.

⁴⁸ This action by journalists was interpreted as 'taking back Japan's national pride: Ibid, P. 6-7.

⁴⁹ Ibid. P. 4-7.

⁵⁰ "Speeches and Statements by the Prime Minister Shinzo Abe." 2006-2020. Prime Minister Of Japan And His Cabinet.

3.1. International Speeches

I want to begin with Abe's visit to China On October 8, 2006, just after his inauguration. After completing his speeches, journalists asked several questions and among them the first one was important. the question part of the speech is:

“ (Question) In today's summit meetings, the pending issues between Japan and China-the issues of Yasukuni and the perception of history-I believe have been discussed. Mr. Prime Minister, do you believe that the understanding of China has been facilitated through today's discussion? And with regard to the visit to Yasukuni...

(Answer) In the meetings today, Chinese leaders referred to the spirit of using history as a mirror to progress toward the future.... In response, I said we shall look at history squarely and shall continue to conduct itself as a peaceful nation.

Japan has come through the 60 years of the postwar period on the basis of the deep remorse over the fact that Japan in the past has caused tremendous damage and suffering to the people of the Asian countries....

This feeling is shared by the people who have lived these 60 years and is a feeling that I also share. This feeling will not change in the future.”⁵¹

In the first presidency, Abe was more sensitive in his word choice (lexical) for the history issue between China and Japan. He shares his sense of suffering and misery. However, in the same speech, he concluded his answer implicitly by stating the “Yasukuni Shrine” case:

“With regard to the visits to Yasukuni Shrine, I explained my thoughts. Whether I have visited or will visit Yasukuni Shrine is not something I shall make clear since this is a matter that has been turned into a diplomatic and political issue. I shall not elaborate on it. That said, from the viewpoint that both sides shall overcome political difficulties and promote the sound development of the two countries, I shall address this matter appropriately. This explanation which I made, I believe, was understood by the Chinese side. What I mean by “address appropriately” is what I just explained now.”⁵²

In this statement, he openly refrained from talking about the Yasukuni visit, and hinted at his Chinese counterparts by abbreviating the case as “address appropriately”. This hesitation can be called “Ventriloquism” or “Hidden voice” strategy. This is an authorship style, which veils the direct

⁵¹ Press Conference by Prime Minister Shinzo Abe Following His Visit to China, October 8, 2006.

⁵² Ibid, October 8, 2016.

control of the author⁵³ and we see this tendency generally in literary studies like novels, however, Abe also uses this strategy in his official records. What is important in this strategy is that it allows us to consider his manipulative and fugitive manner in his rhetoric: He is so controlling, bright, and persuasive in his arguments.

Abe's interviews with foreign journalists are important in observing the war guilt issue and the theme of rising China regarding his political and social heritage. This interview was held in his second presidency term during which we could obtain most of the information about his definite position on the war crime of Japan, with Temperman, Abe responded to the questions as follows:

*'I have never said that Japan has not committed aggression. Yet at the same, how best, or not, to define aggression is none of my business. That's what historians ought to work on.'*⁵⁴

He uses the definite time adverb "never", the sentiment-based noun "aggression", and the modal should "ought to" for express disposition, testimony, and suggestion, respectively. While he is disposing of his responsibility for the war guilt of Japan, conducts a strategy by transferring this responsibility to another agency, in that case, historians.

Overall, when we interpret the grammar, words, and sentences of the interview, we would assume that Abe attempts to create a balance in his rhetoric by considering his international and domestic liberal policies. Therefore, he did not speak out directly about the war crimes of Japan, however, did not reject either.

In the same interview, Abe continued by making an analogy between his Yasukuni Shrine visit and the Arlington National Cemetery by comparing their meanings for Japanese and American cultures, respectively. He said that whether or not Arlington Cemetery represents a slavery plantation, no American leader refrained from visiting.

'About the Yasukuni Shrine, let me urge you to think about your place to pay homage to the war dead, Arlington National Cemetery, in the United States. The presidents of my first and current terms as prime United States go there, and as Japan's minister, I have visited. Professor Kevin Doak of Georgetown University points out that visiting the

⁵³ Mikhail Bakhtin, 'Discourse in the Novel'. In *The Dialogic Imagination. Four Essays*, (Austin: University of Texas Press, 1981) (1934-35).

⁵⁴ Shinzo Abe and Jonathan Tepperman, *Japan Is Back: A Conversation With Shinzo Abe*, Council on Foreign Relations, Vol. 92, No. 4, 2013, P. 5.

*cemetery does not mean endorsing slavery, even though Confederate soldiers are buried there. I am of the view that we can make a similar argument about Yasukuni, which enshrines the souls of those who lost their lives in the service of their country.*⁵⁵

In the first part of the interview, he disposed of the responsibility to historians, and, in the following part of it, he continued to utilize this strategy. He used Professor Doak to slope off from the responsibility. This usage of Professor Doak's argument presents solid scientific proof to strengthen his arguments on the analogy of the shrine. This part is very important to analyze Martin's structure 'social context', Abe in front of a foreigner, is creating an analogical frame to make the listener familiar with the context and this strategy makes the rhetoric effective.

3.2. Domestic Speeches

In 2006, Abe, without stressing the Nanjing Massacre or Comfort Women issues, delivered a speech in his cabinet and an important part of the speech was as follows:

*"Upon the innocent people, did our country inflict immeasurable damage and suffering... The peace we enjoy today exists only upon such precious sacrifices..."*⁵⁶

He constantly used the "innocent" adjective with the positive word "peace". Subsequent usage of these words creates a positive cohesion overall. Also, the semiotic way of speech conveys the sense of agitation and digression of the main subject. In response, the Chinese side reacted to this speech as 'an impressive play of words'⁵⁷ as well.

In 2007, at the Hiroshima Peace Memorial Ceremony, Abe delivered a speech on the atomic bomb victims in Hiroshima and Nagasaki:

"In front of the souls of the deceased atomic bomb victims and the citizens of Hiroshima, I have further strengthened my commitment not to repeat the tragedy of Hiroshima and Nagasaki. I renew my pledge to observe the stipulations in the Constitution, sincerely seek international peace, and firmly maintain the Three Non-Nuclear Principles.

In front of the souls of the deceased atomic bomb victims and the citizens of Hiroshima, I have further strengthened my commitment not to repeat the tragedy of Hiroshima and Nagasaki. I renew my pledge to observe the

⁵⁵ Ibid, P.5.

⁵⁶ "Statement by Prime Minister Shinzo Abe," Prime Minister of Japan and His Cabinet, September 26, 2006, http://japan.kantei.go.jp/abespeech/2006/09/26danwa_e.html.

⁵⁷ Op. Cit. 2018. P. 80.

*stipulations in the Constitution, sincerely seek international peace, and firmly maintain the Three Non-Nuclear Principles*⁵⁸.

I extracted this part because there is a word, "tragedy", which Abe used subsequently. This lexical choice does not represent the "sensitivity" that we found in his speech during the Chinese visit. Surprisingly, this sensitivity occurred in his speech in 2014, his second term of presidency:

*"We will carve out the future of this country for the sake of the generation that is alive at this moment and for the generations of tomorrow, facing history with humility and engraving its lessons deeply into our hearts. We will make contributions to lasting world peace to the greatest possible extent and spare no effort in working to bring about a world in which all people can live enriched lives."*⁵⁹

We catch an important word in this part, which Abe was not used to, humility. This subordinating adjective is not seen in his previous speeches. Especially within a phrase with the word "history". This is an essential gap to fill: why did he use such a word?

It cannot be a haphazardly preferred word, because Abe is known for his controlling rhetoric, he delivered his speeches in the same patterns:

"My sincere condolences to those of whom injured, perished, suffered....wish to extend my sympathies to those who were injured and impoverished ...On behalf of the people of Japan, I express my feelings of profound remorse and sincere mourning for all the victims of the war ,,,,"

So, I believe that this indicates a sense of hurt, however, this hurt is not the ordinary sentiment that most people call. In the next part, I will elaborate on this issue.

3.3. Psychological evaluation of Shinzo Abe's discourse:

Before getting into the word "humility", I will present Abe's political inspirations in detail by analyzing his speeches. After giving details, I will turn back to the notion of "humility" with the assistance of Theodor Adorno's writings to understand his psycho-rhetorical twist in 2014. When it is needed, I will pull some Freudian theories to support Adorno's ideas.

⁵⁸ Address by Prime Minister Shinzo Abe at the Nagasaki Peace Ceremony, August 9, 2007.

⁵⁹ Address by Prime Minister Abe at the Sixty-Ninth Memorial Ceremony for the War Dead, Friday, August 15, 2014

Ancestral connections are crucial to reading his heritage's "coercive constructivist" impacts on his political agenda, "Take Japan Back"⁶⁰. According to Tobias Harris⁶¹, Abe shaped "reformist conservatism" by influencing the Meiji intellectuals.

He appreciated the Meiji intellectuals such as Yoshida Shoin, Takasugi Shinsaku, Iwakura Tomomi, and Nabusuke Kishi for being 'strong-minded' people who bore the consequences of their responsibilities to create an independent and strong Japan⁶². Especially, he was influenced by his maternal grandfather Kishi, a realist for the welfare of Japan:

*"Concerning what one should do as a politician, my grandfather consistently acted according to 'responsibility for consequences.'"*⁶³

Abe took Kishi as an ideal type of leader in his career to construct an identity to take 'Japan' back. In other words, Abe's identity formation was shaped by his ancestors' values. In his speech on New Year in 2018, he shared the story of Umeko Tsuda, a Meiji intellectual who pioneered women's education, to exalt the Meiji reforms to awaken the Japanese nation to modernize⁶⁴.

This exaltation is evident in his other policy speech in 2018:

"150 years ago, Kenjiro Yamakawa, as a member of the Byakkotai, a samurai group that fought against the government forces, witnessed (the exact moment when) the new "Meiji" era started.

* * *

However, the Meiji government decided to make use of his talent for the future of the country and gave Yamakawa an opportunity to play a role in society.

* * *

*"The strength of a country lies in its people"*⁶⁵

⁶⁰ Ronal R. Krebs and Patrick Thaddeus Jackson, *Twisting Tongues and Twisting Arms: The Power of Political Rhetoric*, SAGE Publications and ECPR-European Consortium for Political Research, Vol. 13(1), 2007, P.35-66.

⁶¹ Tobias S. Harris *The Iconoclast: Shinzo Abe and the New Japan*, First published in the United Kingdom in 2020 by C. Hurst & Co. (Publishers) Ltd, P. 42.

⁶² *Ibid*, 42-82.

⁶³ *Ibid*, P.49.

⁶⁴ *Speeches and Statements by the Prime Minister, New Year's Reflection by Prime Minister Shinzo Abe*, January 1, 2018.

⁶⁵ *Speeches and Statements by the Prime Minister, Policy Speech by Prime Minister Shinzo Abe to the 196th Session of the Diet*, January 22, 2018.

In this speech, again he stressed an important individual, Kanjiro Yamakawa, to underline the importance of self-awareness as he did for Umeko Tsuda before. For Abe, an individual's status, prosperity and gender are not obstacles to their success. Therefore, within the group, he did not underestimate individualism. Another thing that must be noted is that Abe strictly gave place to his predecessors to ornament his speeches by appreciating them.

In the same line with his rhetoric, his political strategies are based on his predecessors' characteristics: being far away from hawkish idealism and following a realistic way to achieve goals. And this identity creation was formed by a good education and self-experience in his political life. When he launched his career in the late 1990s, he was in a more radical line but after 2006, his first presidency, he shifted his position into a more balanced right-wing line by utilizing a more liberal rhetoric⁶⁶. Especially, in his speech for ASEAN and other annual commemorations of the war dead of Japan, there is a rhetorical style that could be called 'pragmatic realism'. He mainly focused on mutual economic partnerships between China and Japan or the USA.⁶⁷

Nevertheless, Abe was not that formidable in his political stand compared to his Choshu ancestors' formidable stance. The reason for that, of course, changing circumstances in international politics, especially the rise of China, the domestic challenges (nuclear disarmament, ageing population, imbalance between urban and rural areas,⁶⁸ etc.) he faced, and his insufficient confidence during his 1st presidency term. Confidence, according to the Weber-Freud model, is one of the indicators of "successful" leadership to satisfy the followers, supporters, or disciples⁶⁹.

Right now, I want to turn to the notion of humility with the ventriloquist strategy. As I explained before, ventriloquism, politically speaking⁷⁰, is disguising oneself to be in second place in speeches by disposing of the

⁶⁶ For detail see "Speeches and Statements by the Prime Minister Shinzo Abe." 2006. *Prime Minister Of Japan And His Cabinet*.

⁶⁷ Shinzo Abe, Japan, and Asean, Always in Tandem Towards a More Advantageous Win-Win Relationship through My "Three Arrows", Institute of Southeast Asian Studies, Singapore Lecture, Published in Singapore in 2013 by ISEAS Publishing.

⁶⁸ Statement by Prime Minister Shinzo Abe, September 26, 2006

⁶⁹ *Political Psychology: Key Readings*, edited by John T.Jost and James Sidanius, Psychology Press, New York and Hove, 2004, P. 163-162.

⁷⁰ In the literary studies, this strategy is used to mask the author's dominance via the characters in the stories or plays.

responsibilities to another person. By doing so, the person can get rid of upcoming reactions from outside of the world.

In his speeches, Abe used several agencies, generally well-educated people such as Professor Doak and Meiji reformists, to cover up the war guilt issue of Japan and his repeated visits to the Yasukuni Shrine. His strategy continued until the Sixty-Ninth Memorial Ceremony for the War Dead.

In 2006, after his inauguration, Abe visited China and expressed his sour feelings for Asian people who had suffered from Japanese aggression. After that date, we cannot reach his expression of feelings, except for his classical opening phrases in his anniversary speeches, however, in 2014, he expressed historical humility and this speech was held in Japan not abroad, this is also another eye-catching detail.

This was the first time Abe used the word “humility” on the war death anniversary during his presidency terms. This twist in his rhetoric could be explained in one way: the explosion of the “Superego” (or in Adorno’s terminology “the Superego hurt”).

As I stated in the first part, Japanese officials always wanted to maintain their formidable stance, therefore they have not spoken about the humiliations that Japan had confronted in the past so as not to seem weak. But this is a very basic acceptance in politics, so I will not dig into the reason.

What I want to focus on there is the obsession with being strong or seeming strong. This feature, according to Adorno, belongs to the radical right-wing leadership, whom he associates with the narcissistic pleasure of crises and disasters⁷¹.

Correlating Abe with these features, in my opinion, is abrupt, however, the change in his rhetoric, especially over-emphasizing “peace”, “disarmament”, and “alliance with neighbours” in his speeches until the 2014 anniversary arrived at a pure conclusion: the rosy glasses are broken.

I hesitate to oversimplify this case, so I will carry it into theoretical ground. According to Freud, the Id represents animal instincts (violence, sex, murder, and these sorts of destructive impulses), the Superego implies

⁷¹ Theodor W. Adorno, *Yeni Sağ Radikalizminin Veçheleri ve Geçmişin İşlenmesi Ne Demektir?*, Translated by Şeyda Öztürk and Tarhan Onur from Original German Version ‘Aspekte Des Neuen Rechtsradikalismus und Was bedeutet: Aufarbeitung der Vergangenheit’, Metis Publishing, 2019, P. 36-41.

restrictions (values, obligations, and rules), and the Ego is the balancing power between them⁷².

In the case of the 2014 anniversary, Abe's Ego was suppressed by his Superego, and he eventually expressed his innate feelings: Pain and humiliation. Abe, by inserting the word "humility", destructed his classic lexical preferences (previously he used more positive words like peace, alliance, mutual interests, etc.) and renewed his rhetoric by promoting nationalist sentiments.

In other words, throughout his long presidency periods, Abe has internalized the social expectations (Superego), balanced them to represent in his rhetoric (Ego), and destruct his previous style of rhetoric (Id) in the sack of deteriorating relations with China. Undoubtedly, his rhetoric changed when his politics became, as Chris Pope referred, Neo-nationalist and solid⁷³ in his second term.

I interpret this rhetorical change as Abe could not bear the peace-keeper stance in politics anymore. As a consequence, by taking support of his Superego (right-wing dominance in his party, nationalism, and unresolved issues like Article 9) and following his idols (Choshu leaders and other important Meiji reformists) Abe explored the real "himself": A strong, dedicated, and determined leader, not a narcissistic leader.

Not a narcissistic leader because the narcissistic cannot stand with unpredictable circumstances in politics⁷⁴. Therefore, a narcissistic personality controls everyone, discriminates the folk against deviants, and creates a collective identity, which could be abused for narcissistic desires. However, Abe does not fit this style of leadership easily. Therefore, I can conclude by stressing that Abe wanted to realize himself as a mature individual in politics⁷⁵. And, this case can be explained with the "social identity theory" rather than Adorno's "Authoritarian Personality".

According to social identity theory, the nature of an individual's behaviours is open to be affected by external forces that shape one's identity such as social values, family ties, and any sorts of constructive norms. Therefore, we cannot assume that an individual decides their

⁷² Olga Mikhailova, *Suicide in Psychoanalysis*, (Psychoanalytic Social Work, 12:2, 19-45,2006), P. 20-24.

⁷³ Tina Burrett, *Abe Road: Comparing Japanese Prime Minister Shinzo Abe's Leadership of his First and Second Governments* Parliamentary Affairs (2017) 70, P. 400-429.

⁷⁴ Op, Cit, 2014, P.307

⁷⁵ The notion of individualism was stressed by Abe in his education reforms and in his speeches, however, he remained loyal to his Choshu origin, which forms Abe's identity base.

decisions by completely their own free will. However, their interpretation matters in this decision-making⁷⁶. The aforementioned external forces push people to create a structure in social life. For a political figure, this creation occurs in his ideology: how does a leader perceive himself within the society?

In Abe's case, when we apply the social identity theory, we attain that Abe for both his political interests (enhancing economic growth and population, his constitutional aims, and non-nuclear initiatives,) and his psychological needs conducted a new path in his political career. He internalized his ancestral bounds and re-created his political vision to be as dedicated and powerful as his ancestors to empower his political goals.

This internalization is apparent in his 2018 speech:

“One hundred fifty years ago, a wave of colonial rule was surging into Asia, and the building of a new nation by Meiji-era Japan had its start right alongside that major sense of urgency.

* * * *

Everything depends on the aspirations and eagerness of us, the Japanese people. It all depends on whether or not we believe that we can change the future and can take action, as our ancestors did 150 years ago.⁷⁷”

In his speech, he used “ancestor”, “Meiji-Japan”, and “colonial” words and created a cohesive structure for his nationalist rhetoric. This lexical style in his rhetoric also created a “collective memory” that feeds “collective identity”. He stressed in this speech that all people of Japan are equal (he mentioned the abolition of the class system of Japan) without discriminating against genders and people with disabilities. This shows us another controversy with Adorno's authoritarian type: segregating a group of people as enemies⁷⁸. Abe has not marginalised any groups as rivals in his war death anniversary speeches.

To conclude, in his second presidency term, Abe's rhetoric became more constructivist by using strong arguments and sentiments by choosing historical words that reminiscence about the past, and, by doing so, became a part of collective memory and identity. The underlying forces

⁷⁶ Op. Cit. 2011, P.16-34

⁷⁷ Speeches and Statements by the Prime Minister, Policy Speech by Prime Minister Shinzo Abe to the 196th Session of the Diet, January 22, 2018.

⁷⁸ Theodor W. Adorno, Faşizm ve Propaganda, Translated by Müge Çavdar from Original Script 'On Propaganda- Selections of Essays', Sel Publishing, September 2023. P. 169-174.

for this rhetoric change were his Superego, namely social pressures that pushed Abe to take action, and his Ego balanced all measures to succeed in his political aims.

Conclusion

Abe's discourse within the periods of his first and second presidencies shows us that when he became mature in politics, the characteristics of his rhetoric began to change. At the same time, his rhetoric became intense through 2012 in terms of his political aims such as constitutional restoration, convincing confidence of Japan, and the Article 9 issue.

Abe was so controlling in his rhetoric that he never slipped his tongue (Freudian Slip). The proof of his control is the usage of certain words such as 'deep remorse', 'sacrifice of Asian people', 'respect to the spirit of the deceased', and 'historians own business'; and,

Moreover, he preferred value-based rhetoric with other Asian countries by stressing the peace-seeker view of Japan to highlight the 'otherness' of China. By doing that, Abe tapped the perception of threat from China to provide legitimacy and enhance deterrence against China through a series of security agreements with the USA and other democratic countries⁷⁹. Along the same line, China poses a 'social creativity strategy' to achieve prestigious status in world politics by utilizing the war crime narratives of Germany and Japan to assert that China's rise will be peaceful⁸⁰

To explain his changing rhetoric, I have presented a psychological frame to understand hidden impulses. I found the "Superego hurt" in Abe's identity formation. The Choshu clan was the winning side of the Meiji Restoration, somehow they were the founders of Imperial Japan. However, after the disaster during WW2, their legacy remained as suspicious and dark. Nevertheless, after being sufficiently confident, in his second term, Abe remained loyal to his admirations and followed the steps of them.

To give details about Sino-Japanese relations and Abe's discourse, it is claimed that Abe mitigated his rhetoric to his actions against China and his Yasukuni Shrine visits. One of the appropriate examples was the

⁷⁹Giulio Pugliese, *The China Challenge, Abe Shinzo's Realism, and the Limits of Japanese Nationalism*, SAIS Review of International Affairs, Volume 35, Number 2, Published by Johns Hopkins University Press, Summer-Fall 2015, pp. 45-55.

⁸⁰ Vaughn P. Shannon and Paul A. Kowert, eds. *Psychology and Constructivism in International Relations: An Ideational Alliance*. Ann Arbor, MI: University of Michigan Press, 2011, P. 67-68.

Senkaku Island issue, he did not criticize China for the issue in his inauguration speech, but rather he posed a strategic ambivalence⁸¹.

As a result, the Sino-Japanese relations with their shared past are very fertile for both sides to use in their political discourses as a legitimacy tool. For the Chinese part, this is evident in the Nanjing Memorial Hall and Xi's speeches at the anniversary celebrations in the hall⁸².

References

ABE, Shinzo (2006), "Statement by Prime Minister Shinzo Abe,". *Prime Minister of Japan and His Cabinet*. 26 September http://japan.kantei.go.jp/abespeech/2006/09/26danwa_e.html.

– . *Japan and ASEAN (2013), always in Tandem Towards a More Advantageous Win-Win Relationship through My "Three Arrows"*, Institute of Southeast Asian Studies, Singapore Lecture. Published in Singapore by ISEAS Publishing.

– . (2006-2020) "Speeches and Statements by the Prime Minister Shinzo Abe." *Speeches and Statements by the Prime Minister Shinzo Abe*. Prime Minister Of Japan And His Cabinet.

Adorno, Theodor W. (2023), *Faşizm ve Propaganda*, Translated by Müge Çavdar from Original Script 'On Propaganda- Selections of Essays'. Sel Publishing.

– . *Yeni Sağ Radikalizminin Veçheleri ve Geçmişin İşlenmesi Ne Demektir?*, (2019) Translated by Şeyda Öztürk and Tarhan Onur from Original German Version 'Aspekte Des Neuen Rechtsradikalismus und Was bedeutet: Aufarbeitung der Vergangenheit'. Metis Yayınları,

ALO, Moses A. (2012), *A Rhetorical Analysis of Selected Political Speeches of Prominent African Leaders*. Ibadan, Nigeria: University of Ibadan,

AMITABH Vikram Dwivedi (2015), *Mendelian Rhetoric: An Analysis of Nelson Mandela's Political Speeches*. Katra, Jammu (J&K), India: School of Languages & Literature, Shri Mata Vaishno Devi University.

BILLIG (1991), Michael. *Ideology and Opinions Studies in Rhetorical Psychology*. SAGE Publications.

BOYD, Matthew D. (2019), "Towards a Beautiful Country: The Nationalist Project to Transform Japan."

⁸¹ John hemmings and Maiko kuroki, Shinzo Abe: Foreign Policy 2,0, Harvard Asia Quarterly 15:1, 2013, P.11-12.

⁸² Megan Liu, Can the Past Serve the Present? The Nanjing Massacre Memorial Hall, Journal of Chinese Humanities 3, 2017, P. 204.

BURRETT, Tina. (2017), "Abe Road: Comparing Japanese Prime Minister Shinzo Abe's Leadership of his First and Second Governments Parliamentary Affairs"

DEANNE N. Den Hartog, Robert M. Verburg (1997), "Charisma and Rhetoric: Communicative Techniques of International Business Leaders." *The Leadership Quarterly*. Volume 8, Issue 4, p. 355-391.

DEXIANG, Gao. (2008), *Memory, Reconciliation, and Chosen Traumas: The Political Psychology of the Chinese state, media, and Public on Sino-Japanese relations*. National University of Singapore.

DISCOURSE and Literature, edited by Teun Van Dijk, John Benjamins Publishing Company (1985), Amsterdam and Philadelphia.

Editors Fei Fei Liu, Robert Sabella, David Liu. *Nanking 1937: (2002) Memory and Healing*. New York: Routledge. <https://doi.org/10.4324/9781315702209>,

Gail T. Fairhurst, Mary Uhl-Bien. "Organizational discourse analysis (ODA): Examining leadership as a relational process." *Elsevier*, 2012.

HARRINGTON, Peter. *Peking 1900: (2001), The Boxer Rebellion*. United Kingdom: Oxford: Osprey Publishing.

HARRIS, Tobias S. (2020), *The Iconoclast: Shinzo Abe and the New Japan*. by C. Hurst & Co. Publishing: First published in the United Kingdom.

HE, Yanan. (2007), "Remembering and Forgetting the War: Elite Mythmaking, Mass Reaction, and Sino-Japanese Relations, 1950–20." *India University Press, History and Memory, Vol. 19, No. 2*.

JACKSON, Ronal R. Krebs and Patrick Thaddeus. (2007), "Twisting Tongues and Twisting Arms: The Power of Political Rhetoric." *SAGE Publications and ECPR-European Consortium for Political Research, Vol. 13(1)*, p. 35-66.

JOWETT, Philip. (2013), *China's Wars: Rousing The Dragon 1894-1949*, Osprey PublishingG.

KOWERT, Vaughn P. Shannon and Paul A. (2011), *Psychology and Constructivism in International Relations: An Ideational Alliance*. Ann Arbor. University of Michigan Press.

KUROKI, John hemmings and Maiko. (2013), "Shinzo Abe: Foreign Policy 2,0." *Harvard Asia Quarterly* 15:1.

LAI, Kong Yeung Ronald. (2018), *Shinzo Abe's Version of History and the "Rise of China"*. MA Thesis, University of Victoria.

Lina Rosliana, Fajar P. Mahardika I., (2020), "Micro Structure in Shinzo Abe's Policy Speech at the 195th Assembly Meeting (Critical Discourse of Teun A. van Dijk)." *Universitas Diponegoro, Semarang, Indonesia, IZUMI, Volume 9 No 1* (Universitas Diponegoro, Semarang, Indonesia, IZUMI, Volume 9 No 1, 2020, P. 13-21.): p. 13-21.

- LIU, Megan. (2017), "Can the Past Serve the Present? The Nanjing Massacre Memorial Hall." *Journal of Chinese Humanities* 3.
- MARTIN, James. (2015), "Situating Speech: A Rhetorical Approach to Political Strategy." *University of London, Political Studies, Vol 63*: p. 25-42.
- MCDOUGALL, Derek. (2016), *Asia Pacific in World Politics*. Lynne Rienner Publishers.
- MOORE, Gregory J. (2010), "History, Nationalism and Face in Sino-Japanese Relations." *Journal of Chinese Political Science/Association of Chinese Political Studies*, p. 283-306.
- Nadezhda Frolova, Anna Morozova, Alexander Pushkov. (2016), "Use of the discourse analysis method to study current political practice (by the example of representation of the political leader image)." SHS Web of Conferences.
- NAKAHARA, Junki. (2021), "Deconstructing Abe Shinzo's "Take Back Japan" Nationalism." *The Asia-Pacific Journal | Japan Focus, Volume 19*, Dec 15.
- POPE, Christie Farnham. (2017), "Bringing back 'Japan?': Prime Minister Abe's political rhetoric in critical perspective." PhD thesis, the University of Sheffield.
- POSNER, Jack L. Goldsmith, and Eric A. (2002), "Moral and Legal Rhetoric in International Relations: A Rational Choice Perspective." *Journal of Legal Studies, vol. XXXI*, by The University of Chicago (*Journal of Legal Studies, vol. XXXI*, by The University of Chicago, 2002.).
- PUGLIESE, Giulio. (2015), *The China Challenge, Abe Shinzo's Realism, and the Limits of Japanese Nationalism*. SAIS Review of International Affairs, Volume 35, Number 2, Published by Johns Hopkins University Press, Summer-Fall.
- ROSE, Caroline. (1998), *Interpreting History in Sino-Japanese Relations A case study in political decision-making*. Routledge.
- . (2005), *Sino-Japanese Relations: Facing the Past, Looking to the Future?* Routledge.
- SALAZAR, Philippe Joseph. (2005), "Rhetoric and International Relations: An Introduction." *Javnost - The Public, University of Cape Town, 12:4*: 5-10.
- SJ, Makoro. (2018), *Political Rhetoric In Public Speaking: A Stylistic Analysis of Selected Political Speeches*. University Limpopo.
- SUZUKI, Shogo. (2007), "The importance of 'Othering' in China's national identity: Sino-Japanese relations as a stage of identity conflicts." *The Pacific Review, Vol. 20 No. , 1 March*: p. 23-47.
- SYARTANTI, Nadya Inda, Ketut Artawa, I Wayan Pastika, and Ketut Widya Purnawati. (2023), "Discourse Structure of Shinzo Abe's Resignation Speech: Critical Discourse Analysis", *The International Journal of Social Sciences World (TIJOSSW) 5 (2)*: p. 22-32.

TEPPERMAN, Shinzo Abe and Jonathan. (2013), "Japan Is Back: A Conversation With Shinzo Abe." *Council on Foreign Relations, Vol. 92, No. 4*: p. 4-8.

WALTER, Ryan. (2017), "Rhetoric or Deliberation? The Case for Rhetorical Political Analysis." *Political Studies, Vol. 65(2)* (Political Studies 2017, Vol. 65(2) 300-315.); p. 300-315.

YILDIRIM, Kürşat. (2021), *Çin Tarihi: Tarih Öncesinden 21. Yüzyıla. Ötüken..*

ZHANG, Xiaoming. (2015), "China's Perceptions of and Responses to Abe's Foreign Policy." *Asian Perspective, Volume 39, Number 3, Published by Johns Hopkins University Press, July-September*: p. 423-439.

ZHANG, Yahui. (2016), *Interpreting "Statement by Prime Minister Shinzo Abe of Japan" as Rhetorical Strategy*. Wayland Baptist University, April.

Araştırma Makalesi/Research Article

The Same Discrimination Against Two Different Groups: Burakumin and Koreans in The Meiji Japan

Hümeyra GÜLMEZ *

Abstract: Japan hosted an ostracized group, *burakumin*, in its lands for centuries. During the Meiji Restoration, their class restrictions were abolished. However, discrimination against this group continued until and after the Meiji Period. Additionally, discrimination against Koreans started in the Meiji years. Even though Koreans and Korean culture were held in high esteem during the Tokugawa Period, they were excluded, like *burakumin* in the Meiji Period. These two groups have been subjected to similar humiliations and have been marginalized in Japanese society for years with similar prejudices. The isolation of the Japanese people for years, combined with the ethnocentric approaches that increased with the imperial policies, led the Japanese to exclude the Koreans both within its lands and in the neighboring peninsula. In this study, I compared the status of *burakumin* and Koreans and saw that both groups had been ostracized with similar prejudices in Japan during the Meiji Era. Both groups were labeled with the same insults as “filthy (*kegare*), idle (*namakemono*), vulgar (*gehin*), barbaric (*yaban*), primitive (*mikai*)” and “unchaste (*futei*).” Again, both groups were likened to animals and seen as less than human beings. Likewise, both parties were seen as violent and treacherous when they pursued their liberty during and after the Meiji Period. Lastly, both parties lived in isolated communities in Japan at that time and worked in similar disreputable jobs. One interesting point is that the start of segregation was different for each group. While *burakumin* was discriminated against by Japanese society itself for doing unclean works, Koreans were first alienated by Japanese authorities with imperial goals and by the Japanese public later.

Keywords: *Burakumin, Koreans, discrimination, the Meiji Period, marginal groups in Japan*

*A graduate student at Boğaziçi University, humeyraglmz.51@gmail.com

ORCID: [0009-0004-1082-3980](https://orcid.org/0009-0004-1082-3980)

Önerilen Atıf: Gülmez, H., (2024). The Same Discrimination Against Two Different Groups: Burakumin and Koreans in The Meiji Japan, *Doğu Asya Araştırmaları Dergisi*, 7(14), s.51-62.

İki Farklı Gruba Karşı Aynı Ayrımcılık: Meiji Japonya'sında Burakumin ve Koreliler

Öz: Yüzyıllar boyunca bünyesinde dışlanmış bir grup insanı barındıran Japonya, Meiji Döneminde bunu düzeltmeye çalışmıştır ancak emperyal politikalarla hem kendi içindeki dışlanan grupları hem de yeni ayak bastığı topraklardaki insanları korumayı başaramamıştır. Irkçı ve etnosantrik yaklaşım işleri daha da kötüleştirilmiş, yüzyıllarca ayrımcılığa maruz kalan *burakumin*, sınıf sistemi kaldırılmış olmasına rağmen Meiji döneminde de benzer ayrımcılıklara maruz kalmıştır. Öte yandan Tokugawa ve öncesi dönemlerde saygı duyulan Koreliler ve Kore kültürü Meiji döneminde *buraku* topluluğuyla aynı kefeye konmuş ve dışlanmıştır. Bu iki grup, 19. Yüzyılın sonlarında ve 20. Yüzyılın başlarında benzer aşağılamalara maruz kalmış, benzer önyargılarla Japon toplumunda yıllarca ötekileştirilmiştir. Japonların yıllar boyu süren izolasyonu imparatorluk politikalarıyla daha da yükselen budun temelli yaklaşımlarla birleşerek Japonların hem kendi içindeki hem de en yakın lokasyondaki Korelileri dışlamasına yol açmıştır. Bu çalışmada *burakumin* ve Korelilerin durumları karşılaştırılmış ve Meiji Dönemi Japonya'sında her iki grubun benzer önyargılarla dışlandığı görülmüştür. Her iki grup da “pis, aylak, kaba, ahlaksız, ilkel” ve “iffetsiz” gibi aynı hakaretlerle yaftalanmış, hayvanlara benzetilmiş ve insandan daha aşağı görülmüştür. Aynı şekilde hem Meiji Dönemi'nde hem de sonrasında her iki taraf da özgürlüklerini ararken şiddet yanlısı ve hain olarak görülmüşlerdir. Son olarak, her iki grup da o dönemde Japonya'da izole topluluklarda yaşamış ve benzer itibarsız işlerde çalışmışlardır. İlginç olan nokta şu ki dışlanmanın başlangıç nedeni her iki grup için farklıdır. *Burakumin*, Japon toplumu tarafından “temiz olmayan işler” yaptığı gerekçesiyle ayrımcılığa uğrarken, Koreliler önce emperyal amaçlarla Japon hükümeti tarafından, sonrasında Japon halkı tarafından dışlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: *Burakumin, Koreliler, ayrımcılık, Meiji Dönemi, Japonya'daki marjinal gruplar*

Introduction

Since ancient times until today, human beings have shown the tendency to ostracize the different because, psychologically, people like to be with similar people to themselves while separating the “Other.” (Burluson, 1992) This was the case in Japan as well. Japanese people have excluded different ones up until recently. Sometimes, the ostracized people were the Ainu; sometimes, they were Koreans. However, there was always a group to be discriminated against in Japan.

In this article, I investigated two discriminated groups in Japan: *burakumin* and Koreans. The period that I reviewed starts from the 1000s A.D. until the end of the Meiji Period (1912) since including the whole 20th century's data would have crossed the limits of my work. I compared the status of Koreans and *burakumin* in Japan to see whether the Japanese treated them similarly or differently.

There are many works on *burakumin* and Koreans being discriminated against by the Japanese people in the 20th century. (Chapman, 2007; Neary, 2008) With the help of those works, we can see that Korean and *buraku* people were discriminated against and not seen as equal to Japanese citizens in the last century of Japan. Likewise, there are studies showing the discrimination against these people in the 19th century and before. (Akbar, 2010; Bayliss, 2013; Hane, 2003) However, none of these studies compare two marginalized groups, Koreans and *burakumin*, regarding the nature of the discrimination that both parties faced.

Therefore, in this article, I first investigated the literature on the discrimination history of Japan until the end of the Meiji Period. I asked if Koreans were seen differently from *burakumin* in any case and the reasons behind it. Then, I combed the sources narrating the form of their discrimination to find similar ostracization methods and words. Lastly, I compared and discussed my results.

Who are Burakumin?

Burakumin (部落民) means “*people of the hamlet*”¹. This term came to use for the outcasted people in Japan at the beginning of the Meiji Period. (Hane, 2003: 139) Before the Meiji Period, *senmin* (unclean people) was the general term used for the pariah groups. They had various names in various provinces. For example, there were local names such as *chasen* (茶筥), which was used for bamboo producers. However, commonly used labels for ostracized people were *eta* and *hinin*. *Eta* means (穢多) “*utterly dirty*,” and *hinin* (非人) means “*nonhuman*.” Since they were very pejorative, the Meiji government coined a new term for this group of people, *shinheimin* (新平民), which means “*new commoners*.” (Bayliss, 2013: 24-32)

In terms of their origin, there is no commonly accepted theory. The first scholars who investigated this group argued that they were the enslaved people who had immigrated from Korea or Korean prisoners who had arrived in Japan after the fourth century A.D. Some believed that they

¹ Throughout the article, I will use the term *buraku* or *buraku* people to refer to ostracized *eta* and *hinin* groups in Japan.

were the offspring of the Ainu people, which are another group segregated and marginalized for centuries in Japan. However, a new generation of scholars disputed this theory and argued that they were not Koreans. Contrarily, some Koreans who lived in Japan in ancient times were nobles and had higher status than many Japanese. They asserted that *burakumin* were discriminated against not because of their different ethnicity but because of their lifestyle. (Hane, 2003: 139-140)

Boyle's paper supports this theory. He says that in ancient Japan, people who could not pay their taxes were ostracized and driven out of society to Kyoto environs. Accordingly, these people started developing their groups in Kyoto suburbs. At the beginning of the 10th century, an epidemic broke out in Kyoto, and these ostracized (*kegare*) people were forced to clean streets full of dead bodies and became purifiers (*kiyome*).² This magnified their affiliation with impurity and intensified their discrimination. Consequently, they constituted the ancestors of *burakumin* in Japan. (Boyle, 2013)

In fact, from the very early days, Japanese people felt repugnance towards death and death-related things. Therefore, people who are associated with death are also hated and avoided. They were seen as dirty people. Buddhism also supported and intensified this feeling with its doctrines, such as not eating animals. That is why, ultimately, butchers and consumers of animals were perceived as vulgar and filthy by the Japanese people. The abhorrence expanded, and even people working as tanners were regarded as utterly contaminated and inhuman. Nevertheless, if these people wanted to drop their jobs or stop eating animal flesh,³ they might be recognized as clean as ordinary people. (Hane, 2003: 140)

On the other hand, there was a distinction between *eta* and *hinin*. *Eta* people were seen as more despicable. They dealt with dead animals, produced leather goods for the samurai, and captured criminals. In contrast, *hinin* was dealing with human corpses and animal carcasses. This group was also used as executioners during the Tokugawa Period. (Hane-Perez, 2009: 29) They were responsible for rituals and burials as well. The prominent difference between the two groups was that *eta* was a class one belonged to by birth. However, *hinin* people were not discriminated because of their breed. When a proper citizen committed a crime, he used to be punished by being degraded to the *hinin* class. If he were lucky, he would regain his reputation, but these were rare cases. (Bayliss, 2013: 25)

² These terms were usually written with katakana to avoid their "discriminatory implications."

³ Except fish. Japanese people always loved eating fish. On the other hand, they would not eat big animals such as cattle or sheep.

Yet, *eta* people were above *hinin*. They would even get wealthy by manufacturing leather, but the public would never accept them. (Boyle, 2013) Ultimately, during the Tokugawa era, all social orders ⁴ were frozen, meaning if one were an outcast, s/he would be forever. (Hane, 2003: 141)

Buraku people were seen as less than human beings. Thus, they were banned from wearing the same outfits as ordinary Japanese. Their outings and marriages with other classes were restricted. So much so that they would not demand justice and seek their rights when they were subjected to injustice. They were called “dirty [*fuketsu*], vulgar [*gehin*], smelly [*kusai*], untrustworthy, dangerous, treacherous [不逞 *futei*], [and] subhuman creatures [*hinin*],” which should be “oppressed” by ordinary Japanese people. (Hane, 2003: 142-143)

As for Koreans, up until the Meiji Period, they were naturalized into Japanese society and became Japanese citizens. (Kang, 1997) There are records of Koreans living in Japan peacefully and being naturalized without discrimination. ⁵ Genetic studies also support these data. (Matsumoto, 2009; Saha-Tay, 1992; Wang et al., 2018) So much so that even the Japanese imperial family was believed to have Korean origins. (Tamura, 2003: 79) So, Korean people were perceived totally different from *buraku* in terms of order in the past.

Recently, there have been different viewpoints on the Japanese racism. They say the Japanese discrimination against other races was not just because those people were filthy or had low characteristics but also because they were from another ethnicity. In other words, Japanese people were so “ethnocentric” that they could not accept other nations as humans. “If he/she is not Japanese, that person is near to subhuman status” was the Japanese notion. (Hane, 2003: 139) That is why ordinary Japanese people saw two groups, Koreans and *burakumin*, as less than human beings.

Akbar investigates this notion in his thesis and argues that the feeling of superiority of the Japanese to other nations, namely, “Japanese whiteness,” started during the Tokugawa period. Then, Koreans would send envoys regularly to Japan, even though Japan would not. Akbar says that one-

⁴ There were four official orders: samurai, peasants, artisans, and merchants. The government did not recognize the existence of the outcasts.

⁵ There is an example on the Encyclopedia of Korean Culture webpage, though I could not see any scholarly article. They say a Korean refugee from Silla naturalized as a citizen of Japan in the 7th century (A.D.). According to Nihonkouki (일본후기 - 日本後紀), his name was recorded as “*Karapogoi*” and he was given an official duty. (가라포고이 - 加羅布古伊), accessed January 4, 2024. <https://encykorea.aks.ac.kr/Article/E0000084>

sidedness was the beginning of “a shift” in Japanese perception of “self and the Other.” (Akbar, 2010)

Likewise, the victories during the Meiji period reinforced the superiority sentiment of the Japanese. Japan won wars against China and Russia. With the aid of these victories, the Japanese government deliberately boosted the feelings of superiority of the Japanese with imperial goals. Thereupon, “a state-controlled dissemination of Japanese whiteness” started. Akbar also differentiates the Japanese superiority before and after encountering the West. According to him, Japan learned to be a “white superior colonial” from the West. With its lesson, Japan started degrading other nations. In sum, Japan already had its lower cast and marginalized people within the country based on their customs. However, colonization taught them to perceive other nations as lower than themselves. (Akbar, 2010)

Burakumin In the Meiji Period

According to the population census done in 1870 in Japan, there were 30,089,401 people, and 520,451 of them were *eta-hinin*. That is, almost 2 percent of the population were marginalized people. In August of 1871, a liberation decree (*kaihō-rei*) was issued for these people and annulled the ostracized *buraku* class in Japan. Even though the class was abolished, the public and officials continued segregating *burakumin*. (Bayliss, 2013: 30-34) Anti-*burakumin* groups attacked *buraku* houses and *buraku* people. There were eleven riots during the Meiji Period, including *buraku* complaints. In two of these violent riots, thousands of *buraku* houses were destroyed, and hundreds of *buraku* members were killed or injured. According to some issues published by official parties, though the *buraku* people were regular citizens, they should not behave like one. Also, they should behave humble like they did in former times. (Hane, 2003: 144)

Prejudices towards *burakumin* continued throughout the Meiji era. It was commonly believed that the bodies of *buraku* people stink from birth, not because they are unsanitary. In other words, they had this endemic body odor. *Buraku* men were believed to be alcoholics, spending all their money on prostitutes or gambling and fighting with their wives all the time. (Bayliss, 2013: 54) Some believed that they had abnormal bodies; thus, they were giving birth to twins in multiplexed numbers despite the lack of evidence showing those days’ birth rates. (Bayliss, 2013: 65)

The intellectuals of the time were also casting out the *buraku* people. They had manifold eccentric beliefs about the *buraku* people. For example, Takahashi Yoshio, one of the students of Fukuzawa Yukichi, believed that *buraku* people carried the disease of leprosy and that it would not be

cleared from the breed for five generations. They ignored the scientific explanations of diseases and viewed *buraku* people as inherited infections even though they were airborne or waterborne diseases. They assumed second-hand information as facts. For instance, they believed that *buraku* members practiced consanguineous marriages. (Bayliss, 2013: 43-44)

Even though schools and organizations were established to educate the *buraku* people, many authorities did not believe that the *buraku* would improve themselves. The press also supported this bigotry. According to Yokoyama, a journalist, educating *eta* was just a waste of time, money, and energy. He also argued that *buraku* people were vulgar in their appearance, language, and behavior even though they were cowards. Especially after the cholera pandemic 1886, the press chastised *burakumin* for their lack of hygiene and poor sanitation conditions. They alleged that filth and foolishness were segments of their nature. By the 20th century, instead of using their official titles, *shinheimin* (new commoners), the press started to use the label of *tokushu buraku* (特種部落 or 特殊部落 means “special *buraku*”) to refer *burakumin*, which has a malicious implication. (Bayliss, 2013: 53-64)

All in all, the Japanese newspapers argued that the *buraku* had many “undesirable character traits such as laziness, impropriety, licentiousness, dishonesty, and cowardice.” Also, despite refuting statistics, they argued that murder rates were higher among the *buraku* people than the nation. They accused *buraku* of disloyalty and treachery towards the nation. They exaggerated the abominable characteristics of *burakumin* and added fuel to the discrimination flames. Overall, the Japanese people “despised the *eta* and *hinin* as if they were animals.” (Bayliss, 2013: 32, 66-67)

Even though the outcast class was abolished with a Decree in 1871, many official issues continued discrimination. For example, in a report by the Ministry of Justice published in 1880, *burakumin* was described as “the lowliest of all people, almost like animals.” In another report by Mie prefecture dated 1907, *burakumin* was accused of theft, cruelty, immorality, corruption, and idleness. Moreover, whenever a *buraku* seeks a job in an official position, they would never get it. They could not even hide their classes because of family registrations. Even if they could succeed in concealing their background and land a job, they would be terrified of being caught throughout their lives. Religious institutions were not different from officials. For example, in 1902, a temple representative referred to *eta* people as “[they] are like insects (*mushi no yōna*).” So, it was obvious that *burakumin* was still discriminated against even after twenty years of the class abolishment. (Hane, 2003: 146-150)

Koreans In the Meiji Period

During the Tokugawa Period (Bakufu), despite the lower status of *burakumin*, Koreans were held in high esteem. Koreans had lived by Confucianist ideals, making them highly respected in Japan. However, with the rise of the “*proto-nationalistic*” trend, Korean people and culture lost prestige among Japanese scholars. Even though there was no condemnation, the first association of Koreans and *burakumin* was done during the Tokugawa Era. In 1750, Yamaguchi Kōjuu maintained that the *eta* people were, in fact, the descendants of Korean immigrants. His argument gradually accumulated and spread in due time. (Bayliss, 2013: 28)

When it came to the Meiji Period, the first disparaging comment on Koreans came from Fukuzawa Yukichi in 1875 as a “*small [and] barbaric country.*” He blamed Korea for being uncivilized (*mikai*) and rejected it as another outdated custom of previous times. Before him, intellectuals were not interested in nor investigated Koreans as they did for *burakumin*. Later, with the rise of imperial interest in the Korean peninsula, scholars started commenting on Koreans and Korean culture. While they were supporting “*universal equality and human rights*” at the beginning of the Meiji, Japanese intellectuals switched to supporting “*social Darwinism*” and made very “*ethnocentric observations*” on Korean culture. Many highlighted the “*backwardness*” of Korea and commented that “*life is Arcadian*” in Korea, as in the example of Nitobe Inazo. (Bayliss, 2013: 40-48)

Consequently, the Japanese gained the same perception of *burakumin* as Koreans just before the annexation of Korea. For example, a historian and a journalist, Yamaji Aizan, labeled Koreans as “*dirty (fuketsu)*” and remarked, “*...Koreans should be whipped like a worn-out horse*”. (Han, 1998) Though Koreans were not part of the *buraku* group, the Japanese overtly likened Koreans to the *eta* of Japan. Shiozaki, a Japanese reporter who lived for a few years in Korea, said, “*I cannot help but think that Koreans are the same as the Eta of Japan’s past.*” (Shiozaki, 1906 in Lee, 2007:16)

Moreover, this hatred felt towards Koreans might have caused scholars to argue that *burakumin* were the descendants of enslaved Koreans or prisoners, as stated in Hane’s book. (Hane, 2003: 139) According to the Japanese society, Koreans were living filthy lives, and they were eating animal flesh, which were the characteristics of *burakumin*. Additionally, Koreans lived primitive lives like *burakumin*. These reasons might be why Japanese scholars matched them and thought they had a common origin.

The books were full of hearsay on Korea and Korean culture during the Meiji Era. One example of those books was published by Adachi Keijirō in 1894. Adachi describes Koreans as “uncivilized (*mikai*), unhygienic (*fueisei*), and immoral” people. According to him, Koreans are underhanded, superstitious, and unsanitary. He claims that Korea is the nest of prostitution. Korean women are unchaste (不貞 *futei*), while their husbands are procurers. The press was also giving similar reports on Koreans. They depicted Koreans as incompetent, cunning, and rebellious. (Bayliss, 2013: 57-59)

Weiner dates the discrimination of Koreans by Japanese people back to the beginning of the Meiji Period. According to him, Japan started defining its nationalism with racial mythologies after encountering the West. To create a well-defined nation, they had to promote the superiority of *Japaneseness* and discriminate against *the Other*. Korea’s backwardness and political weakness encouraged the Japanese superiority notion towards Koreans. (Weiner, 2013: 2-3)

Weiner discusses Japan-Korea relations in the first chapters of his book and says the Japanese perception of Koreans were shaped by the government officials. Even though the government was reluctant to step into Korea at first, many intellectuals and state officials favored intervening in Korean internal affairs. Starting in 1868, most Japanese gradually lost hope for Koreans making modern themselves. So, except for a few voices rising from minority groups such as socialists, all Japanese approved a Japanese intervention in Korea. The negative perception of Koreans as “barbarian, idle, primitive, dim and dull, unintelligent” developed increasingly. (Weiner, 2013: 19)

In fact, there were not many Koreans in Japan for the general public to get an accurate observation. According to the statistics,⁶ only four Koreans resided in Japan in 1882. Until 1909, this number increased only to 790. Historians believed they mainly were “*diplomats, students, and political refugees*.” However, the latest studies showed that there were also laborers coming to Japan due to recent industrialization, but they were not recorded officially. With annexation, the number of Koreans in Japan increased drastically, and when the Second World War ended, there were more than two million Koreans in Japan. (Tamura, 2003: 80)

Then, how did the Japanese people get those ideas about Koreans? The first reason was the government propaganda. Imperial Japan wanted to invade Korea, and for that, they needed an excuse. Therefore, they

⁶ Tamura takes these figures from the Statistical Yearbook of the Empire (Teikoku Tokei Nenkan)

propagated how Koreans were barbaric and inadequate for self-governing. (Jansen, 2002: 442-445) This government strategy was supported by scholars of the time. On top of those, the journals of the Japanese who traveled to Korea reinforced negative perceptions. In those travel accounts, Koreans were portrayed as idle (*namakemono*), filthy (*kegare*), and barbaric (*yaban*). There were comments like “[Koreans are] *monkeys who stand and walk upright.*” (Duus, 1995: 397) These kinds of disparaging narratives created a Korean abhorrence in Japanese people.

So, even though Koreans were not seen as a part of *buraku* people, they were hated by Japanese people at the beginning of the 20th century. Itagaki defines hatred towards Koreans as “*Korea-phobia*” and dates it back to the seizure of Korea as a colony. He says that after the annexation, Korea-phobia intensified in Japan and Koreans were called diverse derogatory terms such as *futei senjin* and *sangokujin*.⁷

Before and During the Annexation of Korea

When Japan established a protectorate in Korea in 1905, many Koreans opposed it and fought against Japanese forces. With their rebellions, new tags for Koreans, such as *ganmei-ha bōmin* and *bōto* (obstinate rioter), appeared in the press. The assassination of the Japanese resident-general of Korea added spice to the Korean hatred. On top of it, the press intensified the hostility by spreading more stereotypes about Koreans. They depicted Koreans as violent and ungrateful people. Therefore, the “*animosity between Koreans and Japanese residents in Korea*” increased. Japanese people assaulted Koreans residing in Japan and stopped interacting with them. In brief, Koreans were intensely alienated by the Japanese public. (Bayliss, 2013: 60-70)

However, when Japan occupied Korea, the government changed its strategy. The government and its supporters started praising Koreans to improve the two nations’ relations. While depicting the daily life of Koreans as primitive before, they switched to a more romanticizing discourse. According to the new claim, Koreans were not uncivilized but humble in their livelihoods. They were “*civilizable*” people. (Lee, 2007: 23) Duus says that behind this U-turn were Japan's immigration policies. The government wanted to send more agricultural settlers to Korea, so they had to compliment Korea and Koreans for this goal. (Duus, 1995: 295-308)

⁷ “*Futei* is an adverb which means insubordinate, lawless, or rebellious; and *senjin* is a discriminatory abbreviation for Korean people.” *Sangokujin* “literally means ‘a third country national’.” (Itagaki, 2015: 56-57)

Even though they changed their tactics, it was not easy for the two nations to unite anymore. Weiner affirms the hostile attitude of the Japanese towards Koreans and says that because of the reporting in the Meiji period, Japanese people detested Koreans. When the annexation happened, the Japanese already perceived Korea as a country full of corrupt officials and stagnant folks. Even so, the government officials were aware of the latest issues and accepted this by stating “[M]any Japanese have had had attitudes toward Koreans” and “[they] must watch [them]selves and get rid of these bad attitudes.” They reported that it was because of the arrogance of the Japanese people. Japanese people had to stop being arrogant and get along with their new siblings. (Weiner, 2013: 19-22)

Conclusion

Upon review of the above works, I can say that both groups, Koreans and *burakumin* were hated during the Meiji Era in Japan. Even though Koreans were respected before and during the Tokugawa Era, they were loathed at the beginning of the 20th century owing to government policies, the press, and traveler accounts that negatively shaped Japanese society’s Korean image. Despite the relatively new detestation of Koreans, *burakumin* was always loathed in Japan. From the very beginning, Japanese society associated *buraku* people with death and filth, which caused centuries-long discrimination.

Nevertheless, during the Meiji Period, the Japanese started likening Koreans to *burakumin*. They labeled both parties with similar derogatory modifiers such as “filthy, idle, vulgar, immoral, and primitive.” A significant metaphor was animals. Both group members were equated to animals or less than human beings. “Monkey (*saru*)” or “insect (*mushi*)” were some of the adjectives those people received. Again, unchastity was a common slander for both groups. Lastly, both group members were seen as violent and treacherous when they pursued their liberty.

Further, I believe both groups reflected the “ethnocentric” perception of the Japanese society. The Japanese wanted to ostracize the different ones and glorify themselves. Since they lived in solitary for centuries, they were not accustomed to “the Other” than themselves. After living separately for a long time, they must have had a cultural shock before Korean society, which steered them to discrimination. Their reaction is an emotional rebound that human beings feel towards the unfamiliar.

According to Bayliss, both parties lived in isolated communities in Japan at that time. So, I believe that the isolation of these communities made the

conditions worse. The Japanese people and these groups did not have a chance to know and understand each other. Again, during the Meiji era, Koreans and *buraku* people worked in menial occupations. Their disreputable jobs might have cemented their status. (Bayliss, 2013: 7)

Lastly, I want to highlight the fact that the start of segregation was different for each group. *Eta* and *hinin* carried out “unclean works” according to Japanese ideals and it was the Japanese society creating and labeling this unwanted group. In other words, the expulsion of the *buraku* people was mainly related to their jobs and society itself. On the contrary, the alienation of Koreans was mainly done by the authorities. With ulterior motives, imperial Japan bombarded its citizens with negative propaganda about Koreans and glorified itself by undervaluing the Other. As a result, being away from other cultures for centuries, the Japanese citizens naturally experienced culture shock and externalized Koreans.

Bibliography

- AKBAR, Jason (2010), “Conceptualizing Japanese Whiteness” Electronic thesis, Ohio University, http://rave.ohiolink.edu/etdc/view?acc_num=ouhonors1275670527
- BAYLISS, Jeffrey P. (2013), *On the margins of empire: Buraku and Korean identity in prewar and wartime Japan*, Harvard University Asia Center, the United States of America.
- BOYLE, Tim (2013), “A Brief History of Buraku Discrimination in Japan,” Review of *Korede Wakatta! Buraku no Rekishi* by Satoshi UESUGI. *Buraku Liberation Center, United Church of Christ in Japan*, Osaka. <https://rb.gy/gald2v>
- BURLESON, Brant R., SAMTER, Wendy and LUCCHETTI, Anne E. (1992), “Similarity in communication values as a predictor of friendship choices: Studies of friends and best friends,” *Southern Journal of Communication* 57, No. 4, p. 260-276.
- CHAPMAN, David (2007), *Zainichi Korean identity and ethnicity*, Routledge, London.
- DUUS, Peter (1995), *The abacus and the sword: the Japanese penetration of Korea, 1895-1910*, University of California Press, California.
- HAN, Seung-Mi (1998), “Korea through Japanese Eyes: An Analysis of Late Meiji Travelogues on Korea,” *Asian Cultural Studies* 24, p. 49-72.
- HANE, Mikiso (2003), *Peasants, rebels, women, and outcastes: the underside of modern Japan*, Rowman & Littlefield, Maryland.

HANE, Misiko and PEREZ, Louis G, (2013), *Modern Japan: A Historical Survey*, Westview Press, Colorado.

ITAGAKI, Ryuta. "The anatomy of Korea-phobia in Japan," *Japanese Studies* 35, No. 1, p. 49-66.

Jansen, Marius B. (2000), *The Making of Modern Japan*, Harvard University Press, Cambridge.

KANG, Etsuko H. (1997), "Kita Sadakichi (1871-1939) on Korea: a Japanese ethno-historian and the annexation of Korea in 1910," *Asian Studies Review* 21, No. 1, p. 41-60.

LEE, Helen JS. "Voices of the "Colonists," Voices of the "Immigrants": "Korea" in Japan's Early Colonial Travel Narratives and Guides, 1894-1914," *Japanese Language and Literature* 41, no. p. 1, 1-36.

MATSUMOTO, Hideo (2009), "The origin of the Japanese race based on genetic markers of immunoglobulin G.," *Proceedings of the Japan Academy, Series B* 85, no. 2, p. 69-82.

Neary, Ian J. (2008), *Japan's minorities*, Routledge, London.

SAHA, N. and TAY, J. S. H. (1992), "Origin of the Koreans: a population genetic study," *American Journal of Physical Anthropology* 88, No. 1, p. 27-36.

SHIOZAKI, Seigetsu, *Saishin no hankandō*, (Tokyo, 1906) 114, quoted in LEE, Helen JS. (2007), "Voices of the "Colonists," Voices of the "Immigrants": "Korea" in Japan's Early Colonial Travel Narratives and Guides, 1894-1914," *Japanese Language and Literature* 41, No. 1, p. 1-36.

TAMURA, Toshiyuki, (2003), "The status and role of ethnic Koreans in the Japanese economy," *Institute for International Economies*, p. 77-99.

WANG, Yuchen, LU, Dongsheng, CHUNG, Yeun-Jun and XU, Shuhua (2018), "Genetic structure, divergence and admixture of Han Chinese, Japanese and Korean populations," *Hereditas* 155, p. 1-12.

WEINER, Michael (2013), *Race and migration in imperial Japan*, Routledge, London.

Araştırma Makalesi/Research Article

Konfüçyüsçü Değerlerin Çin'in Dış Politikası Üzerindeki Etkisi

Fatih BEYAZ*

Öz: Bu araştırma, Konfüçyüsçülük ile çağdaş Çin dış politikası arasındaki ilişkiyi araştırmakta ve Konfüçyüsçü değerlerin ülkenin küresel sahnedeki diplomatik önceliklerini ve stratejilerini ne ölçüde etkilediğine odaklanmaktadır. Çin, uluslararası ilişkilerde giderek daha etkili hale gelmekte ve bu çalışma onun zengin kültürel mirası ile küresel katılım yaklaşımı arasındaki bağlantıları keşfetmeyi amaçlıyor. Bu çalışmada, Konfüçyüsçü ideallerin, özellikle yönetim, etik ve sosyal uyumla ilgili olanların, modern Çin dış politikasının formülasyonunda ve uygulanmasında önemli bir rol oynadığı varsayılmaktadır. İki yönlü bir araştırma yaklaşımı kullanılarak akademik çalışmaların ve tarihi kaynakların kapsamlı bir literatür taraması ve önemli diplomatik ilişkileri, dış politika kararlarını analiz eden dikkatle seçilmiş bir dizi vaka çalışması yapılmıştır. Araştırma neticesinde elde edilen bulgular Konfüçyüsçü değerlerin Çin dış politikasını nasıl etkilediği veya bu politikada nasıl bir yer bulduğu konusunda incelikli bir anlayış sağlamaktadır. Konfüçyüsçülük, ahlaki liderliği ve barış içinde bir arada yaşamayı vurgulayarak toplumsal normları ve hiyerarşik yapıları şekillendirir. Çalışma, diplomatik atamalarda meritokrasi ve güç kullanımında dengeleri gözetme ilkesi gibi Çin'in dış politikasında yer alan Konfüçyüsçü ilkeleri tanımlıyor. Çin'in başta Japonya olmak üzere çeşitli ülkelere yönelik dış politika duruşlarını inceleyen çalışma, ekonomik karşılıklı bağımlılığın Konfüçyüsçü uyum ve karşılıklı yarar ideallerini nasıl yansıttığını açıklıyor. Ek olarak, Çin'in küresel yönetim platformlarına ve Kuşak ve Yol Girişimi gibi ekonomik girişimlere katılımı, Konfüçyüsçü yardımseverlik ve karşılıklı saygı ilkeleri ile

* Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Uluslararası İlişkiler Anabilimdalı Doktora Öğrencisi; fatihbeyaz9994@gmail.com Orcid: [0000-0002-5189-6631](https://orcid.org/0000-0002-5189-6631)

Önerilen Atıf: Beyaz, F., (2024). Konfüçyüsçü Değerlerin Çin'in Dış Politikası Üzerindeki Etkisi, *Doğu Asya Araştırmaları Dergisi*, 7(14), s.63-83.

açıklanıyor. Çalışma, Çin'in Konfüçyüs Enstitüleri gibi yumuşak güç stratejilerini, Konfüçyüs'ün uyumlu ilişkiler ilkelerine uygun olarak kültürel alışveriş ve küresel etki araçları olarak araştırıyor.

Anahtar Kelimeler: *Çin, Konfüçyüs, Dış Politika, Uluslararası İlişkiler*

The Impact of Confucian Values on China's Foreign Policy

Abstract: This research explores the relationship between Confucianism and contemporary Chinese foreign policy, focusing on the extent to which Confucian values influence the country's diplomatic priorities and strategies on the global stage. China is becoming increasingly influential in international affairs, and this study aims to explore the links between its rich cultural heritage and its approach to global engagement. It hypothesizes that Confucian ideals, especially those related to governance, ethics and social harmony, have played an important role in the formulation and implementation of modern Chinese foreign policy. Using a two-pronged research approach, a comprehensive literature review of academic works and historical sources and a series of carefully selected case studies analyzing key diplomatic relations and foreign policy decisions were conducted. The findings provide a nuanced understanding of how Confucian values have influenced or found a place in Chinese foreign policy. Confucianism shapes social norms and hierarchical structures, emphasizing moral leadership and peaceful coexistence. The work identifies Confucian principles in China's foreign policy, such as meritocracy in diplomatic appointments and the principle of balance in the use of force. By examining China's foreign policy stances towards various nations, particularly Japan, the study explains how economic interdependence reflects Confucian ideals of harmony and mutual benefit. In addition, China's participation in global governance platforms and economic initiatives such as the Belt and Road Initiative is explained in terms of Confucian principles of benevolence and mutual respect. The study explores China's soft power strategies, such as Confucius Institutes, as instruments of cultural exchange and global influence in line with Confucian principles of harmonious relations.

Keywords: *China, Confucius, Foreign Policy, International Relations*

Giriş

Uluslararası ilişkilerin çok yönlü olduğunu varsayarsak, bir ülkenin dış politika kararlarını şekillendiren altta yatan kültürel ve felsefi faktörlerin anlaşılması büyük önem taşımaktadır. Geleneksel değerler ile çağdaş küresel etkileşimler arasındaki dinamikler, özellikle Konfüçyüsçü

değerler modern dış politika üzerindeki etkisinin artan ilgi ve tartışma konusu olduğu Çin örneğinde giderek daha geçerli hale gelmiştir.

Bu araştırma, Konfüçyüsçülük ile çağdaş Çin dış politikası arasındaki incelikli ilişkiyi incelemeye çalışmakta ve Konfüçyüsçü değerlerin, ülkenin küresel sahnedeki diplomatik önceliklerini ve stratejilerini ne ölçüde şekillendirdiğini ya da benzeştirdiğini açıklamaya çalışmaktadır. Çin uluslararası ilişkilerde giderek daha etkili bir rol üstlenirken, bu çalışma onun zengin kültürel mirası ile küresel katılım yaklaşımı arasındaki çok yönlü bağlantıları keşfetmeyi amaçlıyor.

Bu araştırmanın merkezinde şu soru yer alıyor: Konfüçyüsçülük, çağdaş Çin dış politikası karar alma mekanizmasını ve diplomatik stratejilerini ne ölçüde etkiliyor ya da benzeşiyor? Hipotezimiz, Konfüçyüsçü ideallerin, özellikle yönetim, etik ve sosyal uyumla ilgili olanların, modern Çin dış politikasının formülasyonunda ve uygulanmasında önemli bir rol oynadığını öne sürmektedir.

Bu ilişkiyi çözmek için iki yönlü bir araştırma yaklaşımı kullanılacaktır. İlk olarak, Konfüçyüsçülüğün tarihsel gelişiminin, Çin siyasi düşüncesi ve dış politikası üzerindeki etkisinin izini sürmek için akademik çalışmalar ve tarihi kaynaklar kapsamlı bir literatür taramasıyla incelenecektir. İkinci olarak, özenle seçilmiş bir dizi vaka çalışması, önemli diplomatik ilişkileri ve dış politika kararlarını analiz edecek ve Konfüçyüsçü değerlerin Çin hükümetinin çeşitli uluslararası senaryolara yaklaşımını nasıl etkilediğine dair içgörüler sunacak.

Bu araştırma, Konfüçyüsçülüğün uluslararası sistemdeki devlet davranışları üzerindeki etkisine ilişkin mevcut literatürü zenginleştirerek, dış politikayı şekillendiren kültürel ve felsefi faktörlerin anlaşılmasına katkıda bulunmayı amaçlamaktadır. Bu çalışmanın bulguları, politika yapıcılara ve analistlere Konfüçyüsçü değerlerin Çin dış politikasını nasıl etkilediğine dair ya da Çin dış politikasında nasıl yer bulduğuna dair incelikli bir anlayış sunacaktır. Çin'in küresel nüfuzu arttıkça, dış politika kararlarının kültürel temellerini anlamak, üretken ve karşılıklı fayda üreten bir uluslararası sistem geliştirmek için hayati önem taşıyor. Bu araştırma, felsefe ve uluslararası ilişkilerin kesişimine ilgi duyan öğrenciler, araştırmacılar ve eğitimciler için Konfüçyüsçülük ile modern Çin dış politikası arasındaki ilişkinin kapsamlı ve güncel bir analizini sunan değerli bir kaynak olmayı amaçlamaktadır.

1. KONFÜÇYÜSCÜLÜK VE ÇİN

Konfüçyüsçülük, Konfüçyüs'ün öğretisi temelinde gelişmiş olan ve bir dönem yerini Taocu ve Budist düşünceye bırakmadan önce Han

Hanedanı (MÖ. 206 – MS. 220) boyunca popülerliğini koruyan Çin'deki en eski felsefi düşünce sistemlerinden biri olmuştur. Tang Hanedanı (MS. 618- 907) döneminde bir rönesans yaşamış, giderek laik hale gelmiş ve imparatorluğun devlet yönetim kadrolarının atamasının yapıldığı sınavlarda ölçme ve değerlendirme aracı olarak kullanılmaya başlanmıştır. Konfüçyüsçülük, sosyal etkileşimleri ele alarak ve sıkı bir sosyal hiyerarşi inşa ederek Çin toplumunu şekillendirmiştir. Yardımseverlik, doğruluk, görgü, bilgi ve sadakat onun teşvik ettiği kişisel özellikler arasında yer almıştır (Hoobler & Hoobler, 2009).

Konfüçyüs'ün görüşleri doğrudan küresel yaşama uygulanabilir ve bu da onu günümüzün sosyal yaşamında, özellikle Çin'de, Japonya, Kore, Tayvan, Tayland gibi Uzak Doğu ülkelerinde ve dünyanın birçok başka ülkesinde son derece popüler kılmaktadır. Konfüçyüs'ün daha sonra derlenen yazılarının bilinirliğinin artmasının yanı sıra, yetiştirdiği binlerce öğrencinin çeşitli devlet kademelerinde hizmet vermesi, öğretmeninin devlet yönetiminde nesilden nesile aktarılmasına olanak tanımıştır (Sür, 2022).

Konfüçyüsçülük empatiyi, şefkati ve başkaları için iyilik yapma arzusunu vurgulayan karmaşık bir düşünce sistemidir. Ahlaki ilkeleri, adaleti korumayı, kişinin aileye ve topluma karşı yükümlülüklerini yerine getirmeyi teşvik eder. Konfüçyüsçülük uygun davranışı, görgü kurallarını ve sosyal normlara ve geleneklere saygıyı vurgular. Bilgiye dayalı kararlar almak ve erdemli bir yaşam sürmek için bilgiyi, hikmeti aramayı, anlayışı ve eleştirel düşünmeyi teşvik eder. Aynı zamanda eski atalara, kişinin ebeveynlerine ve büyüklere saygıyı da vurgular. Konfüçyüsçülük, toplumsal ilişkilerin sağlıklı sürdürülmesini, kişinin toplumsal rollerini ve sorumluluklarını yerine getirmesini ve sosyal hiyerarşilerin sürdürülmesi yoluyla sosyal düzeni ve uyumu vurgular. Eğitim ve yaşam boyu öğrenme teşvik edilerek toplumdaki bireylerin gelişiminin sürdürülmesi vurgulanır. Ritüeller ve törenler toplumsal bağları güçlendirmeye ve değerleri gelecek nesillere aktarmaya yönelik sembolik eylemlerdir. Bu nedenle bunun sürdürülebilir olması için geleneksel ritüellerin takip edilmesi vurgulanır (Gardner, 2014).

Konfüçyüsçülük erdemli liderliği ve uyumlu bir toplumu vurgular. Yöneticilerin güç veya baskıyla değil, erdem ve bilgelik ile yönetmesi gerektiği belirtilir. Onların öncelikli kaygısı halkın refahının sağlanması ve temel ihtiyaçlarının karşılanması olmalıdır. Adaleti ve adil yasaları desteklemeli, etik davranmalı ve yüksek ahlaki standartlar koymalıdır. Konfüçyüsçülüğe göre idari yetkilileri yalnızca doğum veya statüye göre değil, yetenek ve erdeme göre seçmek çok önemlidir. Ritüeller ve törenler,

sosyal düzenin korunmasında ve uygun davranışın pekiştirilmesinde çok önemli bir rol oynar. Bireyleri atalarına ve geçmiş nesillere bağlayarak topluluk duygusunu pekiştirir ve ortak değerleri teşvik ederler. Hükümdarın meşruiyetinin, onların erdemli yönetimine ve halkın refahına bağlı olan ilahi bir yetkiyle bahşedildiğine inanılır. Sosyal uyum yoluyla uyumun sağlanmasına vurgu yapan karşılıklı bir yükümlülük vardır. Eğitimi, etik davranışı ve sosyal sorumluluğu vurgulayan bu felsefe, yüzyıllar boyunca Doğu Asya'daki siyasi düşüncüyü ve yönetimi derinden etkilemiştir (Oldstone-Moore, 2023).

Konfüçyüsçü ilkelere göre hükümdar, tüm halkların yaşamlarını şefkatle sevip besleyerek insancıl olmalı, onlara karşı cömert ve hoşgörülü davranarak merhametli olmalı, dolayısıyla Konfüçyüsçü adalet ve uygunluk ilkelerine uygun davranmalıdır. Bu ilkeleri yerine getirirken dürüstlüğü ve güvenilirliği geliştirmeye çalışmalıdır. Hepsinden önemlisi, insanların imparatorun iktidarına teslimiyetini çekmenin nihai yolu olarak imparator ve yönetimi her zaman ahlaki mükemmelliğini geliştirmeye çalışmalıdır. Bu ilkelere uygun olarak hareket eden imparator, yabancı yöneticilerin onun ahlaki mükemmelliğini takdir etmelerini, sadakat, itaat ve güvene dayanan bir ilişki ile minnettar olmalarını bekleyebilir (Zhang, 2015). Konfüçyüs öğretisine göre, iktidarın kaynağının zorla ya da sert güç araçları ile değil, rızaya dayalı ve yumuşak güç araçları ile elde edilmesi ve sürdürülmesi gerektiği anlaşılmaktadır. Hükümdar ya da yöneticiler erdemli bir yönetim icra etmeli ve bu uygulama biçimleri takdir edilmeli, cazibe oluşturmalıdır. Böylelikle iktidarın meşru kabul edileceği ve devamlılığının sağlanacağı belirtilmiştir (Özlü, 2017).

Binlerce yıl boyunca Konfüçyüsçülük Çin toplumuna egemen oldu ve diğer Doğu Asya ülkeleri üzerinde önemli bir etki oluşturdu. 1960'lardaki Kültür Devrimi sırasında Konfüçyüsçülük karşıtlığının zirvesine rağmen, Çin Komünist Partisi'nin (ÇKP) Konfüçyüsçülüğe ait bazı kavramlarını benimsemiş olması nedeniyle Konfüçyüsçülük şu anda çağdaş Çin'de bir rönesansın tadını çıkarıyor. Çin'in hem yurt içi hem de uluslararası siyasi hedeflerinin bu Konfüçyüsçü kucaklaşmadan faydalanacağı düşünülüyor. Konfüçyüsçülük güçlü bir liderin ahlaki otoritesini destekler. Dolayısıyla Konfüçyüs düşüncesi günümüzde Çinli vatandaşların Xi Jinping'in liderliğine bağlı kalmasını ve onun yolsuzlukla mücadele çabasını destekler (Zhou & Zhang, 2016).

Batılılaşmadan, özellikle Marksizm'den hoşnutsuz Çinli aydınlar, Çin kültürünün aşınmasıyla yüzleşmeye ve 21. yüzyılda mevcut Çin dışında bir Çin kurmaya çalıştılar. Francis Fukuyama ve Samuel Huntington

tarafından öne sürülen sırasıyla "tarihin sonu" ve "medeniyetler çatışması" teorilerinden önemli ölçüde yararlanmışlardır. Bu kavramlar ve iddia ettiği varsayımlar, Çin'in yerli kültürüne ve düşüncelerine olan inancı güçlendirerek yaklaşan tehlike duygusunu ve kendi öz kaynaklarına ilişkin daha fazla araştırma yapılması gerekliliğini teşvik etmiştir (J. Deng & Smith, 2018). Bu doğrultudaki gelişmeler sayesinde Mao döneminde etkisi azalan Konfüçyüsçü uygulamalar yeniden uygulanabilirlik kazanarak gündeme gelmiştir.

2. KONFÜÇYÜŞÇÜ DÜŞÜNCEDE DIŞ POLİTİKA

Konfüçyüsçü düşüncenin dış politikaya yönelik çıkarımları vardır. Ancak Konfüçyüs'ün kapsamlı bir dış politika doktrininin olmadığını belirtmek gerekmektedir. Bunun yerine, daha sonraki Konfüçyüsçü akademisyenler ve uygulayıcılar, devlet idaresi ve uluslararası ilişkiler konularını ele almak için Konfüçyüsçü ilkelerden yararlanmışlar ve bu temelde düşünceleri geliştirmişlerdir. Konfüçyüsçülük temelinde geliştirilen düşünceler modern devletlerin dış politika gündemlerinde yerini almıştır. Özellikle Çin, bu ilkesel düşünce sistemini dış politikasında başvurulabilir bir araç olarak kullanmaktadır.

Konfüçyüsçülük, liderlerin ahlaki karakterini ve dış politikadaki rollerini vurgular. Buna göre erdemli liderler küresel uyum ve barışa katkıda bulunurlar. Yardımseverlik, dış ilişkilerde çok önemli görülmüş ve devletlerin birbirleriyle karşılıklı anlayışa dayalı ilişki kurması teşvik edilmiştir. Konfüçyüsçü idealler barış içinde bir arada yaşamayı teşvik eder ve saldırganlığı önler, çatışmaları diyalog, müzakere ve diplomasi yoluyla çözer. Konfüçyüsçü düşünceye göre devletler, uluslararası ilişkilerdeki hiyerarşi kavramına uygun olarak, güçlü uluslara saygı ve sadakat göstermeye teşvik edilir. Konfüçyüsçülüğün meritokrasiye yaptığı vurgu diplomatik ilişkiler için de geçerli görülmüştür. Diplomat seçiminde yetkinliğe, bilgeliğe ve ahlaki karaktere öncelik verilir. Konfüçyüsçü gelenek, uluslar arasında bilgi, kültür ve fikir alışverişini teşvik ederek ortak insanlık duygusunu teşvik eder. Konfüçyüsçülük devletleri, farklı kültür ve değerlerin çeşitliliğini tanımaya ve takdir etmeye teşvik eder. Hoşgörü ve farklı bakış açılarının anlaşılması, barışçıl uluslararası ilişkiler için şart olarak görülmüştür. Konfüçyüsçü dış politikada sert gücün kullanılma amacı ise fetih, sömürü veya sömürgeleştirme değil, yalnızca cezalandırma ve düzeltme için olduğu belirtilmektedir. Bu anlayışa göre Çin kuvvetleri askeri müdahale sonrasında geri çekilmelidir. Temel prensip, Çin' e sadık olan aktörleri yüceltmek ve itaatsizleri, askeri güç uygulayarak cezalandırmaktır (Zhang, 2015). Barış içinde birlikte yaşama veya barışçıl kalkınma

hedefleri ile Konfüçyüsçü dış politikanın ve çağdaş Çin uluslararası ilişkilerinin temel ilkeleri arasında benzerlikler olduğu görülmektedir (Heberer, 2018). Bu benzerlik Çin kültüründe Ben-Öteki karşıtlığının olmadığını ve Çin'in farklı etnik gruplar arası bir arada yaşamayı kolaylaştıran bir düzen sağladığını ileri sürmektedir (Banban, 2018). Konfüçyüs'ün belirttiği ölçülü olmak, denge ve uyum gözetmek en yüksek erdem seviyesi olarak kabul edilmiştir. Bu doğrultuda eylemlerde aşırıya gitmemek ve akılcı olmak öne çıkarılmıştır (Lawrenz, 2021). Konfüçyüs'ün dengeleri gözetmeyi tavsiye etmesi, Çin'in dış politikada mantığı takip eden ve aşırı uçlara kaymayan bir yol izleyen aktör çerçevesinde anlaşılmasını sağlamıştır. Bu ilkenin takip edildiğinin vurgulanması halinde Çin'in yükselen bir tehdit olduğuna dair uluslararası endişelerin yatıştırılacağı düşünülmektedir (Zhao, 2018). Konfüçyüs'ün anlaşmalara ve yerleşik normlarına saygı gösterme taahhüdü modern uluslararası ilişkiler kapsamında uluslararası hukuku gözetmek olarak anlaşılabilir. Konfüçyüs, Augustine ve Aquinas gibi Batılı filozofların yaptığı gibi açık bir şekilde kapsamlı bir haklı savaş teorisi geliştirmedir. Ancak Konfüçyüsçü düşünce, haklı savaş kavramıyla ilişkilendirilebilecek bazı içgörüler sağlar. Konfüçyüsçülük, meşru otoritenin ve uygun yönetimin önemini vurgular. Konfüçyüs, yöneticilerin erdem ve doğrulukla hareket etmesi gerektiğine ve savaşların yalnızca meşru yöneticiler tarafından haklı amaçlar için yürütülmesi gerektiğini vurgulamıştır. Konfüçyüsçü düşüncede, askeri güç kullanımı öncelikle suç teşkil eden davranışları veya meşru yöneticiye karşı isyanı cezalandırma aracı olarak görülüyordu. Agresif genişleme veya fetih yerine düzeni yeniden tesis etmek ve adaleti sürdürmek üzerinde durulmaktaydı (Davidson, 2016). Diğer devletlerle ilişkide güvenilirlikle hareket etmek, ulusun taahhütlerini yerine getirmek bir diğer Konfüçyüsçü ilkeyi oluşturmaktadır. Devletin uluslararası ilişkilerdeki itibarının koruması hedeflenmiştir. Dış politika kararlarının uzun vadeli sonuçlarını dikkatlice düşünmek, duyguya dayalı dürtüsel eylemlerden kaçınmak, hakimiyet aramak veya hiyerarşik bir düzen kurmak yerine, uluslar arasında barış içinde bir arada yaşamayı ve işbirliğini hedeflemek diğer temel varsayımlardandır (Schuman, 2015).

Günümüzde Doğu Asya devletleri, hatta Konfüçyüsçü değerlerden doğrudan etkilenen Çin bile, genellikle Konfüçyüsçü ilkeleri diğer siyasi ve diplomatik felsefeler ile dış politika stratejilerine entegre etmektedir.

3. ÇİN'İN MEVCUT DIŞ POLİTİKASI

Çin'in dış politikası, diğer ülkelerin Çin'in kendi içişlerine müdahale etmekten kaçınması gerektiğini belirten müdahalesizlik ilkesine

dayanıyor. Çin, egemenliğe ve toprak bütünlüğüne karşılıklı saygıyı, karşılıklı saldırmamayı, birbirinin iç işlerine karışmamayı, eşitliği, karşılıklı çıkarı ve barış içinde bir arada yaşamayı teşvik ediyor. Çin, "temel çıkarları", Komünist Partinin yönetimini sürdürmek, Çin'in sosyal ve ekonomik büyümesini sürdürmek ve Çin'in egemenliğini ve toprak bütünlüğünü korumak da dahil olmak üzere dış politikasına yön veren temel hedefler olarak tanımlıyor. Çin, en önemli uluslararası ilişkiler hedeflerinden biri olarak "İnsanlık İçin Ortak Gelecek Topluluğunu" teşvik etmeye çalışmaktadır. Çin, 192 Birleşmiş Milletler üyesi ülkeden 179'uyla tam diplomatik bağlarını sürdürüyor ve "bağımsız bir barış dış politikasını sarsılmaz bir şekilde takip edeceğini" iddia ediyor. Çin ayrıca Pasifik ve Hint Okyanuslarındaki askeri, deniz ve diplomatik faaliyetlerini güçlendiriyor, Pasifik'teki ABD üstünlüğüne meydan okuyor ve İnci Dizisi stratejisiyle Hint Okyanusu'ndaki hayati noktalar üzerinde kontrolünü sürdürmeyi hedefliyor (Medeiros, 2009).

Çin'in dış politikası, egemenliğini ve toprak bütünlüğünü korumaya, kalkınma için elverişli bir uluslararası ortam yaratmaya, karşılıklı yarar sağlayan ekonomik işbirliğini teşvik etmeye ve küresel düzeni şekillendirmeye odaklanıyor. Temel özellikler arasında iddialılık, milliyetçilik, pragmatiklik ve çekincelerle birlikte çok taraflılık yer alıyor. Çin'in odak alanları arasında ekonomik diplomasi, teknoloji ve dijital yönetim, güvenlik ve askeri ilişkiler ile küresel kalkınma ve yönetim yer alıyor. Zorluklar arasında, işbirliği ve rekabetin dengelenmesi, insan haklarıyla ilgili kaygıların ele alınması ve Xi Jinping'in güçlü liderliği altındaki iç politika yer alıyor. Çin'in ulusal gurur ve tarihsel şikâyetler üzerindeki iddialılığı ve milliyetçi vurgusu, kamuoyunu ve politika kararlarını etkilemektedir (Ding & Panda, 2021).

Çin'in dış politikası; Asya, Afrika, Avrupa ve ötesindeki ülkeler arasındaki bağlantı ve işbirliğini geliştirmeyi amaçlayan bir altyapı ve ekonomik kalkınma projesi olan Kuşak ve Yol Girişimi'ni içermektedir. Bu proje, Çin'in küresel nüfuzunu genişletmesinin ve temel kaynaklara erişimini güvence altına almasının bir yolu olarak görülüyor. Çin'in ekonomi odaklı dış politikası, dünya çapındaki ülkelerle ticaret ve yatırım bağlarını güçlendirmeye odaklanıyor. Ancak Çin'in Güney Çin Denizi'ndeki toprak iddiaları gibi iddialı bölgesel politikaları Vietnam, Filipinler ve Japonya gibi komşu ülkelerle gerilimlere yol açmakta. Ülke aynı zamanda Tayvan'ı kendi topraklarının bir parçası olarak kabul ederek "Tek Çin" politikasını da sürdürüyor. Çin, gelişmekte olan ülkelerle bağları güçlendirmek için çok taraflı örgütlere ve forumlara katılarak, barışı koruma misyonlarına ve çatışma çözümü girişimlerine katılarak küresel olarak diplomatik çabalara aktif olarak katılmaktadır.

Çin'in yapay zeka, 5G gibi teknolojik ilerlemesi ve yenilikleri, başta ABD olmak üzere diğer ülkelerle işbirliğine ve rekabete yol açtı. Çin aynı zamanda uluslararası imajını geliştirmek ve küresel yükselişiyile ilgili olumlu bir anlatıyı teşvik etmek için kültürel alışverişler, eğitim girişimleri ve medya etkisi yoluyla yumuşak gücünü artırmaya da yatırım yapıyor (Y. Deng, 2022).

Çin Devlet Başkanı Xi Jinping, Çin merkezli bir dünya görüşünü destekliyor. Mao da aynısını yapmıştı ancak Xi'nin Çin merkeziliğinin 21. yüzyıl versiyonu farklı. Mao'nun, küresel komünizmi hayata geçirmek için Çin'in benzersiz bir yolunu ortaya çıkararak Çin'in dünya meselelerindeki merkezi konumunu yeniden tesis etmeyi umduğu, Çin'in kendi kültürünü ve tarihini birçok yönden reddettiği ve Konfüçyüsçülük karşıtı kampanyalar yürüttüğü yerde Xi, seleflerinin çabalarını referans alıyor. Jiang Zemin ve Hu Jintao, Konfüçyüsçülüğü ve devrim öncesi Çin'in diğer yönlerini yeniden canlandırırken sıklıkla Çin'in modern öncesi figürlerini bir gurur ve ilham kaynağı olarak tasvir etmiştir. Klasik Çin öğretilerine dayalı bir uluslararası ilişkiler ekolü inşa etme girişimi de Çin'in özgün bir yol izlemek isteğinin göstergesidir. Xi, 19. Parti Kongresi'nde Çin'in diğer gelişmekte olan ülkelere kendi modelinden bilgelik ve deneyim sunmaya hazır olduğunu açıkladığında, devlet kapitalizmi, Konfüçyüsçü bir devlet ve resmi olarak "sosyalizm" olarak adlandırılan klasik Çin düşüncesinin bir karışımından bahsetmekteydi (Bekkevold, 2022).

Çin'in yakın dönem dış politikası üzerindeki Konfüçyüsçü ilkelerin etkinliğini incelemek üzere 5 temel inceleme konusu tespit edilmiştir. Bunlar, Çin'in ikili ilişkileri, uluslararası örgütlerdeki rolü, ekonomik ilişkileri, yumuşak gücü, güvenlik ve bölgesel istikrar konularıdır.

4. ÇİN'İN İKİLİ İLİŞKİDEKİ TUTUMU

Çin'in ikili ilişkilerdeki duruşu, diğer ülkelerle birebir ilişkilerdeki yaklaşımını ve pozisyonunu ifade ediyor. İkili ilişkiler, iki egemen devlet arasındaki etkileşimi içerir ve her ülkenin genellikle bu ilişkilerdeki davranışına yön veren bir duruşu veya politikası vardır. Çin'in ikili ilişkilere ilişkin tutumu, tarihsel bağlam, jeopolitik değerlendirmeler, ekonomik çıkarlar ve diplomatik öncelikleri ile şekillenmektedir. Farklı ulusların birbirlerinden farklı tarihleri, çıkarları ve jeopolitik düşünceleri olduğundan, Çin'in devletlerle ikili ilişkilerine ilişkin tutumunun ilgili ülkeye bağlı olarak değişebileceğini belirtmek önemlidir. Ek olarak, uluslararası ilişkilerin dinamik doğası, Çin'in ikili ilişkilere ilişkin tutumunun, değişen koşullara ve önceliklere bağlı olarak zaman içinde değişebileceği anlamına geliyor.

4.1. Çin-Japonya İlişkileri

Japonya hem bölgesel olarak hem de küresel ölçekte etkili bir devlet olması nedeniyle iyi bir örneklem olacaktır. Çin-Japonya ilişkileri tarihi olaylar, toprak anlaşmazlıkları, ekonomik ilişkiler ve jeopolitik faktörler tarafından şekillenmiştir. Her iki ülke arasında güçlü kültürel ve tarihi bağlar bulunmakla birlikte, ilişkiler gerginliklerin yanı sıra işbirliği dönemlerine de sahne olmuştur. Çin'in Japonya'ya yönelik dış politikasında öne çıkan konular ekonomik çıkarlar, bölgesel istikrar ve milliyetçi duygular olmuştur.

Japon şirketleri, daha düşük maliyetlerden faydalanmak ve büyüyen Çin tüketici pazarına erişmek için bütünleşmiş tedarik zincirleri ve üretim tesisleri kurarak Çin'e önemli ölçüde yatırım yapmıştır. Örneğin, Toyota ve Honda Çin'de üretim tesisleri kurarken, Sony ve Panasonic'in Çin'de yerel ve küresel tüketici elektroniği üretimi için üretim tesisleri bulunmaktadır. İki ülke arasındaki bu finansal karşılıklı bağımlılık, şirketlere, tahvillere ve diğer finansal araçlara yapılan doğrudan yatırımların yanı sıra Çin piyasalarına yatırım yapan Japon finans kuruluşlarında da görülmektedir. Doğu Çin Denizi'ndeki Senkaku/Diaoyu Adaları anlaşmazlığı, toprak hakları iddiasında bulunan Çin ile Japonya arasında gerginlik nedenlerinden biridir. Doğu Asya Zirvesi ve ASEAN Plus Three gibi bölgesel forumlara her iki ülkede üyedir. Bölgesel işbirliği ve istikrarın her iki devlet tarafından öncelendiği bu formlardaki gayretleri ile öne çıkmaktadır. Çin'in Doğu ve Güney Çin Denizlerindeki askeri modernizasyonu ve deniz üzerindeki kapasitelerini genişletmesi bölgesel güvenlik anlamında endişeleri artırmıştır. Buna cevaben Japonya, kendi askeri kapasitesini arttırmaya yönelmiştir (Wan, 2016). Her iki ülkenin dışişleri bakanları, 2016'da ilişkileri iyileştirme yönündeki isteklerini dile getirmiş, Temmuz 2017'deki G20 Zirvesi sırasında Çin Devlet Başkanı Xi Jinping ve Japonya Başbakanı Shinzo Abe, ikili temasların artırılması konusunda mutabakata varmıştı. Siyasi ilişkilerdeki ilerlemenin aksine Çin-Japon ilişkilerindeki ekonomik bağ zayıflamıştır. Japonya'nın Çin'deki yatırımı 2012'de 13,5 milyar dolardan 2018'de 10,8 milyar dolara düşmüş. Çin'in Japonya'dan yaptığı doğrudan yabancı yatırım da 2013'te yaklaşık 20 milyar dolardan 2018'de 9,8 milyar dolara düşmüş (Chiang, 2019).

Konfüçyüsçülük uyum ve sosyal düzene yüksek değer verir. Çin ve Japonya arasındaki ekonomik karşılıklı bağımlılık, Japon şirketlerinin Çin'e yatırım yapması ve Çin'in de Japonya'da yatırımlar yapması, ekonomik uyum ve karşılıklı fayda sağlamaya yönelik pragmatik bir yaklaşımı yansıtır. Konfüçyüsçülük, doğru ve uygun dil kullanmanın

önemini vurgular. Senkaku/Diaoyu Adaları konusundaki anlaşmazlık, karşılıklı olarak aktörlerin birbirinin varlığını tanınması ve saygı duyması ve ayrıca anlaşmazlıkların çözümünde tarafların açık iletişim sağlaması ile çözüme kavuşacağı varsayılmaktadır. Konfüçyüsçü ilkeler muhtemel çatışmacı yaklaşımlara karşı diyalog ve işbirliğini teşvik etmektedir. Konfüçyüsçülük geleneksel olarak hiyerarşik bir sosyal düzeni destekler. Doğu Asya Zirvesi ve ASEAN Plus Three gibi bölgesel forumlara katılım, bölgesel hiyerarşinin tanınmasını ve komşularla uyumlu bir şekilde ilişki kurma çabasını yansıtmaktadır. Bu forumlara katılım aynı zamanda Konfüçyüsçü idealleri ve uluslararası ilişkilerde uygun davranışla uyumlu hale gelerek bölgede istikrar ve düzeni destekleyeceği varsayılabilir. Çin'in askeri modernizasyonu ve Japonya'nın tepkisi, ulusal gururdan ve kendi konumlarını koruma veya geliştirme arzusunun etkilenenler, bu da Konfüçyüsçü itibarını koruma kaygısını yansıtır. G20 Zirvesi sırasında liderlerin ilişkileri iyileştirme yönünde dile getirdiği istek ve yapılan anlaşmalar, Konfüçyüsçü yardımseverlik ilkeleriyle (Özlü, 2017: 35) uyumludur. Konfüçyüsçülük sosyal uyumun önemini altını çizer. İki devlet arasında zayıflayan ekonomik bağ, Konfüçyüsçü ideallerden bir sapma olarak görülebilir. Bu doğrultuda Konfüçyüsçü düşünce çoğunluğun iyiliği için ekonomik işbirliğinin gerekliliğini vurgulamaktadır. Çin'in Japonya'ya karşı mevcut dış politikası geçmişin hesabını güden rövanşist, intikamcı politikalarla ziyade Konfüçyüsçü ilkelerin çizgisine daha yakın olduğu görülmektedir. Aksi durumda Japonya'ya karşı katı bir izolasyon ya da sert güç araçlarının ön planda olduğu politikalar öne çıkmış olacaktır.

5. KÜRESEL YÖNETİŞİM VE ULUSLARARASI KURULUŞLARDA ÇİN

Çin, BM Güvenlik Konseyi'nin beş daimi üyesinden biridir. Son yıllarda Çin'in BM'deki rolü ve faaliyetleri önemli ölçüde artmıştır. Çin, BM'nin düzenli bütçesine ve barışı koruma bütçesine en fazla katkıda bulunan ikinci ülkedir ve BM barışı koruma operasyonlarına Güvenlik Konseyi'nin diğer daimi üyelerinden daha fazla personel sağlamaktadır. Çin ayrıca, BM'nin barış ve kalkınma çalışmalarını desteklemek için 112 işbirliği projesi başlatan Çin-BM Barış ve Kalkınma Fonu'nu da kurdu. Çin, gelişmekte olan ülkeleri savunmak ve kendi çıkarlarını desteklemek için BM'deki konumunu kullanmaktadır. Örneğin Çin, Güvenlik Konseyi'ndeki veto yetkisini, Suriye ve Myanmar kararları gibi kendi çıkarlarına aykırı olduğunu düşündüğü kararları engellemek için kullanmıştır (*Is China Contributing to the United Nations' Mission?*, 2016).

Çin, hem Şangay İşbirliği Örgütü'ne (ŞİÖ) hem de Kuşak ve Yol Girişimi'ne aktif olarak katılmaktadır. Önemli bir stratejik girişim olan

Kuşak Yol Girişimi, özellikle altyapı projeleri, ticaret ve yatırım fırsatları aracılığıyla bölgesel ölçekte ekonomik işbirliğini teşvik etmeyi, bölgedeki ekonomik işbirliğini özellikle ŞİÖ üyeleri arasında teşvik etmeyi amaçlıyor. Kuşak Yol Girişimi, Çin'in dünyaya sunduğu bir hizmet olarak görülüyor ve ŞİÖ, bunun uygulanması için önemli bir platform haline geldi. Çin'in Kuşak Yol'daki rolü ve yatırımları ŞİÖ'nün ekonomik işbirliği için hayati önem taşıyor ve Kuşak Yol'un akıbeti, ŞİÖ içindeki katılımcı ekonomilerin kalkınması için bir motor olarak görülüyor. ŞİÖ bağlamında Çin'in bölgesel jeoekonomik dinamikleri vurgulanmakta ve ŞİÖ içindeki bölgesel güvenlik, istikrar ve ekonomik işbirliğinin iç içe geçmiş doğası vurgulanmaktadır. Kuşak Yol Girişimi ile ŞİÖ birbirlerini tamamlayıcı olarak görülüyor. Kuşak Yol Girişimi, ŞİÖ'nün rolünü güçlendirmeye ve Çin'in Rusya ve diğer üye devletlerle işbirliğini derinleştirmesine yardımcı oluyor (Na-Xi et al., 2019).

Konfüçyüsçülük, sosyal ve politik ilişkilerde uyum ve işbirliğine değer veren bir felsefedir (Görgülü, 2021). Çin'in BM'deki etkileşimleri, uyumlu diplomatik ilişkilerin geliştirilmesi, barışçıl diyalogun savunulması ve uluslararası sorunların çözümü için müzakere yapılmasına odaklanıyor. Çin aynı zamanda yardımseverliği, ahlaki bütünlüğü, otoriteye ve kıdeme saygıyı ve karşılıklı çıkarı da vurguluyor. BM barışı koruma misyonlarına yaptığı katkılar, kalkınma girişimlerine verdiği mali destek çabaları, bu ilkelere olan bağlılığını yansıttığı şeklinde açıklanabilir.

Konfüçyüsçü değerler, özellikle Şangay İşbirliği Örgütü ve Kuşak ve Yol Girişimi gibi uluslararası işbirlikler bağlamında, Çin toplumundaki sosyal ve örgütsel dinamikler üzerinde görülebilmektedir. Bu değerler yardımseverlik, atalara saygı, uyum ve ahlaki bütünlük gibi ilkeleri vurgular. Birbirlerinin bakış açılarını anlamayı ve saygı duymayı içeren yardımseverlik, üye devletlerin birbirlerinin bakış açılarını anlamayı ve saygı duymayı vurgulayabileceği ŞİÖ içerisinde uygulanabilir. Kuşak Yol Girişimi'nde, Çin'in ekonomik ortaklıklara yaklaşımında, altyapı gelişimini ve ekonomik işbirliğini teşvik etmede yardımseverlik görülüyor. Bu, katılımcı ülkeler arasında karşılıklı yarar duygusunu teşvik eder. Öte yandan sosyal uyum ve barış içinde bir arada yaşamayı vurgulayarak üye devletleri bölgesel sorunları diplomatik olarak çözmek için birlikte çalışmaya teşvik ediyor. Kuşak Yol Girişimi'nin bağlantı ve altyapı projelerine verdiği önem, Konfüçyüsçü uyum, ekonomik bağların ve kültürel alışverişin güçlendirilmesi fikriyle uyumludur. Otoriteye ve kıdeme saygıyı içeren atalara saygı (otoriteye saygı), üye devletlerin örgütün liderleri tarafından belirlenen kararlara ve yönergelere saygı gösterebildiği uluslararası örgütlerin hiyerarşik yapılarına yansiyabilir. Kuşak Yol Girişimi'nde Çin'in projenin lideri ve başlatıcısı olarak rolü,

daha güçlü bir aktörün katılımcı ülkeler arasında kalkınma ve işbirliğine rehberlik etmede sorumlu bir rol üstlendiği atalara(otoriteye) saygının bir tezahürü olarak görülebilir. Konfüçyüsçülüğün merkezinde yer alan ahlaki bütünlük, etik davranışı ve erdemli ilkelere bağlılığı vurgular (Görgülü, 2021). Çin, etik iş uygulamalarına ve şeffaf yönetişime bağlı kalarak güveni ve inanılabilirliği artırabilir, karşılıklı yarara yönelik olumlu bir ortam oluşturabilir. Konfüçyüsçü değerler, ŞİÖ ve Kuşak Yol Girişimi gibi kuruluşlarda işbirliğine, uyuma ve karşılıklı faydaya katkıda bulunabilecek kültürel ve etik bir çerçeve sağlar. Katılımcı ülkeler, bu değerleri anlayıp benimseyerek güveni artırabilir, diplomatik bağları güçlendirebilir ve ortak hedefler ve faydalar ruhuyla sürdürülebilir kalkınmayı teşvik edebilir.

6. EKONOMİK İLİŞKİLER

Çin'in uluslararası ticarete yaklaşımı ekonomik pragmatizmin, stratejik planlamanın ve küreselleşmenin bir bileşimidir. Dünyanın ikinci büyük ekonomisi olarak önemli bir ihracatçı ve uluslararası ticaret anlaşmalarının katılımcısı haline geldi. Çin'in uluslararası ticaretinin temel yönleri arasında ihracata dayalı büyüme, ticaret fazlalarının sürdürülmesi, ikili ve çok taraflı ticaret anlaşmaları yapılması ve diğer üyelerle, özellikle de ABD ile olan ticari anlaşmazlıkların ele alınması yer alıyor. Çin'in Kuşak ve Yol Girişimi, antik İpek Yolu güzergahları üzerindeki ülkelerle altyapı projelerini ve ticaret anlaşmalarını içeren kapsamlı bir kalkınma stratejisinin bir örneğidir. Çin'in Dünya Ticaret Örgütü'ne (DTÖ) üyeliği, diğer üyelerle, özellikle de ABD ile fikri mülkiyet hakları, pazar erişimi ve devlet sübvansiyonları etrafında yoğunlaşan ticari anlaşmazlıklara yol açmıştır. Çin ekonomik diplomasiyi, gelişmekte olan ülkelerde ekonomik teşvikler, dış yardım ve altyapı yatırımları kullanarak siyasi ve ekonomik bağların güçlendirilmesi için kullanmaktadır. Çin, ihracatı artırmak için yuanın değerinin altında değerlendirme suçlamaları da dahil olmak üzere para politikaları nedeniyle eleştirilerle karşı karşıya kalmıştır. Zamanla Çin, ticaret ortaklarının dile getirdiği endişeleri gidererek ve daha dengeli bir küresel ticaret ortamına katkıda bulunarak yuanın değer kazanmasına olanak sağlayacak adımlar atmıştır. Çin, yapay zeka, robotik ve elektrikli araçlar gibi yüksek teknoloji sektörlerine odaklanan girişimleriyle başta teknoloji sektörü olmak üzere küresel tedarik zincirlerinde önemli bir rol oynamaktadır. Çin, COVID-19 salgınının etkisi gibi değişen küresel dinamiklere yanıt olarak ihracat pazarlarını çeşitlendirmeye, iç tüketimi güçlendirmeye ve küresel tedarik zincirlerindeki aksamalar karşısında dayanıklılığını artıran teknolojilere yatırım yapmaya çalışmıştır (Bughin et al., 2019).

Konfüçyüsçülük genellikle düşünmeyi ve akılcı kararlar vermeyi vurgular. Çin'in yüksek teknoloji endüstrilerini geliştirmeye odaklanan girişimlere katılımı, ekonomik geleceğini ve küresel sahnede teknolojik liderliğini güvence altına almaya yönelik akılcı bir yaklaşımı yansıtır. Konfüçyüsçü esneklik ve uyum yeteneği, Çin'in ihracat pazarlarını çeşitlendirmek ve dayanıklı teknolojilere yatırım yapmak gibi değişen küresel dinamiklere verdiği tepkiye de yansır. Ekonomik stratejileri ayarlama yeteneği, Konfüçyüs'ün değişen koşullara uyum sağlama fikriyle uyumludur. Konfüçyüsçü uygunluk ve karşılıklı yarar ilkeleri, Çin'in ticaret anlaşmalarında, ekonomik ortaklıklarda ve kalkınma projelerinde karşılıklı fayda arayışı (kazan-kazan), Konfüçyüs'ün işleri uygun şekilde yürütme ve etkileşimlerin karşılıklı olarak avantajlı olmasını sağlama idealiyle örtüşmektedir. Konfüçyüsçü ahlaki dürüstlük, etik davranışı ve erdemli ilkelere bağlılığı vurgular. Çin'in DTÖ gibi çok taraflı ticaret anlaşmalarına katılması doğrultusunda fikri mülkiyet hakları gibi konulara riayet etmesi gerekmektedir. Fakat Çin'in bu konudaki tartışmalı tutum ve davranışları Konfüçyüsçü ilkelerden sapma olarak değerlendirilebilir.

7. ÇİN VE YUMUŞAK GÜCÜ

Yumuşak güç tarihsel olarak Çin için çok eski zamanlara dayanan bir uygulamadır. 771-476 yılları arasında Çin, "Yüz Düşünce Okulu" döneminde yumuşak gücü bir araç olarak kullanmıştır. Konfüçyüsçü düşünce ayrıca fiziksel güç yerine yumuşak gücün kullanılmasını savunmuştur. Çinli Amiral Zheng He, Görevleri sırasında Asya, Orta Doğu ve Afrika'da Çinli tüccarlara yeni pazarlar açmak için yumuşak gücü kullanmıştır. Çin, Mao'dan sonra küresel hedefler belirleyip uygulayarak dünya için daha erişilebilir hale gelmiştir. Yumuşak güç, bu hedeflere ulaşmak için kullanılan stratejilerden biri olmuş ve Çin'in küresel ilişkilerdeki hakim konumunu güçlendirmiştir. Komünist bir devlet olarak Çin, dünya çapında imajını güçlendirmek ve Çin çekiciliğini geliştirmek amacıyla tüm yumuşak güç araçlarını devlet kontrolü altında tutmaktadır. Hu Jintao liderliğindeki Çin, 2000'li yılların başında "Barışçıl Yükseliş" ve "Uyumlu Dünya" gibi söylemlerle barış ve uyum içinde büyüyen bir güç oluşturmayı hedeflemiş ve bunu yumuşak güç araçlarıyla desteklemiştir. Konfüçyüs Enstitüleri, Çince dersleri veren ve Çin'i dünya çapında tanıtan bir yumuşak güç aracıdır. Pekin'deki Hanban ve Konfüçyüs Genel Merkezleri tarafından yönetilen bu enstitüler, Çin'in küresel bir cazibe oluşturmasını sağlıyor. 2019 itibarıyla 162 ülkede 550 Konfüçyüs Enstitüsü ve 1172 derslik faaliyet göstermektedir. Çin, küresel yumuşak gücü geliştirmek amacıyla Konfüçyüsçü ilkeleri ve kültürel değerleri benimsemiştir. Bu enstitüler dünyanın her yerinden öğrenci

çekerek Çin'in uluslararası cazibesini arttırmayı hedeflemektedir. Çin'in önde gelen medya aracı CGTN, Çin'in imajını, dilini, kültürünü ve turizm fırsatlarını dünyaya tanıtmaktadır. CGTN 171 ülkede İngilizce, Arapça, Fransızca, İspanyolca dilde yayın yapmaktadır ve devlet kontrolüne tabidir. China Radio International, 65 dilde yayın yapan dünyanın en büyük ikinci radyo istasyonudur. Çin, dünya genelinde geniş bir ticaret ağı kurarak büyüyen ekonomisini yumuşak güç aracı olarak kullanıyor. Çin, az gelişmiş ülkelerdeki yatırımları ile ülkeleri kendine çekerek yumuşak gücünü kullanıyor. Çin'in bu girişimleri küresel nüfuzunu artırmasına ve küresel anlamda çekiciliğini artırmasına yardımcı oluyor (Beyaz, 2023).

Konfüçyüsçülük yardımseverliği ve uyumlu ilişkiler arayışını vurgular. Çin'in Konfüçyüs Enstitüleri gibi yumuşak güç araçlarını kullanması, dünya çapında kültürel anlayışı ve dil eğitimini teşvik eden yardımsever bir yaklaşımı yansıtıyor. "Uyumlu bir Dünya" yaratma amacı, Konfüçyüs'ün uluslar arasında barış içinde bir arada yaşamayı teşvik etme idealleriyle uyumludur. Konfüçyüsçü düşünce eğitime ve kültürel değerlerin aktarımına büyük değer verir. Konfüçyüs Enstitüleri, toplumsal gelişmenin bir aracı olarak Konfüçyüsçü kültürel süreklilik ve eğitim ilkeleriyle uyumlu olarak Çince dil kursları sunarak ve Çin kültürünü küresel olarak tanıtarak yumuşak bir güç aracı olarak hizmet ediyor. Konfüçyüsçü ahlaki bütünlük, etik davranışı ve erdemli ilkelere bağlılığı içerir. CGTN ve China Radio International gibi yumuşak güç araçları, Çin'in kültürel ve ahlaki değerlerini dünyaya tanıtacak, Konfüçyüsçü ideallerle uyumlu olumlu bir küresel imaja katkıda bulunacak platformlar olarak görülebilir. Çin'in az gelişmiş ülkelerdeki yatırımlar gibi ekonomik girişimler yoluyla yumuşak güç kullanması, karşılıklı faydaya olan bağlılığı yansıtıyor. Bu yaklaşım, Konfüçyüsçü ideallerle uyumludur. Konfüçyüsçülük genellikle uzun vadeli düşünmeyi ve stratejik planlamayı vurgular. Çin'in "Barışçıl Yükseliş" ve "Uyumlu Dünya" gibi girişimlerde görüldüğü gibi yumuşak güç kullanımı, Konfüçyüsçü düşünceli ve ileri görüşlü yönetim ilkeleriyle uyumlu, uluslararası ilişkilere yönelik stratejik bir yaklaşımı yansıtıyor.

Konfüçyüsçü esneklik ve uyum sağlama, Çin'in değişen küresel dinamiklere yanıt olarak yumuşak güç araçlarını kullanmasına da yansıyor. "Barışçıl Yükseliş" vurgusu ve CGTN gibi araçların birçok dilde çeşitlendirilmesi, Konfüçyüsçü ideallerle örtüşen, gelişen koşullara uyum sağlama becerisine işaret ediyor.

8. GÜVENLİK VE BÖLGESEL İSTİKRAR

Çin'in güvenlik politikası, ulusal güvenliğin çeşitli yönlerinin bir çerçevesidir. Başkan Xi Jinping'in liderliğinde Çin, yönetimin tüm yönlerine nüfuz eden kapsamlı bir ulusal güvenlik yaklaşımını benimsedi. Bu yaklaşım, ulusal egemenlik, güvenlik ve kalkınma çıkarlarını temel faktörler olarak görmektedir. Başkan Xi, 2014 yılında halkın güvenliğini, siyasi güvenliği, ekonomik güvenliği, askeri güvenliği, kültürel güvenliği ve ekolojik güvenliği vurgulayan bütünsel güvenlik konseptini tanıtmıştı. Politika aynı zamanda hem dış hem de iç güvenliği ele alıyor ve yabancı güçlerin iç işlere müdahalesi konusundaki endişelerini vurguluyor (Withitwinyuchon, 2020). ABD, Çin'le rekabet etmek ve Çin'i kontrol altına almak için Asya Pasifik bölgesinde askeri ittifaklarını sağlamlaştırıyor ve yenilerini oluşturuyor. Çin, günümüze kadar ABD öncülüğündeki askeri ittifaklara, Çin'i hedef almadıkları sürece meydan okumamıştır. Ancak son yıllarda durum büyük ölçüde değişti. Çin'in bölgesel güvenlik işbirliğine yaklaşımı sadece Çin'in eylemlerine değil, aynı zamanda ABD ve müttefiklerinin Çin'in meşru güvenlik kaygılarını nasıl ele aldığına bağlı olarak gelişmiştir (Jia, 2022). Pekin'in karşı karşıya olduğu bir diğer güvenlik riski de Tibet ve Sincan'daki istikrarsızlıktır. İç karışıklıklar Çin'e düşman olan uluslararası güçlerin davranışlarına olan güvensizliği artırabilir ve Pekin'in dış politikasını etkileyebilir. Afganistan'da Taliban ve El Kaide'ye karşı savaşmak üzere eğitilen Doğu Türkistan İslami Hareketi, Sincan'daki Müslüman ayrılıkçılardan Çin'e yönelik başlıca terör tehlikesini oluşturuyor (Yang, 2010). Tayvan sorunu Çin'in temel güvenlik meseleleri arasında yer almaktadır. Tayvan Boğazı, Çin ile yabancı güçler arasındaki askeri çatışma ihtimalinin en yüksek olduğu yerdir. Ağustos 2022'de dönemin ABD Temsilciler Meclisi Sözcüsü Nancy Pelosi, Çin'in muhalefetine meydan okuyarak Tayvan'a provokatif bir ziyarette bulunmuş ve bu durum Çin hükümetini kesin muhalefetine ifade etmeye ve sağlam karşı önlemler almaya itmştir. Buna ek olarak, 2022 yılı sonunda ABD Kongresi tarafından kabul edilen 2023 Mali Yılı Ulusal Savunma Yetki Yasası, önceki Tayvan Politika Yasası'nun birçok maddesini gizlice içeriyordu. Kanun, özellikle "bölgesel acil durum stoğu" oluşturmak amacıyla 2023-2027 mali yılları boyunca Tayvan yetkililerine 10 milyar dolar değerinde ücretsiz askeri yardım ve 2 milyar dolar değerinde askeri kredi vermektedir (*External Security Risks for China in 2023*, 2023). Tayvan ile ilgili özel ilgisini belirtmesine karşın ABD ölçeğinde büyük bir devletin Çin'e rağmen Tayvan'a askeri destek vermesi Çin'i doğal olarak savunmacı bir yol izlemeye itmektedir.

Çin'in denizasıırı çıkarları, komşu ülkeler, Kuşak ve Yol Girişimi ülkelerindeki siyasi değişiklikler ve iç çatışmalar nedeniyle tehdit altında. Bunlar, Güneydoğu Asya ülkelerindeki iç çatışmaları, Güney Asya

ülkelerindeki ekonomik sıkıntıları ve Rusya'nın Uzak Doğu'sundaki çalkantıları içerebilir. Afganistan ve Pakistan'daki terör saldırıları ve kötüleşen güvenlik durumları da Çin'in güvenlik ortamını etkileyebilir. Çin-Afrika işbirliği, Etiyopya, Sudan, Gine, Çad, Burkina Faso ve Mali'deki projelerin siyasi çalkantılar nedeniyle ertelenmesi veya durdurulması nedeniyle zorluklarla karşı karşıya. Kuzeydoğu Asya, nükleer füzeler ve ABD'nin Hint-Pasifik Stratejisi nedeniyle artan güvenlik riskleriyle karşı karşıya. Japonya'nın Ulusal Güvenlik Stratejisi füze fırlatma alanlarına karşı saldırı yapmayı hedeflerken, Kore Cumhuriyeti ve Kuzey Kore kıtalararası balistik füzeleri test ediyor. Kuzey Kore'nin 2023'teki yedinci nükleer testi gerilimi tırmandırabilir ve potansiyel olarak Çin'i etkileyebilir. ABD, Güney Kore ve Japonya ortak askeri tatbikatlar düzenleyebilir ve bu da bölgesel bölünmenin hızlanmasına yol açabilir (*External Security Risks for China in 2023*, 2023). Bu durumların hepsi Çin'in mevcut ya da potansiyel güvenlik sorunlarını oluşturmaktadır.

Konfüçyüsçülük istikrarlı ve uyumlu bir devletin önemini vurgular. Başkan Xi Jinping'in ulusal egemenlik ve güvenliği de içeren bütünsel güvenlik konsepti, Konfüçyüs'ün toplumsal düzeni ve istikrarı korumaya yönelik idealleriyle örtüşüyor. Konfüçyüsçülük, hükümdarın halkın meşru kaygılarını ve refahını ele alma sorumluluğuna değer verir. Çin'in meşru güvenlik endişelerini gidermeye dayalı bölgesel güvenlik işbirliğine yönelik gelişen yaklaşımı, sorumlu yönetime yönelik Konfüçyüsçü vurguyu yansıtıyor. Konfüçyüsçü ilkeler iç uyumun önemini vurgular. Tibet ve Sincan'daki istikrarsızlığın Pekin'in dış politikasını etkilemesi konusundaki endişeler, iç huzursuzluğun dış ilişkileri ve güveni etkileyebileceği yönündeki Konfüçyüsçü fikrin altını çiziyor. Konfüçyüsçülük genellikle barışı ve etik yönetimi teşvik eder. Çin'in ABD askeri ittifaklarına ve Tayvan'a verdiği desteğe yanıt olarak savunma duruşu, saldırgan stratejilerden ziyade savunmacı stratejilere yönelik bir tercihi yansıttığı için Konfüçyüsçü değerlerle uyumludur. Konfüçyüsçülük uluslararası ilişkilerde yardımseverliği ve etik davranışı teşvik eder. Çin'in denizaşırı projelere katılımı, zorluklarla karşılaşsa da, işbirliğini ve ekonomik kalkınmayı teşvik etmesi Konfüçyüsçü değerlerin bir uzantısı olarak görülebilir. Konfüçyüsçülük uyumlu bir toplum fikrini desteklemektedir. Nükleer tehditler ve askeri tatbikatlar nedeniyle olası bölgesel bölünmeden söz edilmesi, bölgesel uyumun bozulduğunu öne sürdüğü için Konfüçyüs ilkelerine aykırıdır. Kuşak ve Yol Girişimi ülkelerindeki Çin'in çıkarlarını etkileyen ekonomik sıkıntılar ya da güvenlik tehditleri, Konfüçyüsçülüğün teşvik ettiği uyumlu kalkınma ve işbirliğine yönelik bir meydan okuma olarak görülebilir.

SONUÇ

Bu kapsamlı araştırma, Konfüçyüsçülüğün modern Çin dış politikasının çeşitli yönleri üzerindeki derin etkisini aydınlatmıştır. Konfüçyüsçü değerlerin çağdaş Çin'de, özellikle Başkan Xi Jinping'in liderliğinde yeniden canlanması, ülkenin iç yönetimini ve uluslararası ilişkilerini önemli ölçüde şekillendirmiştir. Konfüçyüsçü ahlak, adalet, empati ve sosyal görev ilkeleri, ahlaki liderliğin ve sosyal uyumun önemini vurgulayarak Çin'in diplomatik stratejileri üzerinde silinmez bir iz bırakmıştır.

Konfüçyüsçü düşüncenin Çin'in dış politikasına entegrasyonu, barış içinde bir arada yaşama, müdahale etmeme ve egemenliğe karşılıklı saygı konusundaki kararlılığında açıkça görülmektedir. Dengeli olma, aşırıya gitmeme, ılımlı olma ve evrensel ahlaki yasa gibi Konfüçyüsçü öğretiler, Konfüçyüsçü ideallerin modern uluslararası ilişkilerin geçişken ortamına uyarlanabilirliğini yansıtmaktadır. Konfüçyüsçü ilkelerin Çin'in dış politika stratejilerine diğer siyasi ve diplomatik felsefelerle birlikte dahil edilmesi, benimsenen çok yönlü yaklaşımın bir göstergesidir.

Çin'in ikili ilişkilere ilişkin diplomatik duruşu, Japonya ile ilişkilerinde örneklediği gibi, Konfüçyüs ilkelerinin incelikli uygulamasını yansıtır. Ekonomik çıkarlar, bölgesel istikrar ve milliyetçi duygular, Konfüçyüs'ün uyum ve toplumsal düzen idealleriyle uyum içinde dengeleniyor. Dahası, Çin'in uluslararası örgütlere aktif katılımı, BM'ye yaptığı katkılar ve Kuşak ve Yol Girişimi gibi bölgesel girişimlere katılımı, Konfüçyüsçü yardımseverlik, ahlaki dürüstlük ve otoriteye saygı değerlerini vurgulamaktadır.

Çin'in uluslararası ticaret stratejisi, Konfüçyüsçü karşılıklı yarar ve uyum ilkeleriyle uyumlu pragmatik bir yaklaşımı ortaya koyuyor. Ancak ticari anlaşmazlıklar ve fikri mülkiyet haklarına ilişkin tartışmalı konular gibi zorluklar, Konfüçyüsçü etik normlara bağlı kalarak küresel ekonomik dinamikleri yönlendirmenin zorluğunu ortaya koyuyor.

Kökleri eski Çin geleneklerine dayanan yumuşak güç, küresel nüfuzu teşvik etmek için modern bir araç olarak hizmet etmektedir. Çin'in Konfüçyüs Enstitülerinden, CGTN gibi medya kuruluşlarından ve China Radio International aracılığıyla uluslararası yayından faydalanması, onun kültürel süreklilik ve eğitime olan bağlılığını yansıtır. Yumuşak gücün bu stratejik yayılımı, Konfüçyüsçü ideallerle uyum içindedir ve Çin'in gelişen küresel dinamiklere yanıt verme yeteneğinin altını çizmektedir.

Başkan Xi Jinping yönetimindeki güvenlik politikası, hem iç hem de dış güvenlik kaygılarını ele alan bütünsel bir yaklaşımı yansıtır. Çin'in

benimsediği savunma duruşu, işbirliği ve ekonomik kalkınma taahhüdüyle birleştiğinde, istikrar ve sorumlu yönetimi vurgulayan Konfüçyüsçü ilkelerle örtüşüyor. Tibet, Sincan ve Tayvan Boğazı'ndaki güvenlik risklerine karşı uyguladığı anti-ofansif politika, Konfüçyüsçülüğün Çin'in güvenlik stratejisiyle uyumluluğunun altını çiziyor.

Bu çalışma, Konfüçyüsçülüğün Çin'in uluslararası toplumla ilişkisini şekillendirmedeki kalıcı önemini ortaya çıkarmıştır. Çin, çağdaş küresel olayların karmaşıklığıyla yüzleşirken, Konfüçyüsçü değerler yol gösterici bir güç olarak hizmet etmeye devam ediyor ve ülkenin diplomatik öncelikleri, etik kaygıları ve uyumlu bir dünya düzenine olan bağlılığı hakkında fikir veriyor. Konfüçyüsçü ideallerin modern Çin dış politikasına entegrasyonu, küresel işbirliği ve karşılıklı anlayış arayışında gelenek ve uyum arasındaki dinamik etkileşimi örneklendirmektedir.

Kaynakça

BANBAN, D. (2018). Harmony In Diversity: An Empirical Study Of Harmonious Co-Existence In The Multi-Ethnic Culture Of Qinghai. *International Journal of Anthropology and Ethnology*, 2(1), s. 2–23.

BEYAZ, F. (2023). Çin Dış Politikasında Yumuşak Güç Dinamiğinin Kullanımı: Çin Etiyopya İlişkileri Örneği. *Sakarya İktisat Dergisi*, 12(4), s. 499–518.

BUGHİN, J., Manyika, J., & Woetzel, J. (2019). *China and the World: Inside the Dynamics of a Changing Relationship*.

CHİANG, M. H. (2019). Contemporary China-Japan Relations: the Politically Driven Economic Linkage. *East Asia*, 36(4), s. 271–290. <https://doi.org/10.1007/S12140-019-09321-X/FIGURES/4>

DAVIDSON, L. A. (2016). *Inclusive Just War Theory: Confucian And Mohist Contributions*. Colorado State University.

DENG, J., & Smith, C. A. (2018). The Rise of New Confucianism and the Return of Spirituality to Politics in Mainland China. *China Information*, 32(2), s. 294–314.

DENG, Y. (2022). *China's Strategic Opportunity: Change and Revisionism in Chinese Foreign Policy*. Cambridge University Press.

DİNG, A. S., & Panda, J. P. (2021). *Chinese Politics and Foreign Policy Under Xi Jinping: The Future Political Trajectory*. Routledge.

External Security Risks for China in 2023. (2023). China Us Focus. <https://www.chinausfocus.com/peace-security/external-security-risks-for-china-in-2023>

GARDNER, D. K. (2014). *Confucianism: A Very Short Introduction*. Oxford

University Press.

GÖRGÜLÜ, B. (2021). *Çin Dış Politikasında Konfüçyüsçülük*. Pamukkale Üniversitesi.

HEBERER, T. (2018). *China and Its National Minorities: Autonomy or Assimilation*. Routledge.

HOOBLER, D., & Hoobler, T. (2009). *Confucianism*. Chelsea House Publications.

Is China Contributing to the United Nations' Mission? (2016). China Power. <https://chinapower.csis.org/china-un-mission/>

JIA, Q. (2022). *Reconstructing China's Role in Regional Security*. East Asia Forum. <https://www.eastasiaforum.org/2022/11/06/reconstructing-chinas-role-in-regional-security/>

LAWRENZ, J. (2021). Confucius, Aristotle, and the Golden Mean: A Diptych on Ethical Virtues. *The European Legacy*, 26(2), s. 149-169.

MEDEIROS, E. S. (2009). *China's International Behavior: Activism, Opportunism, and Diversification*. Rand Corporation.

Na-Xi, L., Meng-Fang, H., & Shan-Bing, L. (2019). How the Belt and Road Initiative Can Help Strengthen the Role of the SCO and Deepen China's Cooperation with Russia and the Countries of Central Asia. *India Quarterly: A Journal of International Affairs*, 75(1), s. 56-68.

OLDSTONE-Moore, J. (2023). *The Oxford Handbook Of Confucianism*. Oxford University Press.

ÖZLÜ, G. (2017). *Konfüçyüsçü Yönetim Düşüncesi: Joseon Hanedanlığı*. Ankara Üniversitesi.

SCHUMAN, M. (2015). *Confucius: And the World He Created*. Basic Books.

SÜR, B. (2022). Konfüçyanizmin Temel Değerleri Üzerine Bir Analiz. *Kamu Yönetimi ve Politikaları Dergisi*, 3(1), s. 83-99.

WAN, M. (2016). *Understanding Japan-China Relations*. World Scientific Publishing.

WITHTWINYUCHON, N. (2020). The Evolution of China's Security Policy: From Deng to Xi. *Rangsit Journal of Social Sciences and Humanities*, 7(1), s. 15-25.

YANG, J. (2010). China's Security Challenges: Priorities and Policy Implications. In *Asia Pacific Countries' Security Outlook and Its Implications for the Defense Sector* (s. 141-159). The National Institute for Defense Studies.

ZHANG, F. (2015). Confucian Foreign Policy Traditions in Chinese History. *The Chinese Journal of International Politics*, 8(2), s. 197-218.

ZHAO, Q. (2018). The Influence of Confucianism on Chinese Politics and

Foreign Policy. *Asian Education and Development Studies*, 7(4), s. 321–328.

ZHOU, J., & Zhang, Y. (2016). Influence of Chinese Politics and Culture on Decision Making. *Urban Design and Planning*, 169(5), s. 209–215.

YAYIN TANITIMI / BOOK REVIEW

Activating China: Local Actors, Foreign Influence, And State Response

Alişan BALTACI*

Künye: MATSUZAWA, S. (2019), *Activating China: Local Actors, Foreign Influence, and State Response*, Londra: Routledge Taylor & Francis Group, 171 sayfa.

Kitap Yazarının Biyografisi

Setsuko Matsuzawa, Wooster Üniversitesi'nde (The College of Wooster) Doğu Asya Çalışmaları, Antropoloji ve Sosyoloji alanlarında çalışmalarını sürdürmektedir. Doktora derecesini Kaliforniya Üniversitesi'nde Sosyoloji alanında almıştır. Başlıca araştırma alanları; Toplumsal Hareketler, Çevre Sosyolojisi, Kalkınma, Hukuk, Ulusötesi ve Küresel Sosyoloji ve Doğu Asya Toplulukları'dır (Çin ve Japonya). Sosyoloji, Küreselleşme ve Güncel Çin Toplumu ile ilgili dersler vermektedir. Japonya ve Çin ile ilgili olarak yapmış olduğu ırkçılık, kadın hakları ve hareketleri, çevre koruma hareketleri, devlet-halk ve küresel aktörlerin ilişkileri gibi araştırmalarıyla dikkat çekmektedir.

GİRİŞ

Kitap, Çin'de sosyal ve çevresel konularda faaliyet gösteren uluslararası Sivil Toplum Kuruluşlarının (STK) etkilerini örnek vakalar üzerinden incelemektedir. Bu incelemede Çin'deki sivil yerel aktörlerin, uluslararası STK'lar ve Çin Hükümeti'nin süreçleri ele alış ve algılayış şekline odaklanılmaktadır. Yazar, nihayetinde uluslararası STK'ların yerel girişimlerinde sürecin büyük ölçüde yerel aktörlerin ve işbirlikçilerin takındığı tavır ile şekillendiğini ileri sürmektedir. Çalışmanın temasını Çin'in Yabancı STK'ları düzenleyen 2017 Denizaşırı Yasası ve 2012'den bu yana Xi Jinping'in liderliği altında yabancı nüfuza yönelik devlet retoriğinin yeniden canlanmasından alan Matsuzawa, küresel projelerin

* Dr, Yüksek İhtisas Üniversitesi, alisanbaltaci@yiu.edu.tr, ORCID: [0000-0002-3280-405X](https://orcid.org/0000-0002-3280-405X)

yerel aktörler tarafından sık sık ve önemli ölçüde güncellendiği sonucuna varmaktadır. Eser, Çin Halk Cumhuriyeti'nde devletin uluslararası STK'lara bakış açısını aktaran sınırlı kaynaklardan biri olması hasebiyle dikkate değer görülmektedir.

İnceleme ve Değerlendirme

“Activating China: Local Actors, Foreign Influence, and State Response” (Tr. Çin'i Harekete Geçirmek: Yerel Aktörler, Yabancı Etkisi ve Devletin Tepkisi) 2019 yılında Routledge Taylor & Francis Group tarafından yayınlanmış olup 7 bölümden ve 171 sayfadan oluşmaktadır. Kitaptaki bölümler sırasıyla şunlardır:

1. Kapının eşiğindeki şeytanlar: Çin ve "yabancı etkisi"
2. Küresel söylemler ve Çin'de STK'ların gelişimi
3. Çin'in sınır hattı taşrasında gelişme: Yunnan
4. Ford Vakfı'nın yoksulluğu azaltma projesi: Katılımcı söylemin istenmeyen sonuçları
5. Nu Nehri hidroelektrik barajına karşı STK aktivizmi: Ulusötesi aktivizmin yatay dinamikleri
6. Olağanüstü yerleri kurtarmak: Çin'in ilk ulusal parkının ironisi
7. Sonuç: Ulusötesi aktivizmde yerel aktörler

Kitap, Wooster Koleji'nde Güney Asya Çalışmaları, Antropoloji ve Sosyoloji bölümlerinde Doçent Doktor olarak çalışan Setsuko Matsuzawa tarafından yazılmıştır. Yazarın ilgi alanları sosyal hareketler, çevre sosyolojisi, kalkınma, hukuk, uluslararası ve küresel sosyoloji, Doğu Asya toplumlarıdır. Başlıca araştırma alanıysa Doğu Asya'daki çevresel aktivizmdir. Yazar bu eserinde Çin'deki sivil toplum örgütlerinin tek parti hükümetiyle arasında yaşananları güneybatıda bulunan Yunan'da yaşananlar üzerinden irdelemektedir. Bunun sebebi Yunnan Arazi Yönetimi Projesi'nin Çin'deki ilk katılımcı proje olarak kabul edilmesidir. Bu projeye dahil olan akademisyenler ve yerel aktörlerin uluslararası ortaklarıyla aynı kalkınma dilini konuştukları ve atılımları gerçekleştirdikleri de eserde belirtilmektedir.

Yazar bu çalışmada uluslararası *“Sivil Toplum Kuruluşlarını”, “Sınır Ötesi Savunuculuk Ağları”* (SÖSA) kavramı içerisinde ele almaktadır. Bu kavram, literatüre Keck ve Sikkink'in 1998'deki çalışmalarıyla girmiştir. SÖSA'lar çoğunlukla insan veya kadın hakları gibi unsurların savunulması amacıyla kurulmaktadır. Ağdaki üyeler arasında meydana gelen iletişim ve görüş alışverişi neticesinde ortak değerlerin paylaşılması ve yayılması kolaylaşmaktadır. SÖSA çoğunlukla yerel bir

aktörün veya sınır ötesi STK'nın bir söylemi bir yörede gündeme getirmesiyle ortaya çıkmaktadır.

Yazar, bu çalışmasında konuyu kronolojik bir zemine belirli bir mantık sistematiğiyle oturtmak için öncelikle tarihsel süreçlere değinmektedir. Bu aşamada Çin'de yerel STK'ların ortaya çıkışı, uluslararası STK'ların Çin'de faaliyetlerine başlamaları ve bu süreçte yerel aktörlerle Çin Hükümeti'nin konuya bakış açısını ortaya koymaya çalışmaktadır. Her ne kadar mantık çerçevesine uygun bir tasarım kullanılmış olsa da olayların akışı tam bir kronolojik akış halinde ilerlemediğinden okuyucuda bir kafa karışıklığına sebep olabilmektedir. Fakat bölüm sonlarında aktarılan özetler bir nebze olsun bu karışıklığın giderilmesine yardımcı olmaktadır. Ayrıca kitap dinamik bir süreci ele aldığından işlenen konunun hem geçmişten bugüne gelen etkileri hem de bugünden geleceğe olası yansımaları devamlılık arz edecek türdedir.

Diğer taraftan kitapta bazı konuların yeterince irdelenmediğini de söylemek yerinde olacaktır. Örneğin STK'lar tarafından gerçekleştirilen eylemler ve merkezi hükümetle ilişkileri çalışmada yeterince işlenememiş, bu sebeple Çin Hükümeti, STK'ların her türlü itirazına boyun eğer durumda lanse edilmiştir. Benzer şekilde projeye dâhil olan yerel ahalinin olaylara fiili olarak ne şekilde dâhil olduğu, hükümet-STK anlaşmazlıklarında kimden taraf olduğu da kitaptaki malumattan anlaşılammamaktadır. Bir diğer önemli husus ise sivil aktörler tarafından gerçekleştirilen eylemlerin oldukça yüzeysel bir şekilde imza toplama, konferans düzenleme gibi içeriği kapalı bir şekilde aktarıldığı, bunların sonuçları ve altında yatan motivasyonların yeterince irdelenmediği dikkat çekmektedir. Dolayısıyla bahsi geçen sivil eylemlerin gücü yayın içerisinde oldukça silik kalmakta; bir yerel hareketten ziyade ulus ötesinden gelen bir STK'nın münferit bir girişimi gibi görünmektedir.

Kitaptan Notlar

Son 40 yılda Çin her ne kadar dünyanın 2. Büyük ekonomisi haline gelmişse de Yunnan bölgesi genel itibariyle fakir bir iç bölge olarak kalmıştır. Bu durum 2014 İnsani Gelişmişlik Endeksi'nde bölgenin 32 eyalet içinde sondan ikinci olmasıyla da tescil edilmiştir. Bölge, Çin'deki en geniş etnik azınlığın yaşadığı yerdir. Bölgenin %94'ü dağlık arazidir. Bölgedeki ilk çevresel STK girişimlerinin 2001 yılında başladığı bilinmektedir. Yerel ahali Yunnan'ı Çin'in bir parçasından ziyade Çin ile Güney Doğu Asya ülkeleri arasında bir köprü olarak değerlendirmektedir. Bölgenin zenginleri çocuklarını Tayland'da bulunan uluslararası okullarda eğitime göndermektedir. Bölgedeki azınlıkların komşu ülkelerle aralarındaki tarihsel bağ da sürmektedir.

Bölge eski Güney İpek Yolu'nun da üzerindedir. Çin hükümeti de bölgeyi uzun yıllar coğrafi, ekonomik ve politik olarak uzak uçta görmüştür. Hükümet bölgeyi büyük bir etnik kültür coğrafyası olarak tanımlamakta ve Çin'in uç bölgesi olarak gelişmesi için çabaladığını ifade etmektedir. Bölge genel itibarıyla çay ve tütün gibi yeşil ekonomiye ve madencilik gibi yer altı kaynaklarına dayalı bir gelişim gösterme eğilimindedir. Ayrıca bölgenin yabancı STK'lar ile iyi ilişkiler geliştirdiği ve bu aktörlerin de ilgisini çektiği bir gerçektir. Diğer taraftan yabancı yatırımcılar da geçmişte bölgeyi coğrafi güçlüklerinden dolayı cazip görmemekteydiler. 1999-2009 yılları arasında bölgenin Yurtiçi Hasıla düzeyi ülkenin genel yükseliş eğiliminden daha fazla artmamıştır. 2000-2016 yılları arasındaysa bölgeye 1 milyar USD civarında bir hükümet yatırımı yapılmıştır. Böylece Doğu Kalkınma Projesi hükümetin bölgede gücünü tesis etmesine de yardım etmiştir. Diğer taraftan bu proje ile doğal kaynakların kontrolünü elinde bulunduran bölgedeki azınlıklar ise bu imkânlarını da kaybetmişlerdir.

Yunnan bölgesinde Çin Hükümeti tarafından gerçekleştirilmek istenen hidroelektrik santralleri projesi, hem bölge halkının tepkisine sebep olmuş hem de bölgede uluslararası STK'ların faaliyette bulunabilmesi için bir zemin oluşturmuştur. Nu Nehri hidroelektrik baraj projesi 13 barajdan oluşmaktadır. Eğer proje tamamlanabilmiş olsaydı bunun pek çok kültürel ve ekolojik etkileri olması kaçınılmazdır. 2003 UNESCO dünya mirasları arasında da yer alan bölgede bahsi geçen baraj projesi gerçekleştirilebilseydi, 50.000 kişi zorunlu olarak başka yerlere iskân edilmek durumunda kalmış olacaktı. Proje 2003 yılında yerel Ulusal Kalkınma ve Reform Komisyonu tarafından onaylanmış ve nihai karar için devlet konseyine gönderilmiştir. Fakat 2004 yılında çevreci gruplar ve akademisyenler tarafından ortaya çıkan itirazlar neticesinde Başkan Jiabo geçici olarak projeyi rafa kaldırmıştır. Yerel idare ise bölge halkının ve akademisyenlerin aksine bu projenin bölgenin kalkınması için tek yol olduğunu düşündüğünden bu karardan hoşnut kalmadığını ifade etmiştir. Projeye yönelik itirazlarda 1996 yılında Pekin'de kurulan Yeşil Dünya Gönüllüleri ve 2002 yılında Yunnan'da kurulan Yeşil Su Havzası girişimi önemli rol oynamıştır.

Bölgede faaliyet göstermiş olan iki önemli uluslararası STK "*Doğa Koruma Vakfı*" (TNC) ve "*Ford Vakfı*" (FV). Bunlar her ne kadar hükümet tarafından desteklenmiş ve davet edilmişse de çalışmalarını başarıyla tamamladıkları söylenememektedir. Bu başarısızlıklarda hükümet ve temsilcileriyle yürütülen süreçlerdeki yatay ve dikey hiyerarşilerdeki olumsuzlukların etkisi önemli bir rol oynamıştır. FV projesinde akademisyenlerin kendilerini birer kalkınma aktörü olarak

konumlandırmaları buna örnek olarak verilebilir. TNC'nin çalışmasında ise yerel idarenin ekonomik faydayı doğanın korunmasından daha fazla önemsemesi başarısızlığın temel nedenlerinden biri olarak karşımıza çıkmaktadır. Diğer taraftan uluslararası STK'lara yönelik olarak Çin Hükümeti'nin çıkartmış olduğu kanunlar, ülke idaresinin bu tür yapılara yönelik genel yaklaşımını da gözler önüne sermektedir. Hükümetin genel itibarıyla bu türlü yapılara bakış açısı hükümetin projelerine olası katkıları üzerinden şekillenmekte ve kalkınmaya yönelik beklentiler bu konuda belirleyici olabilmektedir. Ayrıca bazı devlet yetkililerinin Yunnan Nehir Projesini bölge açısından iktisadi kalkınma ve gelişme için bir araç olarak görmesi sebebiyle zaman zaman TNC'nin yalnız kaldığı da kitaptaki anlatımlardan anlaşılmaktadır. Diğer taraftan her türlü değişimde ortaya çıktığı gibi bu girişimde de çeşitli direnç noktaları ortaya çıkmıştır. TNC'nin doğa bilimlerine dayanan yaklaşımı Çin tarafında yerel idarenin ekonomik beklentileriyle karşı karşıya gelmiş ve anlaşmazlıklara sebep olmuştur. Dolayısıyla TNC'nin planlama aşamasında paydaş katılımı, kültürel farklılıklar, ortak iş yöntemi gibi konuları atlamış olması uygulama aşamasında sıkıntılara sebep olmuştur denebilir.

Sonuç ve Tartışma

Yazar, konuyu ele alırken genel bir Çin bakış açısıyla değerlendirmelerini yapmış; STK'ların uluslararası arenada benzer faaliyetleriyle Çin'deki durumu mukayese etmemiştir. Bu sebeple çalışmanın objektifliği veya yaşanan olayların bütün uluslararası STK'lar için benzer şekilde mi olduğu ya da Çin vakasının özeli mi olduğu açısından bir soru işareti doğmaktadır. Fakat buna rağmen konuya dair genel çerçevenin çizilmesi, konunun paydaşlarının tutumları, süreç yönetiminde karşılaşılabilecek olası sorunlar ve bunların aşılması ile ilgili önemli doneler de içermekte; konuya vakıf olmayan okuyucular için kabul edilebilir düzeyde bilgi sunmakta ve gelecekte bu konuda yapılabilecek olası akademik çalışmalar için de bir zemin oluşturmaktadır.

Diğer taraftan çok uluslu girişimlerde girişimin icra edildiği ülkenin kültürü ve devlet anlayışının oldukça belirleyici olduğu da kitapta vurgulanan bir diğer önemli husustur. Özellikle Çin devletinin yabancı orijinli STK'lara şüpheyle yaklaşması ve bu sebeple fazla kontrolcü ve müdahaleci olması da kitapta dikkat çeken bir husustur. Her ne kadar paydaş sayısı çok gibi görünse de paydaşların güç ağırlıklarının bu kitap özelindeki vakada eşit dağılmadığı ve bu sebeple girişimin arzu edilen çıktılarını üretmediği de dikkat çekmektedir. Dolayısıyla bu türdeki uluslararası çok paydaşlı girişimlerde stratejik planlamanın kültürel

farklılıkların ve devletlerin yönetim biçimlerinin etkisinin dikkate alınarak yapılmasının yerinde olacağı değerlendirilmektedir.

BÖLGE UZMANI İLE SÖYLEŞİ / INTERVIEW WITH REGIONAL EXPERT

Çin Dış Politikasını Anlamak

Söyleşi: Prof. Dr. Çağdaş ÜNGÖR (Marmara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi, Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Bölümü) (Ç.Ü)

Söyleşi Yapan: Meryem TEMİZ, (Başkent Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Bölümü) (M.T)

Söyleşi Yapılan Tarih: 19 Haziran 2024

Meryem TEMİZ (M.T): Sayın Çağdaş Hocam, öncelikle Doğu Asya Araştırmaları Dergisi (DAAD)'nin söyleşi davetini kabul ettiğiniz için DAAD ailesi olarak teşekkür ediyoruz. Çin Halk Cumhuriyeti'nin dış politikasındaki öncelikler ve incelikler hakkında bilgi verir misiniz?

Prof. Dr. Çağdaş ÜNGÖR (Ç.Ü): Çin Halk Cumhuriyeti dış politikasının Xi Jinping liderliği döneminde daha iddialı bir görünüm kazandığı genel kabul gören bir değerlendirmedir. Beijing'in Güney Çin Denizi'ndeki egemenlik iddiaları, Tayvan ile gerekirse güç kullanarak yeniden birleşme arzusu, Çin'in 21. Yüzyıl teknolojileri alanındaki liderliği ve ABD ile birçok alanda rekabete girişmiş olması bu iddianın farklı veçhelerini oluşturuyor. Öte yandan, Çin ekonomik ve siyasi anlamda güçlendiyse de, henüz kendi çehresinde bir dünya yaratma vizyonu sergileyemiyor. Çin dış politikası çoğu zaman mevcudu eleştirmek ile sınırlı kalıyor. Konfüçyüs felsefesi ya da geleneksel Çin değerleri, sosyalist piyasa ekonomisi ya da Çin Modeli başka ülkelerin kolay kolay ithal edebileceği, taklit edebileceği şeyler değil. Zaten bugünkü Çin dış politikasının önceliği, Komünist Parti'nin içeride ekonomik refah yaratmaya devam ederek statükoyu korumasını sağlamak. Bu yüzden küresel ya da bölgesel krizlerde söz sahibi olmak ikinci planda. Nitekim Çin'in Ortadoğu'da çok önemli bir aktör haline geldiği söylenmesine rağmen, Gazze'deki etkisi de sınırlı kaldı. Çin'in Soğuk Savaş yıllarından beri bağlı kaldığı ilkeler (başka ülkelerin "toprak bütünlüğüne saygı, iç işlerine karışmamak" vs.)

bir incelik sayılabilirse de dünyanın farklı yerlerinde iç savaşlar sürerken ya da soykırım tehdidi varken pek işe yaramıyor.

M.T: ÇHC dış politikasında geleneksel Çin devlet anlayışı, örneğin, Tianxia ne kadar etkilidir? ÇHC dış politikasındaki “Barış içinde birlikte yaşamın beş ilkesi” Xi Jinping döneminde hala geçerli midir? Son yıllarda sıklıkla zikredilen “Savaşçı Kurt” diplomasisi nasıl okunmalı?

Ç.Ü: Ben 21. Yüzyılın Çin Komünist Partisi nezdinde bu tarz geleneksel terimlerin ve değerlerin etkili olmadığını düşünüyorum. Bunlar tabii ki zaman zaman diskur düzeyinde benimseniyor; hatta slogan olarak ortaya sürülüyor ama ortada yüzlerce yıllık bir Çin “devlet aklı” olduğunu söyleyemeyiz. Çin’de elbette yazılı dil etrafında gelişmiş ortak bir medeniyet ve yerleşik olmaktan kaynaklanan büyük bir devamlılık hissi var; bu aidiyet, ülkenin toprak genişliği ve nüfus büyüklüğüyle birleşince çok kendine özgü bir durum yaratıyor. Bugün en büyük markalar bile Çin’e girdiklerinde kendilerine Çince bir isim almak ve kendilerini Çin halkına yerel motifler üzerinden anlatmak zorunda kalıyor. Yine de Çin’de modern devlet şekillenirken Batı’nın çok büyük bir ilham kaynağı olduğunu unutmamak lazım. Milliyetçilik ve Marksizm Çin’e de, diğer ülkelere geldiği gibi Batı’dan geldi. Çin bunlara kendi rengini katsa da (Mao’nun sosyalizme getirdiği yorum, bugün her şeye “Çin özellikli” sıfatının getirilmesi vs.) esasen bu ideolojileri ithal etti. Kaldı ki Çin büyük güç haline geldikçe bu türden kendine özgümlükler de giderek anlamını yitiriyor. Çin teknolojik, askeri ve ekonomik sahada ağırlığını arttırdıkça diğer büyük güçler gibi davranmaya başlıyor. COVID döneminde gündeme gelen “Savaşçı Kurt” diplomasisi ABD’ye karşı “kısaca kısacık” ilkesine göre hareket edeceğini gösterdi. Çin kendine tehdit addettiği durumlarda başka ülkelerden çok farklı davranmıyor. “Barış içinde birlikte yaşamın beş ilkesi” Çin Halk Cumhuriyeti’nin yeni kurulduğu yıllara, yani statükonun Bejing açısından yararlı olduğu bir döneme ait. Bugün Çin’in kendi komşu coğrafyasında artan egemenlik iddialarının bu yönelim ile tezat arz ettiği söylenebilir. Ancak Çin bütünüyle revizyonist bir ülke de sayılmaz. Beijing dünya haritasının değişmesine hala sıcak bakmıyor. Rusya’nın ilhak ettiği toprak parçalarını bile tanımamış olması bunun en büyük örneği.

M.T: ÇHC’nin Şangay İşbirliği Örgütü (ŞİÖ) ve Afrika’da artan nüfuzu ile etkisi literatürde gözükmeye başlayan “yeni sömürgecilik” nitelemesi ile açıklanabilir mi?

Ç.Ü: Şanghay İşbirliği Örgütü ekonomik ayağı çok gelişmiş bir örgüt değil; bu anlamda “yeni sömürgecilik” nitelendirmesini hak edecek bir işlevi olduğunu düşünmüyorum. Öte yandan Çin’in Afrika ve Orta Asya

ülkelerinde giderek artan bir ekonomik ve siyasi nüfuzu var. Çin, Orta Asya'daki petrol ve doğal gaz kaynaklarının en önemli müşterisi olmuş durumda. Afrika ülkelerinde de altyapı projeleri yapıyor; madenler, tarım alanları ve diğer ham maddeler üzerinde giderek daha fazla söz sahibi oluyor. Çin bu ilişkilerde söz konusu ülkelerden çok daha güçlü bir konumda; yani bu ilişkiler çoğu zaman gerçekten de "sömürgecilik" ifadesini çağrıştıran büyük bir asimetri içeriyor. Gelişmekte olan ülkelerin hammadde ihraç edip Çin'den işlenmiş ürünler aldığı bu model 19. Yüzyılda Britanya'nın uyguladığı politikalara benzetilebilir. Ancak "sömürgecilik" ifadesinin Çin ile yatırım ya da ortaklık ilişkisi güden gelişmekte olan ülkeleri çok pasif bir konuma ittiğini düşünüyorum. Bu ülkelerin eskisi gibi sömürge değil, bağımsızlığını kazanmış ülkeler olması bence büyük bir fark. Çin ile yatırım ve ortaklık ilişkileri çoğu zaman bu yerel hükümetler tarafından geliştiriliyor ve destekleniyor. Bu altyapı projeleri, petrol boru hatları ilgili devletlerin isteklerine hilafen gerçekleşseydi bunu bir ezen-ezilen ilişkisi olarak görmemiz daha kolay olurdu.

M.T: ÇHC Kuşak ve Yol İnisiyatifi bağlamında sıklıkla telaffuz ettiği "kazan kazan" söyleminin gelişmekte olan ülkeler tarafından memnuniyetle karşılandığı veya kabullenildiği görülmektedir. Ancak gerçekte kazanan tarafın genellikle Çin olduğu anlaşılmakta ve bu ilişki sorgulanmaktadır. Bu bağlamda ortaya çıkan "Borç/Kredi tuzağı" diplomasisi eleştirisi hakkında yorumunuzu öğrenebilir miyiz?

Ç.Ü: "Borç/kredi tuzağı" da tıpkı "yeni sömürgecilik" gibi Batı medyasında ve akademisinde ortaya çıkmış ve yaygınlaşmış olan bir terim. Bu kendi içinde bir sorun olmasa da bu tip ifadelerin popüler hale gelmesinde mevcut Amerikan-Çin jeopolitik geriliminin rol oynadığı bir gerçek. Asya ve Afrika'da gerçekten de Çin'e çok borçlu ülkeler var ama Çin'in bu ülkelere sırf buradaki köprü, baraj ya da limanlara el koymak için borç verdiği iddiası biraz abartılı. Yakından baktığımızda, çoğu zaman bu ülkelerin Çin'e gidene kadar başka birçok kurumdan ve ülkeden borç almış, tabir-i caizse "sıfırı tüketmiş" ülkeler olduğunu görüyoruz. Ben Çin'in söz konusu ülkelerdeki etkisine uzun vadeli ve ampirik örnekler üzerinden bakılması taraftarıyım. Çünkü Çin bugün dünya ülkelerinin önemli bir kısmı için en büyük ticaret ortağı konumunda. Keza Çinli şirketler ABD ve Avrupa da dahil birçok ülkede yatırım yapıyor. Bunun yanı sıra Asya ve Afrika'daki birçok gelişmekte olan ülke Çin'den kalkınma yardımı alıyor. Coğrafi olarak bu kadar geniş bir yelpazeye yayılan 100 küsur ülke için yarar-zarar analizini tek bir cümleyle yapmak çok zor. Çin'in yoksul ülkelerle kurduğu ilişkilerin birçoğunda avantajlı konumda olduğu ve bu ilişkileri kendi siyasi

nüfuzunu arttırmak için kullandığı bir gerçek. Ancak farklı ülkeler için uzun vadeli sonuçları çok farklı olabilecek ilişkileri basitçe “borç batağı” ya da “kredi tuzağı” olarak adlandırmanın zor olduğunu düşünüyorum. Daha nüanslı bakmak zorundayız.

M.T: Diğer taraftan Çin kredileri, yardımları veya silah satışlarının Çin tezleri, söylemlerinin örneğin “tek Çin”, Doğu Türkistan, Tibet, Tayvan, Hong Kong konularında Çin’in sorgulanmaması şartlarına bağlandığı biliniyor. Bu durumu Çin merkezli bir hegemonya (Tianxia) arayışı veya inşası olarak okuyabilir miyiz? Zira ülkemizin 2017 öncesi ve sonrası Çin politikası sanki buna işaret ediyor.

Ç.Ü: Çin kendisiyle uzun vadeli stratejik ortaklıklar içine girecek ülkelerden gerçekten de kendi iç politika önceliklerine hassasiyet göstermesini bekliyor. Birçok gelişmekte olan ülke için Çin’le dostane ilişkiler kurmak, Doğu Türkistan, Tayvan ve Hong Kong gibi konularda sessizliğini korumak, hatta Çin’e açıktan destek vermekten geçiyor. Nitekim Pakistan ve birçok Ortadoğu ülkesi bugüne kadar bunu yaptı. Elbette bu ülkelerin çoğu aynı zamanda otoriter eğilimli ülkeler ve onlar için demokrasi, insan hakları vs. gibi değerler içeride ya da dışarıda zaten öncelikli değil. Türkiye’nin de demokrasi karnesi çok zayıf olmasına rağmen, bu anlamda Arap ülkelerinden farklı olduğunu düşünüyorum. Türkiye açısından Tibet, Hong Kong, Tayvan hiçbir zaman gündemde olmadı ama Uygurlar konusundaki hassasiyet –en azından kamuoyunda- hep var. Bunu hükümet de göz ardı edemez çünkü Xinjiang özerk bölgesinde yaşanan insan hakları ihlalleri hem Türkiye’de yaşayan geniş Uygur toplumunun gündeminde, hem de AKP ve MHP’ye oy veren milliyetçi ve muhafazakar seçmen tarafından önemseniyor. Bu yüzden Ankara, son yıllarda Çin ile ilişkilerini geliştirmek için bu konuda sessiz kaldıysa da işi hiçbir zaman Çin’e açıktan destek verecek kadar ileri götürmeyecektir. Ama elbette daha geniş açıdan bakarsak, Çin güçlendikçe diğer ülkeler onun iç ve dış politika önceliklerini önemsemek, belki sahiplenmek zorunda kalacak. Çin bu gücü kısa vadede küresel bir hegemonyaya tahvil edebilir mi orası belli değil, ancak bugün bile bu konular tartışılırken birçok ülkede üstü örtülü bir sansür mekanizması devreye giriyor.

M.T: Çin Halk Cumhuriyeti, kazan-kazan ve Güney-Güney işbirliği söylemiyle, artan ABD-Batı eleştirilerine karşı Batı dışı dünyaya kendisini bir alternatif olarak mı sunmaktadır?

Ç.Ü: Bu doğru. Çinli diplomatlar Afrika ve Ortadoğu ülkelerine gittiklerinde, kendi ülkelerinin –Batı’nın aksine -emperyalizm geçmişinin olmadığını, Çin’in bu anlamda farklı olduğunu vurguluyor. Çin’in 21.

Yüzyılda askeri bir ittifak sistemi içine girmemiş olması, diğer ülkelerde askeri üslerinin olmaması (Cibuti hariç) ve genel olarak askeri hareketlerden kaçınması Ortadoğu, Afrika ve Latin Amerika ülkelerinde belli bir albeni yaratıyor. Vaktiyle ABD'nin düzenlediği darbe ve işgallerden mağdur olan, Amerikan karşıtlığının çok yüksek olduğu ülkelerde Çin daha zararsız, daha yapıcı bir aktör olarak algılanıyor. Ancak "kazan-kazan" gibi terimler ve "müdahaleci olmama" vaatleri Asya'ya, Çin'in kendi komşu coğrafyalarına yaklaştıkça albenisini kaybediyor. Çünkü Çin, son yirmi yıldır Asya'da kendi toprak bütünlüğünün -ya da etki alanının- bir parçası saydığı birçok yer için komşularıyla polemige girdi. Sadece Güney Çin Denizi konusu bile Çin'i birçok Güneydoğu Asya ülkesiyle karşı karşıya getirmiş durumda. Bunlar uluslararası hukuk açısından çok ihtilafli konular. Dünyadaki kriz bölgelerinde askeri çözümlerden yana olmayan Çin, Senkaku/Diaoyutai adalarında ya da Tayvan Boğazı'nda askeri önlemlere başvurmaktan çekinmiyor. Japonya, Vietnam, Filipinler gibi ülkeleri Çin'in ceberut bir güç olmadığına ikna etmek çok zor; Çin'in "kazan-kazan" formülü buralarda dünyanın diğer yerleri kadar alıcı bulmuyor.

M.T: Devam eden Rusya'nın Ukrayna işgali ve Batı destekli Ukrayna direnişi, Rusya Federasyonu ile Çin Halk Cumhuriyeti'ni ABD hegemonyası ve NATO karşıtlığı ekseninde daha yakın işbirliğine itmekte midir? Taraflar aralarında uzun ömürlü bir ittifak tesis edebilir mi?

Ç.Ü: Bunun adına tam olarak bir ittifak diyemsek de Rusya ve Çin arasındaki dostluğun Ukrayna krizinden sonra pekiştiği çok açık. Xi Jinping, Putin'in Ukrayna işgaline açıktan destek vermediyse de olayların buraya gelmesinde Rusya'dan ziyade NATO'yu sorumlu tuttuğu için Putin'in yanında yer aldı. Çin propaganda medyası da iki yıldır ABD ve Batılı ülkeleri suçlayan bir dil kullanıyor. İşgal sürecinde Batı'nın Moskova üzerindeki baskısını arttırması ve ekonomik yaptırımlar, Rusya'yı petrol ve doğal gazını satmak için alternatifler aramaya itti. Burada da Çin çok önemli bir aktör ve müşteri haline gelmiş durumda. Aynı şekilde Rusya'nın da başta elektrikli araçlar olmak üzere, Çin'de üretilen mallar için büyük bir pazar haline geldiğini gördük. İlişkilerin olumlu seyrini, artan Rus-Çin ticaret hacmi kadar, sıklıkla tekrarlanan zirvelerden, üst düzey ziyaretlerden ve burada kullanılan dostluk dilinden de anlamak mümkün. Ancak bu Rusya'nın Çin'e, Çin'in Rusya'ya olduğundan daha fazla ihtiyaç duyduğu bir ilişki. Rusya'nın Ukrayna'yı işgali, Kazakistan gibi bazı Orta Asya ülkelerinde belirgin bir rahatsızlık yarattı. Avrasya bölgesinde ve ŞİÖ gibi örgütlerin içinde artan bu gerilim, Çin'in ağırlığının artmasına da yarıyor. Biz Türkiye'de - bize coğrafi olarak daha yakın olduğu için ve tabii ki Ukrayna savaşı nedeniyle

- Rusya'yı daha fazla konuşmaya meyilli olabiliriz ama ekonomi ve teknoloji sahasında ABD'nin gerçek rakibi Çin. Çin-Rus ortaklığı Rusya'yı ayakta tutuyor ama Çin'i güçlendiriyor.

M.T: Batı yaptırımları ile karşılaşan Rusya ile ticaret hacmini arttıran ÇHC'nin Ukrayna ile de ticaretinin devam ettiği biliniyor. Başka çatışma bölgelerindeki ülkelerle de ticari ilişkilerini sürdürdüğü gerçeğine bakarak Çin Halk Cumhuriyeti'nin ticaret odaklı pragmatik bir yaklaşım sergilediği söylenebilir mi?

Ç.Ü: Çin, Ortadoğu'da da dünyanın başka yerlerinde de kendi aralarında çatışma yaşayan, birbirine rakip olan ülkelerle ilişkisini sürdürdü. Bunun en önemli örneklerinden biri Suudi Arabistan ve İran'la olan ortaklığıdır. Bir ülkenin siyasi sorunları, rejim tipi, ideolojik bakışı, insan hakları karnesi Çin'in politikalarını pek etkilemiyor. Bu anlamda pragmatizm kesinlikle var; bu pragmatizmin başka her türlü önceliğe ağır basmasını bir tür ilkesizlik olarak görmek de mümkün. Bugün Rusya Çin açısından çok büyük bir ortak ve Rusya'nın Çin'e olan bağlılığı Ukrayna krizinden sonra daha da arttı. Ancak bu, Çin'in haritaların değişmesine sıcak baktığı anlamına gelmiyor. Ukrayna topraklarının ilhak edilmesinde Çin'in doğrudan bir çıkarı yoktu ve yarın bu savaş bittiğinde, Çinli şirketler Ukrayna'nın yeniden inşası için en ön saflarda yer alabilir. Beijing, kendi bağlantısallık projeleri ve ticaret yollarının güvenliği açısından, muhtemelen bu savaşın hiç başlamamasını tercih ederdi.

M.T: Rusya Federasyonu'nun Ukrayna'yı işgali, Çin'e Tayvan'ı işgal konusunda örnek oluşturabilir mi? ÇHC'nin son askeri tatbikatı böyle bir ihtimali öne çekme amacı gütmüş olabilir mi?

Ç.Ü: Çin'in Tayvan'ı işgal etme ihtimali Soğuk Savaş yıllarından beri var. Bu yeni bir konu değil. 1950'lerde Beijing yönetimi bunu bir iki kez denedi de. Bunu önleyen esas faktör, Amerika'nın Tayvan'a verdiği güvenlik teminatı ve Amerikan donanmasının Tayvan Boğazları'ndaki işleviydi. Ancak Xi Jinping iktidara geldiğinden beri Çin dış politikasında artan özgüven –hatta belki gözü karalık –Tayvan konusunda da var. 1990'larda Çin'in Tayvan ile yeniden birleşme senaryolarında “barışçıl” öğeler ön plandaydı; Beijing, Hong Kong'un devralınmasından sonra “tek ülke iki sistem” formülünü Tayvan için de bir alternatif olarak öne sürüyordu. Ancak yıllar içinde Hong Kong'da baş gösteren protestolar ve Komünist Parti rejiminin buraya giderek daha fazla müdahale etmesi Tayvan'da da hoşnutsuzluk yarattı. 2000'li yıllarda Tayvan'daki demokrasi deneyiminin gelişmesi ve kuşak değişimi de Çin ile yeniden birleşme senaryolarını akamete uğrattı. Dolayısıyla Beijing'in barışçıl birleşme teklifi alıcı bulmadı ve Tayvan adası anakaradan giderek daha fazla

uzaklaşıyor. Bu süreç, Tayvan'a yapılacak bir askeri müdahaleyi, bir işgal senaryosunu sürekli canlı tutuyor. Ben Rusya'nın Ukrayna işgalinin bu hikayede ancak bir dipnot olabileceğini düşünüyorum. Ukrayna Birleşmiş Milletler'de üyeliği olan, diplomatik açıdan tanınan, sınırları belli bir ülkediydi; Tayvan'ın durumu çok daha belirsiz. Batılı ülkelerin Rusya'ya karşı çıkmak konusundaki dirayetleri Çin için elbette önemli bir gösterge olacaktır ama buradan "Rusya Ukrayna'da istediğini elde ederse biz de derhal Tayvan'a saldıralım" gibi bir ders çıkmaz. Tayvan'ın hukuki bağımsızlığa giden her hamlesi kriz yaratacaktır ama Beijing açısından işgalin çok maliyetli bir "son çare" olduğunu düşünüyorum. Bugünden yarına gerçekleşmeyecektir.

M.T: Türkler ile Çinlilerin ilişkileri tarihi bilinmeyen çağlarına kadar gider. Genel olarak Türk-Çin, özel olarak Türkiye-Çin ilişkileri hakkında neler söyleyebilirsiniz?

Ç.Ü: Türkiye-Çin ilişkileri küreselleşme döneminde önemli ölçüde arttı ve çeşitlendi. Ancak bunun çok özel bir ilişki olduğunu düşünmüyorum. Türkiye ve Çin arasında 2010 yılında imzalanan "stratejik ortaklık" belgesinin eşdeğeri, hatta bir üst versiyonu Batı dışı dünyanın neredeyse tamamında bulunabilir. Çinli diplomatların Türkiye ile ilişkilerin kadim doğasını vurgulamak için kullandığı "İpek Yolu" metaforu da aynı şekilde birçok Orta Asya ve Ortadoğu ülkesi için geçerli. Türkiye ve Çin'in Soğuk Savaş'ın zıt cephelerinde olmaları 20. yüzyılda beşeri ilişkilerin askıya alınması sonucunu getirdi. Biraz da bu yüzden, bugün Türkiye ve Çin arasında, iki tarafın birbirini anlamak ve birbiriyle ilişki kurmak için kullandığı araçlar (edebiyat, akademi, medya, vs.) hala kısıtlı bir etkiye sahip. İlişkiler ancak son yirmi yılda, büyük ölçüde Çin'in yükselişine paralel olarak, yeni bir ivme kazandı. 21. Yüzyılda Çin-Türk ilişkilerini ileriye götüren esas dinamik ekonomi ve teknoloji sahasındaki ortaklıklar. Pragmatizm, ticaret ve yatırım ilişkileri Türkiye ve Çin arasındaki ilişkilerde kültürel ve toplumsal dinamiklerden çok daha önemli bir yer tutuyor.

M.T: Yarım asrı geçen ÇHC-Türkiye diplomatik ilişkilerinde Çin'in en hassas olduğu değişmeyen kırmızı çizgisinin (*Xinjiang ezelden beri Çin toprağıdır, insan hakları sorunu yoktur, üç şer güçle mücadelelerimiz sürüyor...*) varlığı ve bunu Türkiye tarafına kabul ettirmek için çabaladığı ve gelinen noktada (2017 sonrası Doğu Türkistan'da gerçekleşen çok boyutlu soykırım karşısındaki sessizlik, iktidar partisinin TBMM'deki tutumları, kamplarda tutuklu Türk vatandaşlarının Çin'in insafına terk edilmesi...) başarılı olduğu söylenebilir mi?

Ç.Ü: Türkiye son on yılda Uygur halkının giderek ağırlaşan sorunlarıyla ilgili gerçekten de geçmişe göre daha sessiz bir tutum takındı. Burada Çin ile ilişkilerin geliştirilmesine duyulan arzu, Türkiye'nin Çin'den yatırım beklentisi ve diğer pragmatik unsurların ön planda olduğu açık. Bu herkes tarafından teslim ediliyor. Ancak geçmişte Türkiye bu konuda protestosunu daha yüksek perdeden dile getirirken de Xinjiang bölgesindeki insan hakları ihlallerinin giderilmesi konusunda ne kadar başarılı olduğu tartışmalıdır. *Çin'in son yirmi yılda ulaştığı yeni güç ve statü bu konuda birçok ülkeyi köşeye sıkıştırmış durumda. Ortadoğu ülkeleri zaten açıkça Çin'in politikalarına destek çıkıyor; Orta Asya ülkeleri ise Uygurlar konusunda büyük ölçüde sessiz. Böyle bir dünya konjonktüründe, Türkiye'nin Batılı ülkeler ile daha fazla ortak hareket etmesi gerekir. Son yıllarda ABD ve Avrupa ülkeleri "Doğu Türkistan" ile ilgili birçok yasa ve yaptırıma imza attı. Ankara'nın gerek buradaki Uygur toplumunun sorunlarını gidermeye çalışmak, gerekse bu konuyu uluslararası örgütlerin gündeminde tutmak için diplomatik ağırlığını daha fazla koyması gerekir.*

M.T: Buna karşılık Türk tarafının kendi kırmızı çigillerini örneğin PKK, FETÖ ve KKTC Çin tarafına kabul ettiremediği, ticaret başta olmak üzere ikili ilişkilerin Çin lehine sürdürülmeye devam ettiği gerçeği nasıl yorumlanmalıdır?

Ç.Ü: Çin-Türkiye ilişkilerinde ticaret açığı çok büyük bir sorun ama eskisi kadar vurgulanmıyor. *Türkiye bir noktada Çin ile olan ticaret açığını kapatamayacağını kabullendi ve Çin'den yatırım, turist, öğrenci çekmek gibi alternatif politikalara yöneldi. Ancak önümüzdeki dönemde Çin'in elektrikli araçlar, güneş panelleri ve genel olarak teknoloji sahasındaki atılımları, muhtemelen bu ticaret açığını daha da büyütecek.* Nitekim 2024 yazında Çin'de üretilen otomobillere getirilen ek vergi bu gelecek senaryosunun Ankara'yı da rahatsız ettiğini gösterdi. Çin ve Türkiye arasında ciddi bir güç asimetrisi var ve ticaret-yatırım sahasında bunu aşmak artık çok zor görünüyor. Öte yandan Ankara'nın Çin'i siyasi/jeopolitik açıdan bir tehdit değil, ortak olarak gördüğü belli. İlişkilerdeki bu olumlu ivme esas olarak Beijing'in 15 Temmuz 2016 darbesinden sonra Türkiye'deki hükümete destek olmasından sonra hız kazandı. Türkiye'de yapılan kamuoyu yoklamalarında Çin'in imajı çok parlak değilse de ABD ile ilgili tehdit algısı çok daha fazla. Çin'in başka ülkelerin "iç işlerine karışmama" prensibi Ankara'da hoş karşılanıyor. Çin'in Kıbrıs ya da Kürt sorunu konusundaki tutumu Türkiye'nin politikalarıyla birebir örtüşmese de, ABD ve Avrupa ülkeleriyle kıyaslandığında hükümet çevrelerinde daha zararsız addediliyor.

M.T: Çin Halk Cumhuriyeti'nin Batı Türkistan (Orta Asya) ve Kafkasya'da artan nüfuzu, Türkiye'nin bu bölgelerdeki varlığını ne şekilde etkilemektedir?

Ç.Ü: Çin'in Orta Asya ve Kafkasya'da özellikle ekonomik sahada artan nüfuzu yadsınamaz bir gerçek. Çinli şirketlerin bu bölgelerdeki altyapı yatırımları, Çin'in Orta Asya ülkelerinin petrol ve doğalgaz müşterisi olarak konumu çok önemli. Türki cumhuriyetler tabiri caizse boru hatlarıyla Çin'e "bağlanmış" durumda. Mesela Türkmenistan Çin'e en çok borcu olan ülkelerden biri. Türkiye'nin içinden geçtiği ekonomik kriz, onu Orta Asya ve Kafkasya bölgesinde benzer bir rol oynamaktan alıkoyuyor. Bunu kısa vadeli bir sorun olarak görsek bile, Türkiye'nin ölçek itibarıyla Çin ile rekabet etmesi çok zor. Ancak Türkiye'nin bölge ülkeleri nezdinde itibarının yüksek olduğunu görüyoruz; yani Çin'den belki daha avantajlı olduğu bir alan olarak "yumuşak güç" sahası görülebilir. Dilsel ve kültürel bağları ekonomik ya da siyasi nüfuza tahvil etmek her zaman kolay olmasa da, Türkiye'nin bu ülkeler ile her zaman kendine özgü bir ilişkiler ağı olacak.

M.T: Türkiye açısından Şanghay İşbirliği Örgütü, Avrupa Birliği'ne bir alternatif olabilir mi?

Ç.Ü: ŞİÖ kendi üyelerine ekonomik açıdan fazla bir şey vaat eden bir örgüt değil. Bu örgütün toplantılarında elbette ikili ve çok-taraflı ekonomik diyalogu kolaylaştırıcı bir yönü var ancak örgüt esas olarak güvenlik odaklı. AB belki artık Türkiye'ye tam üyelik perspektifi sunmuyor ama Avrupa Türkiye'nin en önemli ihracat pazarı; Çin çok büyük bir ülke olmasına rağmen Türk ihracatçıları açısından Avrupa kadar önemli değil. ŞİÖ'nin esas amacı güvenlik olduğu için belki NATO'ya bir alternatif olup olmadığı tartışılabilir ama bence bu açıdan da yetersiz bir örgüt. 2001'deki kuruluşundan bugüne kadarki tarihin baktığımız zaman ŞİÖ'nün kendi etrafındaki çok önemli bölgesel ve küresel krizlerde söz sahibi olmadığını görüyoruz. Hindistan-Çin, Hindistan-Pakistan, İran-Pakistan gibi kendi içindeki çatışmaları da cabası. O anlamda Türkiye'ye ne vaat ettiği çok şüpheli.

M.T: ŞİÖ ve ÇHC'ye rağmen Türk Devletler Teşkilatı'nın gelişme ve kurumsallaşma ihtimali hakkında neler düşünüyorsunuz?1,5(2,3) 1,6 3,6 3,10 6,1

Ç.Ü: Türk Devletler Teşkilatı ŞİÖ'ye göre daha genç bir örgüt sayılır. Somut etkisi Çin ve Rusya'nın Orta Asya'daki ekonomik ve siyasi nüfuzuna paralel olarak artıp azalacaktır. Rusya ve Çin, Avrasya bölgesinde, özellikle güvenlik, enerji gibi sahalarda hala çok etkili. Öte

yandan, Türki Cumhuriyetler dış politikalarını çeşitlendirme ve farklı aktörlerle işbirliği yapma azminde. Tabir-i caizse uluslararası ilişkilerde bütün yumurtaları aynı sepete koymak istemiyorlar. Bu anlamda Türkiye'nin de ön ayak olduğu ekonomik entegrasyon ve bağlantısallık projeleri önemli. Buradaki en somut proje bu ülkeleri Türkiye üzerinden Avrupa'ya bağlayacak olan Orta Koridor. Ancak bu proje on yıldır gündemde ve bugünden yarına gerçekleşmeyecek. Yatırım miktarı açısından bu projeyi sadece bölge ülkelerinin inşa etmesini beklemek de pek gerçekçi değil. Burada Ukrayna krizinden sonra Rusya hattını es geçmek isteyen Avrupa ülkeleri devreye girebilir. Dışişleri Bakanı Hakan Fidan'ın son ziyaretinden anladığımız kadarıyla Çin'in de bu ortaklık içinde olması bekleniyor. Türk Devletler Teşkilatı'nın kurumsal kaderi bu ülkeleri (bölgedeki büyük güçlerin teşviki ya da tehdidi olmadan) kendi aralarında ne kadar ortaklaşırabileceğinden geçiyor.

M.T: Çin Halk Cumhuriyeti'nin Türkiye'deki yatırım ve altyapı projelerinin sosyal ve ekonomik etkileri hakkında ne söyleyebilirsiniz?

Ç.Ü: Çin'in Türkiye'deki hızlı tren, köprü vb. altyapı yatırımlarıyla ilgili pek bir şikayet duymadım. Çinli şirketlerin (özellikle madencilik sahasında) kendi işçilerini çalıştırmaları, yerel düzeyde istihdam olanağı yaratmamaları zaman zaman sorun oluyor. Anadolu'nun farklı yerlerinde Çinli işçilerin toplu halde yurtlarda kalması, halk içine pek karışmamaları birtakım önyargıları besliyor. Türkiye Çin yatırımlarını çekmek için çaba sarf etse de bunların ülkemizdeki Çin'in imajını çok olumlu bir yere doğru çekmediğini düşünüyorum. Çin algısını şekillendiren unsurlar içinde Uygurlarla ilgili hassasiyetler, milliyetçi tarih yazımı ve Türkiye'de Soğuk Savaş yıllarından beri güçlü olan komünizm karşıtlığı var. Konfüçyüs enstitüleri ya da Çin resmi medyası bu imajı olumluya çeviremiyor. Türkiye'de Huawei gibi teknoloji şirketleri halkla ilişkiler açısından Çin resmi temsilciliklerinden daha başarılı.

M.T: Çin'e kıyasla Türkiye'deki Çin araştırmaları hakkında ne düşünüyorsunuz? Türkiye dünyada en erken Sinoloji kürsüsü kurmuş ülkelerden biri olmasına rağmen neden hala kendine özgün bir Sinoloji inşa edememiştir?

Ç.Ü: Türkiye'deki Çin araştırmalarının ve daha genel olarak Doğu, Güney ve Güneydoğu Asya çalışmalarının henüz emekleme aşamasında olduğunu düşünüyorum. Türkiye'de Sinoloji bir disiplin olarak çok eskiye gitse de uzun yıllar boyunca esas odak noktası Türk tarihinin Çince kaynaklarını bulmak ve analiz etmek olarak kaldı. Batılı ülkelerde ise Sinoloji disiplini 19. Yüzyıldan itibaren Çin'i yönetme gayesiyle, sömürgecilik deneyimiyle iç içe geçmiştir. Türkiye'nin geçmişte Çin'i

zapturapt altına alma gayesi olmadığı için böyle bir bilgi birikimine de ihtiyacı yoktu. Soğuk Savaş da modern Çin'e duyulabilecek akademik ilgiyi trpanlamıştır. 1950'li ve 1960'lı yıllarda Çin'e seyahat etme imkanı yoktu ve bu ülkeye ilgili bildiklerimiz çok sınırlıydı. Modern Çin'in toplumuna, kültürüne, ekonomisine dair merak esas olarak 2000'li yılların başında "Çin'in yükselişi" Türkiye açısından yadsınamaz bir gerçek haline gelince başladı. Son yirmi yıldır Türkiye eğitim kurumları, burslar ve farklı işbirlikleri ile Çin çalışmalarındaki açığını kapatmaya çalışıyor. Ancak bu çok uzun soluklu bir iş...

M.T: Son olarak ülkemizdeki Konfüçyüs Enstitüleri ve çeşitli Çin bursları ile Çin misyonlarının Çin dostlarını destekleme ve geliştirme faaliyetlerinin Türkiye'de bağımsız Sinolojinin gelişimine negatif etki yaptığı varsayımına katılıyor musunuz? Genç araştırmacılara tavsiyeniz nelerdir?

Ç.Ü: Çin anakarası, Çin'e dair akademik çalışmaların merkezinde her zaman önemli bir yer tutacak. Toprak genişliği, nüfus, dildeki devamlılık, tarihi miras, mimari gelenek... Hangi açıdan bakarsak bakalım, Sinoloji'nin kalbi burada atıyor. Dolayısıyla Çin'e gitmek isteyen, orada eğitim almak, Çince öğrenmek isteyen gençler açısından Türkiye'deki Konfüçyüs Enstitüleri ya da Çin devlet bursları hala çok önemli. Çin'de yaşamak, buradaki toplumsal gelişmeleri, kültürel kodları yakından görmek ve kişisel olarak deneyimlemek açısından da önemli. **Genç araştırmacılara tavsiyem**, Çin'deki siyasi rejim ile çok farklı katmanlardan oluşan Çin toplumunu aynı kefeye koymamaları ve çalışmalarında büyük genellemelerden kaçınmaları. Tabii Çin'deki eğitim ya da araştırma faaliyetleri akademisyen adaylarını hiçbir zaman üstü örtülü bir sansüre (ya da otosansüre) itmemelidir. Bu anlamda Çin'deki resmi görüşü Batılı ya da Türkçe kaynaklar, alternatif görüşler ile dengelemek çok önemli. Gençler, Çin'de ya da başka bir ülkede araştırma gündemlerini kısıtlayacak, bakış açılarına müdahale edecek, onlara kendi başlıklarını dayatacak resmi ya da özel kurumlara karşı mesafeli olmalı.

M.T: Bize zaman ayırdığınız ve en önemlisi, çok değerli bilgi ve görüşlerinizi bizimle paylaştığınız için çok teşekkür ederiz.

Ç.Ü: *Ben teşekkür ederim.*

DOĞU ASYA ARAŞTIRMALARI DERGİSİ

YAYIN ŞARTLARI

1. Yazılar Doğu Asya bölgesinde bulunan ülke ve toplumlar ile sınırlandırılacak veya Doğu Asya bölgeleri ile çevre bölge, ülke toplumlar arası ilişkilere, sorunlara odaklanmış olması gerekecektir.
2. Yazıların daha önce başka bir yerde yayımlanmamış veya yayımlanmak için kabul edilmemiş olması gerekir.
3. Bilimsel toplantılarda sunulmuş bildiriler, toplantı ve niteliği belirtilmek şartıyla kabul edilebilir.
4. Yazılar, önce yayın kurulu tarafından yayın ilkelerine; amaç, konu, muhteva, yazım kurallarıyla ilgili hususlar açısından incelendikten sonra, uygun görülürse, Danışma Kurulu'nun önerisi doğrultusunda, bilimsel çalışmalarıyla o alanda tanınmış iki hakeme gönderilir. Hakemlerden olumlu rapor alan yazılar, basılmak üzere sıraya konur. Hakemlerin isimleri gizli tutulur; raporlar beş yıl süreyle saklanır. Yazarlar; hakemlerin ve yayım kurulunun istek, öneri ve uyarılarını dikkate alırlar. Ancak katılmadıkları hususlara ve hakem kararlarına, gerekçelerini belirtmek kaydıyla itiraz edebilirler. Bu durumda editör, başka bir hakemin görüşüne başvurabilir.
5. Yayın Kurulu, biçimle ilgili olarak düzeltmeler ve değişiklikler yapabilir. Hakem görüşleri alındıktan sonra yazarın müracaatı hâlinde yazısının yayımlanıp yayımlanmayacağı kendisine bildirilir.
6. "Yayın Tanıtım ve Değerlendirme" yazıları hakeme gönderilmez. Ancak makale kurallarına uyulur.
7. Yayına kabul edilmeyen yazıların bir sureti istek hâlinde yazara iade edilir.

YAYIN İLKELERİ

Doğu Asya Araştırmaları Dergisi (DAAD), sosyal bilimler alanında yılda iki kez (Bahar ve Güz) yayımlanır. Dergi, özellikle disiplinler arası yaklaşım ile Doğu Asya'nın çeşitli sorunlarını konu edinen bilimsel çalışmalara yer verir. Dergide yayımlanacak makalelerin Doğu Asya'daki ülke ve toplumların tarihî, kültürü, iktisadi hayatı, siyasal yaşamı; güvenlik ve dış politikası başta

olmak üzere ülkeler, milletler ve etnik gruplar arası ilişkileri, güncel sorunları ile medeniyet tasavvurlarını ilmî bir bakış açısıyla ele alması beklenir. Dergide, Doğu Asya'yla ilgili önemli eser ve kişileri tanıtıp değerlendiren yazılar ile önemli görülen çeviri yazılar da yayımlanabilir.

Makalelerin Dergide yayımlanabilmesi için, başka bir yerde yayımlanmamış olması ya da yayın için değerlendirme aşamasında bulunmaması gerekir. Herhangi bir kongre ya da bilgi şöleninde sunulan makalelerde kongre ya da bilgi şöleni adı, yeri ve tarihi belirtilmelidir. Bir araştırma kurumu ya da fonu tarafından desteklenen çalışmalarda, desteği sağlayan kuruluşun adı ve proje numarası verilmelidir.

Makalelerin Değerlendirilmesi

Aşağıda belirtilen kurallara uygun olarak hazırlanmış yazılar, <https://dergipark.org.tr/tr/pub/dasad> adresi üzerinden yükleme yapabilirler. Herhangi bir sorun ile karşılaşıldığında ileti (elektronik posta) yoluyla kamucam13@gmail.com adresi üzerinde dergi yönetimi ile iletişim kurulabilir. Klasik postayla göndermek isteyenler üç (bir adet isimli, iki adet isimsiz) nüsha çıktı ve YD (Yoğun Disk)'si ekli olduğu hâlde büyük boy bir zarf içerisinde gönderilmelidir.

Gelen makale Yayın Kurulu tarafından ön incelemeye alınır. Ön incelemede makale, Dergi'nin yayın ilkeleri ve politikası ile önceliklerine uygunluğu, alana katkısı; ayrıca konu, yazım kuralları ve şekil açısından değerlendirilir. Bu yönleriyle uygun bulunan makaleler ilmî açıdan değerlendirilmek üzere, alanında eser ve çalışmalarıyla kabul görmüş iki hakeme gönderilir. Hiçbir şekilde hakemlere yazarın kimliği ile ilgili bilgi gönderilmediği gibi, yazarlara da hakem adı açıklanmaz. Hakem raporlarından biri olumlu, diğeri olumsuz olduğu takdirde makale, üçüncü bir hakeme gönderilebilir. Hakemler tarafından düzeltme istenen makaleler gerekli değişiklikler için yazarına geri gönderilir. Belirli bir süre içinde istenilen düzeltmelerin yapılması beklenir. En az iki olumlu rapor alamayan, düzeltilmesi için yazarına yeniden gönderilen ve belirlenen süre içinde düzeltmeleri yapılmayan makaleler yazarlarına bilgi verilerek yayım sürecinden elenir. İki hakemden "yayımlanabilir" değerlendirmesi alan makaleler yayım sırasına yerleştirilir. Yayına hazır yazılar yayımlanmak üzere sıraya konur. Hakem adları ve yazar adları karşılıklı olarak dergimizde mahfuzdur ve açıklanmaz. Hakem süreci olumlu tamamlanan her yazı yayımlanacaktır. Bu nedenle yazı sahiplerinin yazılarının akıbetini öğrenmek için ayrıca aramalarına gerek yoktur.

Yazıların bilimsel ve hukukî sorumluluğu yazarına aittir.

Yazım Dili

Dergi'nin yazım dili Türkiye Türkçesi, İngilizce ve Çince'dir.

ETİK İLKELER

Doğu Asya Araştırmaları Dergisi (DAAD), yayın gönderen yazarlardan aşağıda belirtilen etik kurallara uymaları beklenmektedir.

- Dergiye gönderilen makaleler başka bir yerde yayınlanmamış ya da yayınlanmak üzere gönderilmemiş olmalıdır,
- Yazarlar makalelerinde kullandıkları tüm alıntılarına referans vermiş olmalıdır,
- Yazarlar makaleye bilimsel katkı verdiklerini garanti etmelidir,
- Yazarlar makalenin başka bir kişi ya da kurumun fikri mülkiyet haklarını ihlal etmediğini, intihal içermediğini ve kendi çalışmaları olduğunu garanti etmelidirler,
- Makalede adı geçen tüm yazarlar, gönderilen ve yayınlanan makaleler üzerinde eşit sorumluluğa sahiptir,
- **Dergide yayınlanan yazılardaki görüşler derginin görüşleri değildir. Tüm sorumluluk yazarlara aittir.**
- Dergideki tüm haklar saklıdır. Makaleler, derginin adı olmadan hiçbir şekilde çoğaltılamaz.
- Derginin yazarlarına telif hakkı yoktur.
- Yazışmadan sorumlu yazar adı geçen tüm ortak yazarların yayına ve ortak yazar olarak adlandırılmaya razı olduğunu garanti etmelidir. Çalışmaya önemli bilimsel ve yazınsal katkı sağlayan tüm kişiler ortak yazar olarak adlandırılmalıdırlar,
- Yazarlar gerekli görülmesi halinde makalede yer alan veri setlerine ulaşımı sağlamalıdırlar,

YAYIN ÜCRETİ YOK

Makale gönderimi, makale incelemesi veya yayımı herhangi bir ücrete tabi değildir

TELİF VE YAYIN HAKLARI

Dergide yayınlanması kabul edilen ve yayınlanan yazıların yazılı ve elektronik ortamda tüm yayın hakları **Doğu Asya Araştırmaları Dergisi'**ne aittir.

Yayına kabul edilen makalenin yazışmadan sorumlu yazarı elektronik posta yoluyla aldığı elektronik lisans anlaşmasını tüm yazarlar adına imzalamaktadır.

Gizlilik Beyanı

Bu dergi sitesindeki isimler ve elektronik posta adresleri bu derginin belirtilen amaçları doğrultusunda kullanılacaktır. Diğer amaçlar veya başka bir bölüm için kullanılmayacaktır.

YAZIM KURALLARI

1. Başlık: Yazının içeriğini yansıtır nitelikte olmalı, büyük harflerle ve koyu karakterlerle 12 punto ile yazılmalıdır.

2. **Yazar adı ve adresi:** Başlıktan sonra sağa dayalı şekilde, soyadın tamamı büyük harfle olmak üzere unvanıyla (10,5 punto) birlikte yazılmalıdır. Yazarın kurumu, iletici (el-mek) adresi, dipnot hâlinde (10 punto olarak) gösterilmelidir.

3. **Öz:** 10 punto ile yazının başında, konuyu kısa ve öz bir biçimde ifade eden **en az 250, en fazla 550 kelimelik bir özet** bulunmalı; özetin bir satır altına, 3-8 kelimedenden oluşan "anahtar kelimeler" yazılmalıdır. Özde, araştırmanın kapsamı ve amacı belirtilmeli, kullanılan yöntem tanımlanmalı ve ulaşılan sonuçlar kısaca verilmelidir. Öz içerisinde, yararlanılan kaynaklara, şekil ve çizelge numaralarına değinilmemelidir.

Türkçe makalelerde, Türkçe başlık, öz ve anahtar kelimelerin altına yazının İngilizce başlık (title), öz (abstract) ve anahtar kelimeler (key words) eklenmelidir. Bu bölüm soldan 1 cm içeride ve 10 punto ile yazılmalıdır.

İngilizce makalelerde, İngilizce başlık (title), öz (abstract) ve anahtar kelimelerin (key words) altına yazının Türkçe başlık, öz ve anahtar kelimeler eklenmelidir. Bu bölüm soldan 1 cm içeride ve 10 punto ile yazılmalıdır.

Çince makalelerde, Çince başlık, öz ve anahtar kelimelerin altına yazının İngilizce başlık (title), öz (abstract) ve anahtar kelimeler (key words) eklenmelidir. Bu bölüm soldan 1 cm içeride ve 10 punto ile yazılmalıdır.

4. Ana metin:

a. A4 boyutunda kâğıtlara, PS formatıyla, Word 6.0 ve üstü programlarla ve Times New Roman karakterleriyle (Çince makalelerde Microsoft YaHei veya Simsun), 11 punto ve 1 satır aralığı ile paragraf aralarında 6 nk boşluk bırakılarak yazılmış olmalıdır. Metnin gerektirdiği durumlarda, fontlar ayrıca bir dosya hâlinde verilmek kaydıyla, transkripsiyon harfleri kullanılabilir.

b. Konuyu yeterince ifade edebilir, makul ölçüde ve okunabilir olmalıdır. Türkçe ve İngilizce yazılar öz ve kaynakça dâhil 6,500 (altı bin beş yüz) kelimeyi, Çince yazılarda ise 4500 kelimeyi geçmemelidir. Metin içinde vurgulanması gereken kısımlar, koyu değil eğik harflerle yazılmalıdır.

c. "Giriş", "Sonuç" gibi başlıklar kullanıp kullanmama, yazarın tercihinin ve konunun gereğine bağlıdır. Sistematik bir düzen sağlamak maksadıyla ana, ara ve alt başlıklar kullanılabilir. Başlıkların tamamı koyu yazılmalıdır. Ana başlıkların tamamı büyük harfle, ara başlıkların ilk harfleri büyük harfle, alt başlıklar küçük harfle yazılmalı, sonuna ikinokta (:) konularak karşısından devam edilmelidir. Ana, ara ve alt başlıklar aşağıdaki gibi olmalıdır:

ANA BAŞLIK

Ara Başlık

Alt başlık:

ç. Kenar boşlukları 3'er cm. olmalı ve sayfalar numaralandırılmalıdır.

d. Metin içinde vurgulanması gereken kısımlar *eğik harflerle*, alıntılar ise “*eğik harflerle ve tırnak içinde*” yazılmalıdır. Üç satırı geçen aynen alıntılar, tırnak içinde eğik harflerle ve soldan bir cm içeriden verilmelidir. Zorunluluk olmadıkça koyu karakter kullanılmamalıdır.

e. Çizelge, tablo, fotoğraf vb. malzeme, bilimsel kurallara uygun olarak hazırlanmalı; kolay anlaşılır ve yalın olmalı, yeterli açıklaması bulunmalıdır. Tablo içindeki yazılar 10 punto karakter ile yazılmalı, ayrıca, tablolar düzenlenmeye elverişli olmalıdır. Dergimizin sayfa marjını aşmamalıdır (genişlik 11,5 cm; yükseklik 16 cm).

A) İMLÂ, DİL VE ÜSLÛP

Özel imlâ gerektirmeyen durumlarda, *TDK Yazım Kılavuzu*'na uyulmalıdır. Dil ve ifade yönünden, bilimsellik dışı unsurlar bulunmamalıdır.

B) KAYNAK GÖSTERME (ATIF):

1. Sadece zorunlu açıklamalarda dipnot kullanılmalı, diğer atıflar metin içinde gösterilmelidir. Metin içinde kaynak gösterirken parantez işareti içinde olacak şekilde, yazarın soyadı, eserin yayımlandığı yıl, iki nokta -boşluk- ve sayfa numarası sırasıyla yazılmalıdır.

Örnek: (Kut, 1999: 16), (Wang, 2017:21)

Yazar eserini Soyadı Kanunu'ndan önce vermişse yazar adı yazılmalıdır.

Örnek: (Muallim Naci, 1297: 213)

2. Aynı konuda birden fazla kaynağa atıf yapılacaksa, aralara noktalı virgül (;) konulmalıdır

Örnek: (Karluk, 2007: 194; Dündar 2011: 87)

3. İki yazarlı çalışmalara değinilirken araya tire (-) işareti konularak gösterilmelidir

Örnek: (Karluk-Wang, 2007: 211)

İkiden fazla yazarlı kaynaklarda ise ikinci yazarın soyadından sonra (vd.) kısaltması konulmalıdır.

Örnek: (Kutlar vd. 2012: 99)

4. Aynı yazara ait, aynı yıl içinde birden fazla esere atıf yapılacaksa “1949a.; 1949b.” biçiminde gösterilmelidir, kaynakçada da aynı şekilde belirtilmelidir.

Örnek: (Yang, 1981a1), (Yang, 1981b)

5. Atıf yapılan eser -ansiklopedi vb.- birden fazla ciltten oluşuyorsa (:) işaretinden sonra, kaçınıcı cilt olduğu belirtilmelidir.

Örnek: (Köprülü, 1967: 5/213)

6. El yazması bir eser kaynak gösterilecekse yazar adından sonra (yz.) kısaltması verilmeli, iki noktadan sonra gerekiyorsa varak / sayfa numarası belirtilmeli; tam künye kaynakçada gösterilmelidir:

Örnek: (Nef'î yz.: 45b)

7. Arşiv belgeleri kaynak gösterilirken metin içinde kısaltma yapılarak gibi verilip açılımı kaynakçada gösterilmelidir.

Örnek: (BOA Mühimme, 15: 25)

8. Dipnot açıklamalarında atıf yapılacaksa orada da aynı usul takip edilmelidir.

Örnek: Bu konuda geniş bilgi için bk. Lin Yutang 1934: 189-207; Karadağ 2017: 220; Şenzo 2000: 93.

C) KAYNAKÇA (BİBLİYOGRAFYA) DÜZENLEME

1. Yazarların soyadına, göre sıralanmalıdır. Soyadı Kanunu'ndan önceki eserlerde yazarın adı esas alınmalıdır.

2. Bir yazarın birden fazla eserine yer verilecekse yayım tarihi eski olandan yeni olana doğru sıralanmalıdır.

3. Kaynağın künyesini verirken sıralama şu şekilde olmalıdır:

a) Kitaplar için: Aralara virgül işareti konmak üzere; yazar soyadı (büyük harflerle), adı, kaynağın yayım tarihi -yazar adıyla tarih arasına virgül konulmaksızın- tarih (parantez içinde), kitap adı (*italik*)ve varsa çevirenin adı (parantez içinde), yayımevi veya yayımlayan kurum, yer adı.

Kitap kaynakçası örneği:

QARLUQ, Abdureşit C. (2006), *Sarı Uygurların Sosyo-Kültürel Yapısı*, Atılım Yay., Ankara.

YU Fuzeng/于富增 (2009), "Reform ve Açılma" 30 yıllık Süreçte Çin'e Gelen Uluslararası Öğrenci Eğitimi/改革开放30年的来华留学生教育, Pekin Dil Üniversitesi Yayımevi/北京语言大学出版社.

b) Makaleler, bildiriler ve ansiklopedi maddeleri için: Yazar soyadı, adı, kaynağın yayım tarihi -yazar adıyla tarih arasına virgül konulmaksızın- tarih (parantez içinde), makale / bildiri / madde başlığı ("tırnak içinde"), süreli yayım / bildiri kitabı / ansiklopedi adı (*italik*), belliyse cilt (C), sayı (S), sayfa(lar) (s.). Yayımlanmış bildirilerde de bildiri kitabının basım tarihi (yıl) ile birlikte sempozyum / kongre vb. toplantının düzenleniş tarihi de bulunmalıdır. Yayımlanmamış bildirilerde bildirinin sunum tarihi, toplantıyı düzenleyen kurum, toplantının düzenleniş günleri belirtilmelidir.

Makale kaynakçası örneği:

KARLUK, Abdureşit Celil (2001), Çin Halk Cumhuriyeti'nde Sosyo-Ekonomik Kalkınma Girişimleri ve Reformlar, *Kök Araştırmaları, Kök Sosyal ve Stratejik Araştırmaları*, Cilt I, Sayı III, Ankara. S. 265-283.

HU, Angang 胡鞍钢 (2005), Çin Kalkınma Modeli Üzerine Düşünceler/关于中国发展模式的思考, *Tianjin Sosyal Bilimler Dergisi/天津社会科学*, Sayı.4/4 期, s. 25-30.

Bildiri kaynakçası örneği:

KOZ, M. Sabri (2004), "Belli Mahlaslar Üzerinden Şiir Söyleme Geleneği ve Türkiye'de Yazılan Alevi-Bektaşî Cönk ve Mecmualarındaki Hatâî Mahlaslı

Şiirler”, I. Uluslararası Şah İsmail Hatâyî Sempozyumu Bildirileri, 9-10-11 Ekim 2003, Haz.: Gülağ Öz, ATO Yayını, Ankara, s. 184-217.

Elektronik Kaynakça Örneği:

Racism With Chinese Characteristics: The Laundry Detergent Ad and Han Privilege, <https://thediplomat.com/2016/06/racism-with-chinesecharacteristics-the-laundry-detergent-ad-and-hanprivilege/> Erişim: 25.12.2017);

Ansiklopedi maddesi örneği:

PARMAKSIZOĞLU, İsmet (1967), “Kemâl Paşazâde”, *İslâm Ansiklopedisi*, C. 6, MEB Yayını, Ankara, s. 561-566.

c) El yazması eserler için eserin yazarı belliyse önce yazar adı, parantez içinde “yazma” kısaltması olarak (yz.) ibaresi, sonra sırasıyla eserin adı (*italik*), bulunduğu kütüphane, koleksiyon ve numarası ve -gerekliyorsa- sayfa numaraları yazılmalıdır.

El yazması eser örneği:

a) *Mecmua-i Eş’âr* (yz), Süleymaniye Kütüphanesi, Fatih, Nu. 5335.

b) Âlî b. Mustafa (yz), *Nasîhatü’s-selâtîn*, Ali Emiri Millet Kütüphanesi, Şer’iyye, Nu. 611.

Bahar/Spring 2024

İçindekiler/Contents

İletişim Bilgileri

Haberleşme adresi:

İlk yerleşim mahallesi, 1936.
Cadde, No.64/B16,
Yenimahalle, Ankara

E-Posta: abdurreşit.karluk@hbv.edu.tr
kamucam13@gmail.com
halkukaradag@gmail.com

www.dergipark.gov.tr/dasad

ISSN: 2587-1919



E-ISSN: 2619-953X

Abdürreşit Celil KARLUK
Takdim/Editorial

Araştırma Makaleleri/Research Articles

Kıvılcım AKKOYUNLU ERTAN

Tayvan'ın Küresel Isınma ile Tek Başına Mücadelesi
Taiwan's Lonely Struggle Against Global Warming

1-25

Yalkun ULUYOL

China's Transnational Repression Against Uyghurs: The Case of
Uyghurs in Türkiye

26-48

Çin'in Uygurlara Karşı Ulusötesi Baskısı: Türkiye'deki Uygurlar
Örneği

İlknur SERTDEMİR

Eski Çin'de Kölelik ve Sosyal Eşitsizlik: Shang Hanedanı Örneği
Slavery and Social Inequality in Early China: An Example of the Shang
Dynasty

49-71

Mustafa Özcan ŞEN

Obama Dönemi ABD-Çin İlişkilerinde Ekonomi: Bir Dengeleyememe
Hikâyesi

72-98

Economics in US-China Relations in the Obama Era: A Story of Fail-
Balancing

Yayın Tanıtımı / Book Review I

Sait ŞAHİN, *Medeniyetler Arası Etkileşim Teorisi*,

99-105

Yayın Tanıtımı / Book Review II

Emre KARTAL, *Uygur Savaşı: Çin'in Müslüman Azınlığına Karşı
Yürüttüğü İç Operasyon*,

106-115

Yayın Şartları, İlkeleri ve Yazım Kuralları

116-122